

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - Μ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

Γ. ΠΑΠΑΘΙΚΟΝΟΜΟΥ - Μ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΙΣΤΟΛΑΙ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
448

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1966

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Συμπέρασμα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΡΧΑΙΑ Α/Η = 33

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΣΤ

89

ΣΧΒ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ*Δημοσθένης*

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

(ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ Α-Β ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ Α-Β)

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

456
 1967
 ΕΛΛ. ΔΟΤΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
 ΑΘΗΝΑΙ 1966

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
ΗΠΕ
ΕΤ2Β
448

ΙΟΥΛΙΑ ΣΥΝΕΘΕΤΗ

ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς Κλεοβούλης, ἐγεν-
νήθη τὸ 383 π.Χ. Οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι· καὶ ὁ μὲν πατὴρ του
κατήγετο ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου πρὸς Α τοῦ
Ὑμηττοῦ (ἔπου νῦν τὸ χωρίον Λιόπεσι), ἡ δὲ μήτηρ του ἐξ ἑλληνικῆς
οἰκογενείας διαμενούσης ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ (νῦν Κριμαία).

Ἐπταετὴς ὁ Δημοσθένης ἔχασε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνή-
σκων ἀφῆκε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀνηλίκων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς
θυγατρὸς. Ἀλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης
τοῦ ἀποθανόντος· διότι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀνερχομένην εἰς δέκα
πέντε τάλαντα ἐσπατάλησαν σχεδὸν τελείως. Ὡσαύτως οὗτοι καὶ τὴν
ἐκπαίδευσιν τοῦ Δημοσθένους παρημέλησαν· ἀλλ' οὗτος φιλομαθὴς ὢν
καὶ ἐπιμελὴς κατῴρθωσε νὰ λάβῃ ἀρτίαν μόρφωσιν· ἐμαθήτευσε πα-
ρὰ τῷ ρήτορι Ἰσαίῳ καὶ ἐμελέτησε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ
συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, τὴν
ὁποίαν, ὡς λέγεται, ὀκτάκις ἀντέγραψε καὶ μέγα μέρος αὐτῆς ἀπεμνη-
μόνευσεν.

Ὅτε ἐνηλικιώθη, κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ τὴν
ὁδηγίαν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατῴρθωσε μικρὸν μόνον μέ-
ρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ν' ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγκασθεὶς νὰ
φροντίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης περιουσίας ἐγένετο
λ ο γ ο γ ρ ά φ ο ς· ὡς τοιοῦτος συνέτασσε λόγους δικανικοὺς χάριν ἄλ-
λων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾶτο. Ἀλλὰ τὴν δόξαν του ἀπέκτησεν ἐκ τῶν πολι-
τικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας κατὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ βασι-
λέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέραι αὐξάνομενος διενоеῖτο νὰ κυρι-
αρχήσῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο βλέπων ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο διὰ
παντὸς τρόπου ν' ἀνυψώσῃ τὸ φρόνημα συμπολιτῶν του ὑπενθυμι-
ζων εἰς αὐτοὺς τὰ ἐν Μαραθῶνι, ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς κα-

τορθώματα τῶν προγόνων. Καὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀντηγωνίζετο πρὸς τοὺς φιλιππίζοντας ἐν Ἀθήναις ρήτορας, ἀφ' ἐτέρου δ' ἐφρόντιζε ν' ἀνεύρη συμμάχους τῶν Ἀθηναίων· ὅτε δ' ἀπεστάλη πρεσβευτὴς εἰς Θήβας, κατώρθωσε νὰ συμφιλίωσῃ τὰς ἕως τότε ἐχθρικὰς πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ νὰ κάμῃ αὐτὰς συμμάχους· ἀλλ' ἡ σύμμαχία αὕτη διελύθη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἡττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἥτταν ὁ Δημοσθένης οὔτε ἀπεθαρρύνθη οὔτε ἔπαυσε νὰ μισῇ τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτυχεν, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας· ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας αὐτὰς ἐζήτησεν ἔπειτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν· διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ὁμῶς τοῦ μακεδονίζοντος ρήτορος Δημάδου ἡ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τὸ 324 νέα περιπέτεια ἀνέμενε τὸν Δημοσθένη· ὁ ταμίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἀρπαλος μετὰ πολλῶν χρημάτων κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀθηναῖοι ἐφυλάκισαν μὲν τὸν Ἀρπαλον, κατέσχον δὲ τὰ χρήματα. Καὶ ὁ μὲν Ἀρπαλος κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ, τὰ δὲ χρήματα ἀριθμηθέντα εὐρέθησαν ὀλιγώτερα τῶν ὧσων ἐκεῖνος εἶχε κομίσει. Ἠγέρθησαν τότε ὑπόνοιοι, ὅτι τὸ ἐλλεῖπον ποσὸν κατηναλώθη πρὸς δωροδοκίαν τῶν ρητόρων. Κατηγορήθη δὲ ὁ Δημοσθένης ὡς λαβὼν εἴκοσι πέντε τάλαντα καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πεντήκοντα ταλάντων· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν αὐτό, ἔφυγεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροιζῆνα. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸν τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῇ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις αὗται εἰς μάτην ἀπέβαινον· καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθῆναι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων, ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ δήμου πανηγυρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἀλλ' ὅτε τὸ 322 αἱ Ἀθῆναι ἐκυριεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, κτεδιώχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν ἐν Καλαυρίᾳ (νῦν Πόρω) ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος· ἐκεῖ, ἵνα μὴ πέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν σταλέντων πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ, ἀπέθανε πῶν δηλητήριον (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οἱ κάτοικοι τῆς Καλαυρίας ἤγειρον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνημα τοῦ ρήτορος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐξηκολούθουν νὰ τιμοῦν τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ρήτορος καὶ εἰς τὴν βάσιν ἐπέγραψαν τὸ πολυθρύλητον ἐπίγραμμα :

*Εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμη, Δημόσθενες, εἶχες,
οὔ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἤρξεν Ἀρης Μακεδῶν.*

2. Λόγοι τοῦ Δημοσθένους.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν 61 λόγοι· ἐκ τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι συμβουλευτικοὶ ἢ δημηγορίαι, οἱ δὲ λοιποὶ δικανικοί. Ἐκ τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγελθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ τέσσαρες Φιλιππικοὶ καὶ οἱ τρεῖς Ὀλυνθιακοί· τῶν δὲ δικανικῶν ἔχομεν δύο εἶδη : 1) λόγους δικανικοὺς δημοσίους, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότατος εἶναι ὁ περὶ τοῦ στεφάνου, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς ἰδιωτικοὺς, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν ἰδιωτικαῖς δίκαις.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ι. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'

Εἰσαγωγή. Ἡ Ὀλυνθος ἦτο μία ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκεῖτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ὀλύνθιοι συνέπραττον μετ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος εἰς ἀντάλλαγμα παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς δύο πόλεις, τὴν Ποτείδαιαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα. Οἱ Ὀλύνθιοι βλέποντες τὰς τοιαύτας πρὸς αὐτοὺς διαθέσεις τοῦ Φιλίππου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς καὶ ἐπίστευον, ὅτι ὁ Φίλιππος θὰ ἄφηνε τὴν Ὀλυνθον μετὰ τῶν συμμαχικῶν τῆς πόλεως νὰ ὑφίσταται ὡς ἀνεξάρτητος πολιτεία παρὰ τὰ σύνορα τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Θράκην, ὅτε καθυπέταξε τὴν Θεσσαλίαν, κατέβαλε τοὺς Φωκεῖς καὶ κατέστησε φανερόν, ὅτι οὔτε φίλον οὔτε σύμμαχον σέβεται, τότε οἱ Ὀλύνθιοι ἀντελήφθησαν τὸν ἐπικρεμáμενον καὶ κατὰ τῶν ἰδίων κίνδυνον. Ἐκρίναν λοιπὸν καλὸν νὰ στείλουν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ εἰρηνεύσουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (τὸ 352).

Τὸ διάβημα τοῦτο τῶν Ὀλυνθίων ὁ Φίλιππος ἐθεώρησε μὲν ὡς ἐχθρικόν, ἀλλὰ δὲν ἐπεχείρησε κατ' αὐτῶν πόλεμον ἀμέσως· ἤρκεσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἰσβάλλῃ (τὸ 351) εἰς τὴν Χαλκιδικὴν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ἀπειλητικῶς τὰς στρατιωτικὰς του δυνάμεις. Τὸ 349 ὁμως, λαβὼν ὡς πρόσφασιν τὴν ἄρρησιν τῶν Ὀλυνθίων ν' ἀποδώσουν τὸν καταφυγόντα εἰς τὴν πόλιν των ἀδελφόν του Ἀρριδαῖον, κηρύττει ὁριστικῶς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. Οἱ Ὀλύνθιοι

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τότε αποστέλλουν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις ζητοῦντες συμμαχίαν καὶ ταχεῖαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν· κατὰ ταύτην λαβόντες τὸν λόγον πολλοὶ ρήτορες ἐξέφρασαν ἐνδοιασμοὺς διὰ τὴν ἀποστολὴν βοηθείας εἰς Ὀλυνθον· τελευταῖος ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Ἀ' Ὀλυνθιακὸν — κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349—, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τί ὀφείλουν οὗτοι νὰ πράξουν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

- 1 Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γενοίτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. "Οτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ' ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι.
- 2 Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά.

"Εστὶ δὴ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε καὶ μὴ πάθῃτε ταῦτόν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὥς ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκων, ἡνίκ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται καὶ παρὰσπάζεται τι τῶν ὅλων πραγμάτων.

- 4 Οὐ μὲν γὰρ ἀλλ' ἐπεικῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσ-

μαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκείνον ἐν' ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῷ προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτ' ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. Δῆλον γάρ 5 ἐστὶ τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν, ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς, ἄλλως τε καὶ ὁμορον χώραν ἔχωσι.

Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότες ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ 6 τᾶλλ', ἃ προσήκει, πάντ' ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν, χρήματ' εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. Οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. Νυνὶ 7 γάρ, ὃ πάντες ἐθρύλουν τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦθ' ὥς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. Εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν.

Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτω- 8 κότες καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταῦτόν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. Εἰ γάρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τοῦτ' ὃ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμ-

βάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηλ-
 9 λαγμένοι πραγμάτων. Καὶ πάλιν, ἥνικα Πύδνα, Ποτεΐδαια, Μεθώνη, Παγασαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων δια-
 τρίβω, πολιορκούμεν' ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ
 πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥάονι
 καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νῦν δὲ
 τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ' οἴο-
 μενοι σχήσειν καλῶς, ἠῤῥήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιπ-
 πον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἡλικίος οὐδεὶς πω
 βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὲ καιρὸς ἦκει τις, οὗτος
 ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάτ-
 των τῶν προτέρων ἐκείνων.

10 Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος
 λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπεργμένων καταστάς,
 καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν
 αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πόλλ' ἀπολωλεκέναι κατὰ
 τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως, τὸ
 δὲ μήτε πάλαι πεπονθέναι πεφνηέναι τέ τιν' ἡμῖν συμμα-
 χίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ'
 11 ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεῖην. Ἄλλ', οἴμαι, πα-
 ρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν
 μὲν γάρ, ὅσ' ἂν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ
 τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ μεμνή-
 σθαι τὴν χάριν. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ χρη-
 σάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ', εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν θεῶν
 χρηστόν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκα-
 στον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται.

Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς

πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. Εἰ δὲ προησόμεθ', ὧ 12
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυν-
 θον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κω-
 λῦον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν, ὅποι βούλεται.

Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεω-
 ρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ'
 ἀρχὰς Φίλιππος ; Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα
 Πύδναν, πάλιν Ποτειδαίαν, Μεθώνην αὖθις, εἴτα Θεττα-
 λίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' 13
 ὃν ἐβούλετ' εὐτρεπίσας τρόπον, ὥχετ' εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ
 τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθέ-
 νησε· πάλιν ῥαῖσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐ-
 θὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παί-
 ονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρρύβαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παρα-
 λείπω στρατείας.

« Τί οὖν », ἂν τις εἴποι, « ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν ; » 14
 Ἵνα γινῶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθ' ἀμφοτέρω,
 καὶ τὸ προὔτεσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀ-
 λυσιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ χρηῖται καὶ συζῇ Φί-
 λιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν, ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις
 ἡσυχίαν σχήσει. Εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόν-
 των δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς ἔσται, ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντι-
 ληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθ', εἰς τί ποτ'
 ἐλπίς ταῦτα τελευτήσῃ. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν 15
 ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρ' ἥζοντ', ἂν
 ἀμελήσωμεν ; Ἀλλὰ μὴν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ', ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμε-
 νοι ῥαδίως ἐπὶ μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον
 ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ
 πολλῶ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζη-
 τοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἡβουλόμεθ' ὕστερον εἰς

ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥάδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὃ τι δεῖ πράττειν, ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι.

17 Φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σφῶζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὁκνῶ, μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. Εἴτε γάρ, ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, 18 ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἔλθων ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἶκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι.

19 Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν, ἔστιν, ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρατιωτικά· ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἀπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. « Τί οὖν ; » ἂν τις εἴποι « σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιω- 20 τικά ; » Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Ἐγὼ μὲν γάρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ

ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δ' οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορτάς. Ἔστι δὴ λοιπόν, οἶμαι, πάντα εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθ', ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, τὰ πράγματ' ἐν 21
 ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. Οὐτε γάρ, ὥς δοκεῖ καὶ φή-
 σειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὥς ἂν κάλ-
 λιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, οὐτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν
 ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾤθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ'
 ὥς ἐπιὼν ἅπαντα τότ' ἤλπιζε τὰ πράγματ' ἀναιρήσεσθαι,
 καῖα διεψεύσται. Τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταραττει παρὰ
 γνώμην γεγονὸς καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἴτα τὰ
 τῶν Θετταλῶν. Ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δῆπου φύσει καὶ 22
 αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τού-
 τῳ. Καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι καὶ
 Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. Ἦκουον δ' ἔγωγέ τινων,
 ὥς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρ-
 ποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοι-
 κεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθήσε-
 ται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς
 ξένοις αὐτῷ καταστήσεται.

Ἄλλὰ μὴν τὸν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ ἀπλῶς 23
 τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἡδὶον ἂν καὶ ἐ-
 λευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν
 τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὕβριστής, ὥς φασιν. Καὶ μὰ Δί'
 οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορ-
 μὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνόητοις γίγνεται, διόπερ πολ-

λάκις δοκεῖ τὸ φυλάττειν τὰ γαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.

- 24 Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν ; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;
- 25 Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρή πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. Ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο
- 26 βαδίζειν ; Θηβαῖοι ; Μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἦ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως. Ἀλλὰ Φωκεῖς ; Οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἴοι τ' ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃτ' ὑμεῖς. Ἡ ἄλλος τις ; « Ἀλλ', ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται ». Τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴῃ, εἰ, ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεῖς μὴ πράξει.
- 27 Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδ' ἢ 'κεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. Εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκονθ' ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὅσ' ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω, πλείον' ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅσ' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἤξει, πόσα χρή νομίσαι ζημιώσεσθαι ; Καὶ πρόσσεθ' ἢ ὕβρις καὶ ἔθ' ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν.

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν καὶ 28
ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἔν' ὑπὲρ τῶν
πολλῶν, ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μίκρ' ἀναλίσκοντες τὰ
λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πο-
λεμῆν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρα κτησάμενοι φοβεροὶ
φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας,
ἔν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥάδια γένωνται,
ὥς, ὅποι' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι χρι-
ταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσσεσθε. Χρηστά δ' εἴη παν-
τὸς εἵνεκα.

II. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'

Εἰσαγωγή. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ Α' Ὀλυνθιακῷ ὑπέδειξεν
εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσουν δραστηρίως, νὰ παρα-
σκευασθοῦν δὲ δύο στρατοὶ πολιτῶν Ἀθηναίων — καὶ ὄχι μισθοφό-
ρων — ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀπειλουμένην Ὀλυν-
θον, ὁ δὲ ἄλλος νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης
δὲν εἰσηκούσθη· οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους στρατι-
ωτικὴν βοήθειαν ἀποτελουμένην μόνον ἐκ δισχιλίων μισθοφόρων καὶ
τριάκοντα τριήρων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος. Ἡ βοήθεια αὐ-
τῇ οὐδὲν κατώρθωσεν. Ὁ Χάρης, ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ μισθοδοτῇ τὸν
στρατόν, δὲν ἐπολέμει πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἐλήστεν ἐμπορικὰ
πλοῖα. Διὰ τοῦτο οἱ Ὀλυνθιοὶ στέλλουν νέαν πρεσβείαν εἰς Ἀθήνας
ζητοῦντες νέαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μὲν συνείδησιν τοῦ κρισίμου τῆς περιστάσεως,
ἀλλ' ἐδίσταζον νὰ βοηθήσουν τοὺς Ὀλυνθίους φοβούμενοι τὴν μεγάλην
δύναμιν τοῦ Φιλίππου. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἀναλαμβάνει ἐκ δευ-
τέρου νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Ὀλυν-
θιακόν — μετὰ παρέλευσιν ἐλαχίστου χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πρώτου, ἤτοι κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 — ἐν αὐτῷ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὑποδεικνύει εἰς αὐτοὺς τί ὀφείλουν νὰ πράξουν.

- 1 Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἰδεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππου γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὁμορον καὶ δύνανμιν τινα κεκτημένους καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἴτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἡμὲν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προῖεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.
- 3 Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. Διὰ τί; Ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅς' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι. Ὁ μὲν γὰρ ὅσω πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ', ὅσω χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείον' αἰσχύνην ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. Καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθὲνδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγεννημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. Ὡν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν.

ἀ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἓν καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάν-
τας ὑμᾶς καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαί-
νεται ἂν ὀνειδῇ βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν
πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ 5
πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φήσῃ κενήν
δικαίως· τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πώποτ' ἔπραξε, διεξιόντ' ἐφ' ἅ-
πασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι
καὶ δυοῖν ἔνεχ' ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῇσθαι, τοῦ τ' ἐκεῖνον,
ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοὺς ὑπερεκ-
πεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάν-
τα διεξελέλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἠϋξή-
θη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτῷ.

Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγοῦμαι καὶ 6
αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια
πράττονθ' ἐώρων ἠϋξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐ-
ρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτ' Ὀλυν-
θίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῇ-
ναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδῶσειν καὶ τὸ θρυλού-
μενόν ποτ' ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσα-
γαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτεί 7
δαίαν οὖσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμά-
χους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ
νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδῶσειν ὑποσχέσθαι καὶ
τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι.
Ὅλως δ' οὐδεὶς ἔστιν, ὅντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν
αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν αἰετῶν ἀγνο-
ούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ἠϋξήθη.

Ὡς περ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίχ' ἕκαστοι συμ- 8
φέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ὄντο τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ
τῶν αὐτῶν φησὶν καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ'
ἡφίστοισι καὶ ἡφιστοῦσι καὶ ἡφιστοῦσι καὶ ἡφιστοῦσι καὶ ἡφιστοῦσι

εἶνεχ' ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελέγησθαι. Καιροῦ μὲν δὴ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ, παρελθὼν τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτ' ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιεντ' ἄσμενοι.

- 9 Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἶεται δὲ βία καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶεται. "Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἢ πρώτῃ πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμ' ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν. Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ' εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γ' ἡνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. "Ὡσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτῳθεν ἰσχυρότατ' εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστι νῦν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

- 11 Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξῃ ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαί-
12 τεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. Σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ

τοῖς πράγμασιν, ὥς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δ' ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὲ τὴν με- 13 τάστασιν καὶ μεγάλῃν δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἐτοιμῶς, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. Κὰν ταῦτ' ἐθελήσῃθ' ὥς προσήκει καὶ δὴ περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἐξελεγχθήσεται.

Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν 14 προσθήκῃ μερίς ἐστί τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτείδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφοτέρων· νυνὶ Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε· καὶ ὅποι τις ἂν, οἶμαι, προσθῇ καὶ μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστί μεστή. Καὶ γὰρ οὗτος ἅπασιν τοῦτοις, οἷς ἂν τις 15 μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιοτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκευάκεν αὐτῷ.

Μὴ γὰρ οἴεσθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππον τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε καὶ προήρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦθ', ἃ μηδεὶς πώποτ' ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἡρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ 16 τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δ' αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅς' ἂν ποιήσωσιν οὔτως, ὅπως ἂν δύνωνται,

ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

- 17 Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὥς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὥς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἷου ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γὰρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμία πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι)· εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον.
- 19 Λοιποὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷ' ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὐς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὥς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν ᾠσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.
- 20 Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. Ἀλλ', οἴμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῇ· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. Δοκεῖ δ' ἔμοιγ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖξιν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἷ τε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς

βούλησθε. "Ωσπερ γάρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἂν ἔρρω- 21
 μένος ἦ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δ' ἄρρώστημά τι συμ-
 βῇ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα καὶ στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν
 ὑπαρχόντων σαθρόν ἦ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράν-
 νων, ἕως μὲν ἂν ἕξω πολεμῶσιν, ἀφάνῃ τὰ κακὰ τοῖς πολ-
 λοῖς ἐστίν, ἐπειδὰν δ' ὁμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντ' ἐ-
 ποίησεν ἔκδηλα.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐ- 22
 τυχοῦνθ' ὄρων ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώ-
 φρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή,
 μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τὴν τύχην παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων
 πράγματα· οὐ μὴν ἄλλ' ἐγώ γε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίῃ, τὴν
 τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσή-
 κει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου· πο-
 λὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔ-
 χειν ὀρῶ ὑμῖν ἐνούσας ἢ 'κείνῳ. Ἀλλ', οἴμαι, κατῆμεθ' οὐ- 23
 δὲν ποιῶντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντ' οὐδὲ τοῖς φίλοις
 ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. Οὐ
 δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος
 αὐτὸς καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μήτε καιρὸν μήθ' ὥραν πα-
 ραλείπων ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφιζομένων καὶ πυνθαγο-
 μένων παρὰ γίγνεται. Οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τὸνναντίον
 γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μὴδὲν ποιῶντες ἡμεῖς ὦν τοῖς πο-
 λεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν.

'Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτ', ὦ 24
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε,
 καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἑξόν, οὐκ ἤθε-
 λήσατε, ἀλλ' ἐν' οἱ ἄλλοι τύχῳσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐ-
 τῶν ἀνηλίσκετ' εἰσφέροντες καὶ προυκινδυνεύετε στρατευό-
 μενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξιέναι καὶ μέλλετ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν
 ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε

πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἓν αὐτῶν ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ'
 25 αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. Ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς
 τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογί-
 σασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ καὶ τί ποιούντων
 ὑμῶν ὁ χρόνος διελέλυθεν οὗτος. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι
 μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν, αἰτιω-
 μένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν ταῦθ'
 ἄπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπας ὁ χρόνος διελέλυθεν.

26 Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχει', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσ-
 τε, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέ-
 γονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων
 αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι ; Ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ
 φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντες φυλάττειν ἢ κτήσα-
 σθαι πάντα πέφυκε. Νῦν δ' ὅτι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐσθ'
 ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ.
 Αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.

27 Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προ-
 θύμως, μηδέν αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατή-
 σητε, τρηναῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς
 μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς
 προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ
 ἐστὶ πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ'
 ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα.

28 Τίνος γὰρ εἵνεκ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον
 μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρα-
 τηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ
 περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν ; Ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τᾶθλ',
 ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις καὶ ληφθῇ,
 παρχορῆμ' ὑμεῖς κομίεσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων
 ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἐστίν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ
 δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψα-

κος, Σίγειον, τὰ πλοῖ', & συλῶσιν. 'Επ' οὖν τὸ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. 'Υμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα' 29 ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. Περὶ ἐστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως.

Πρότερον μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι, κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. 'Ρήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέντας καὶ ὑμῶν 30 αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. Εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μὴδ' ὅτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδίκημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει· εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.

Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκα- 31 στος ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι καὶ τὰ βέλτισθ' ὧν ἂν ἀκούσηθ' αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖν' ἢ ὁ δεῖν' εἴπη. Κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ' ἐπαιnéσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὄλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

III. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α'

Εἰσαγωγή. Ὁ Φίλιππος ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (τὸ 359) καὶ καθυποτάξας τοὺς πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ κράτους του, τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστράφη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων του διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἔπειτα δ' ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεων τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Πύδναν (357), τὴν Ποτειδαίαν (356) καὶ τὴν Μεθώνην (353). Ἀκολουθῶς κατεπολέμησε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησεν νὰ γίνῃ κύριος τῶν Θερμοπυλῶν (352), ἵνα οὕτω δυνηθῇ εὐκολώτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόπειραν αὐτὴν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ὑποχωρήσας ἄπρακτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 εἰς τὴν Θράκην πρὸς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ μικροὶ ἐκεῖ ἡγεμόνες ἤριζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις Πέρινθον καὶ Βυζάντιον. Ἐκ τῶν διχονοιῶν τούτων ὠφελούμενος ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ἀπόλυτος τῶν χωρῶν ἐκείνων καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἑβρου ἐπολιορκήσεν τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπὶ τῆς Προποντίδος.

Ἡ εἰδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τεύχους, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη τοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν κομιζομένου σίτου, φθάσασα εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 352 ἀνησύχησεν τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐθεωρήθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παρασκευασθῇ στόλος ἐκ 40 τριήρων, νὰ ὑποχρεωθῶν νὰ μετάσχουν τῆς ἐκστρατείας πάντες οἱ ἄνδρες μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 45 ἐτῶν καὶ νὰ εἰσπραχθῇ φόρος 60 ταλάντων. Ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας νεώτεραι εἰδήσεις· πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀσθενεῖ, ἔπειτα δὲ ὅτι ἀπέθανεν· οἱ Ἀθηναῖοι εὐχαριστηθέντες μὲ τὰς διαδόσεις αὐτὰς ἐγκατέλιπον τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἐκστρατείαν καὶ περιέπεσον εἰς ἀδράνειαν.

Ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, τὸ 351, τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Φιλίππου ἤρχισε ν' ἀπασχολῇ ἕκ νέον τοὺς Ἀθηναίους. Πολλὰι συνεδρίαί τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατηναλώθησαν εἰς

σχετικὰς συζητήσεις. Εἰς μίαν τῶν συνελεύσεων τούτων ὁ Δημοσθένης — νέος ἀκόμη ἄγων ἡλικίαν 32 ἐτῶν — ἐζήτησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων ρητόρων καὶ ἀπήγγειλε τὸν Ἀ' Φιλιππικόν. Ἐν τούτῳ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς ἀδρανείας καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον δύνανται οὗτοι νὰ διεξαγάγουν ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προυτίθεται, ὧς ἂν ¹ δρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχῶν ἂν, ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφάναντο, εἰ μὲν ἤρεσκε τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγον, εἰ δὲ μή, τότε ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην, ἃ γινώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. Εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέονθ' οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλευέσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ² τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. Ὁ γὰρ ἐστὶ χεῖριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; Ὅτι οὐδέν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ', ἃ προσῆκε, πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίῳ γενέσθαι.

Ἐπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς ³ εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλικίην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων — ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς — ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. Τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω; Ἴν' εἰδῇτ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσθητε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστὶ φοβερὸν οὗτ', ἂν ὀλιγωρῇτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοι-

σθε, παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε βώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτ' ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν.

- 4 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἰχομένον ποθ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτειδαίαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως
- 5 ἢ κείνῳ. Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὥς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτεχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν. Ἄλλ' εἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρὶ ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.
- 6 Καὶ γὰρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὥς ἂν ἐλὼν τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρώσι παρσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρῆ.
- 7 Ἄν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς ταύτης ἐθελήσῃτε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείδω τὴν εἰρωνεῖαν ἑτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθε-

λήσῃτε γενέσθαι καὶ παύσῃσθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσῃν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξῃν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, καὶ κεῖνον τιμωρήσεσθε.

Μὴ γὰρ ὥς θεῶ νομίζετ' ἐκεῖν' τὰ παρόντα πεπηγένηαι 8
πράγματ' ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν· καὶ ἅπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνι, ταῦτα καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. Κατέπτηχε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη.

Ὅρᾱτε γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρῶγμα, οἱ προε- 9
λήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἴρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὧς φασι, λέγει, καὶ οὐχ οἷός ἐστιν ἔχων, ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιτοιχίζειται.

Πότ' οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόθ', ἃ χρὴ, πράξετε ; 10
ἐπειδὴν τί γένηται ; Ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη τις ᾗ. Νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμεν' ἡγεῖσθαι ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. Ἡ βούλεσθ', εἰπέ μοι, περιύοντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι « λέγεται τι καινόν ; » Γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων δι-
οικῶν ; « Τέθνηκε Φίλιππος ; » « Οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ ». 11
Τί δ' ὑμῖν διαφέρει ; Καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην το-
σοῦτον ἐπηλύτῃσιν ἔσται, ὥσπερ ἡμεῖς ἐσμ' ἡμετέρων ἀμέλειαν. Καί- 12

τοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν, ἥπερ αἰ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε, διοικήσαισθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρητημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.

- 13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς οἶομαι, καὶ τὸ πληθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστinas χρημάτων, καὶ τὰλλ' ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, το-
- 14 σοῦτον. Ἐπειδὴν ἅπαντ' ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καὶνὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγγείσθω. Οὐ γὰρ οἱ « ταχὺ » καὶ « τήμερον » εἰπόντες μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τὰ γ' ἤδη γεγεννημένα τῇ νυνὶ βοηθεῖα κωλύσαι
- 15 δυνηθεῖμεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. Ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμ' ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.

- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πενήκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. Πρὸς δὲ τούτοις ταῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγ-
- 17 γοὺς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. Ταῦτα μὲν

οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰ-
κείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ
"Ολυνθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ
παραστῆσαι, ὥς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσ-
περ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλίαρτον καὶ
τὰ τελευταῖα πρῶτην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. Οὗτοι 18
παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο, ὥς ἔγωγέ φημι
δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἵν' ἡ διὰ τὸν φόβον, εἰδὼς εὐ-
τρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ'
ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος)
ἡσυχίαν ἔχη, ἡ παριδὼν ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς
ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ
καιρόν.

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημι δεῖν καὶ παρε- 19
σκευάσθαι προσήκειν οἷομαι· πρὸ δὲ τούτων δυναμὴν τιν',
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημι προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἡ συνε-
χῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει. Μὴ μοι μυρίους
μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας ду-
νάμεις, ἀλλ' ἡ τῆς πόλεως ἔσται, καὶ ὑμεῖς ἓνα καὶ πλείους
καὶ τὸν δεῖνα καὶ ὄντινον χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ
πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. Καὶ τροφήν ταύτῃ πορίσαι κελεύω.

"Εσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν 20
τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν ; Ἐγὼ φράσω,
καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. Ξένους μὲν λέγω — καὶ
ὅπως μὴ ποιήσῃ, ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἐβλαψεν· πάντ' ἐλάττω
νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμα-
σιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλ-
λὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθε-
τε, ἂν ἐλάττω φαίνῃται. Λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας 21
δισχιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημι δεῖν εἶναι πενταχοσί-
ους, ἐξ ἧς αὐτῶν ἡμῖν ἑλπίς ἐστιν ἔχειν δοῦναι χρόνον

- τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δο-
κῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους
εἶναι κελεύω. Καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τού-
των πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς,
τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγούς τούτοις.
- 22 Εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι ; Ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ,
ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως
ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλήρῃ. Πόθεν δὲ τούτοις ἡ τροφή γενή-
σεται ; Ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τη-
λικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συ-
στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
- 23 Τοσαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ
ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομέ-
νην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πο-
λέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ
γάρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή), οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι
- 24 δεῖ. Πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω,
ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ
τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χα-
βρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ
οἷδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν
ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. Ἐξ οὗ δ' αὐ-
τὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ
καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγό-
νασι. Καὶ παρακύψαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς
Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὃ δὲ
στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γάρ ἔστιν ἄρχειν μὴ δι-
δόντα μισθόν.
- 25 Τί οὖν κελεύω ; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρα-
τηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώ-
τας οἰκείου ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρα-

καταστήσαντας· ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ', ὥς χρώμεθα τοῖς
 πράγμασιν. Εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, « εἰρήνην ἄγετ', ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι ; » « Μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε », εἴποιτ' ἄν, « ἀλλὰ
 Φιλίππῳ πολεμοῦμεν ». Οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν 26
 δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρ-
 χους δύο ; Τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι ; Πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν
 ἐκπέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν
 ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς
 πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ
 τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. Οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὧ ἄν- 27
 δρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον παρ' ὑμῶν,
 ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἔν' ἦν ὥς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύ-
 ναμις ; Ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχον δεῖ
 πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων
 Μενέλαον ἱππαρχεῖν ; Καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα
 λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον,
 ὅστις ἂν ᾖ.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν 28
 χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ' ἀκοῦσαι.
 Τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. Χρήματα τοῖνυν· ἔστι μὲν ἡ τρο-
 φή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ τάλαντ' ἐνενήκοντα
 καὶ μικρόν τι πρὸς, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα
 τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρα-
 τιώταις δὲ δισχιλίους τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ
 στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι δια-
 κοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ
 μηνός, δώδεκα τάλαντα. Εἰ δέ τις οἶεται μικρὰν ἀφορμὴν 29
 εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς
 ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσ-
 ποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα
 τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμαχῶν, ὥστ' ἔχειν μισθὸν
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

έντελῃ. Ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὅτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. Πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

- 30 “Α μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. Ἐπειδὴν δ' ἐπιχειροτονήτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτ', ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσασθ', ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος, καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίαις ἢ τὸν χειμῶν' ἐπιχειρεῖ, ἥνικ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυ-
- 32 ναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. Δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, (ὕστεριοῦμεν γὰρ ἀπάντων), ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. Ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιάθῳ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῆτος καί, ἃ χρὴ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει· τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥάδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως ἔσται.
- 33 “Α μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ ἡγὼ γέγραφα. Ἄν ταῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ λέγω, εἴτα καὶ τἄλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῇ πᾶσαν τὴν δυνάμιν νόμῳ

κατακλείσθητ' ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες. Καὶ ἔτι πρὸς 34 τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. Ἔστι δ' οὗτος τις ; Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλείοντας τὴν θάλατταν.

Ἐπειτα τί πρὸς τούτῳ ; Τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε, οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ὥχετ' ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξε, τὰ τελευταῖ' εἰς Μαραθῶν' ἀπέβη καὶ τὴν ἰερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ὥχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν.

Καίτοι τί δήποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν 35 τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα, ὅς' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευήν, ὅσῃν οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτείδαιαν ; Ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρό- 36 οιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίάρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέλῃται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόρισθ' ἅπαντα.

Τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηχκάμεν τι καὶ τριηράρχους καθί-

σταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, 37 εἴτ' ἀντεμβιβάζειν· εἴτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. Ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἰαί τ' οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. Ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἥδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

38 Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μὲν ἐστὶ τὰ πολλά, ὥς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέ' ἀκούειν. Ἀλλ' εἰ μὲν, ὅς' ἂν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβῆσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἥ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρὸν ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ἂν ἥ δυσχερῇ, πάντων ὑστερεῖν τῶν 39 ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειέ τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἔν', ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττεται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζονται διώκειν.

40 Ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἀπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσδοτον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ' εἰς

δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι
 πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. Καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ
 πληγεὶς αἰεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, καὶν ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκείσ'
 εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἴ-
 δεν οὐτ' ἐθέλει. Καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθῃσθε Φίλιπ- 41
 πον, ἐκείσε βοηθεῖν ψηφίσεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκείσε, ἂν
 ἄλλοθι που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ'
 ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πο-
 λέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾷτ' οὐδέν, πρὶν ἂν
 ἢ γεγεννημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθῃσθε. Ταῦτα δ' ἴσως πρό-
 τερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ'
 ἐκχωρεῖ.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομέ- 42
 νοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην
 ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. Εἰ γὰρ ἔχων, ὃ κατέστραπται καὶ
 προσέληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀπο-
 χρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀναδριάν
 καὶ πάντα τὰ αἰσχιστ' ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ· νῦν δ'
 ἐπιχειρῶν αἰεὶ τινι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκ-
 καλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' 43
 ὀργίζεται, ὁρῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πο-
 λέμου γεγεννημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ
 τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίπ-
 που. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει.
 Εἴτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ
 δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλῃτε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς ;
 Οὐκ ἐμβησόμεθα ; οὐκ ἐξιμεν αὐτοὶ μέρος γέ τινι στρατιωτῶν 44
 οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον ; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευρό-
 μεθα ; « Ποῖ οὖν προσορμιούμεθα ; » ἤρετό τις. Εὐρήσει τὰ
 σαθρά, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτε οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.

- 45 "Οποὶ μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, καὶ μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὖμενές καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ὅποιοι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελωσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους.
- 46 Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓν ἄνδρα δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖν αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν ἔστιν, τὰ δὲ πράγματ' ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. "Οταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὧσιν, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἂν ἀκούσῃθ', ὃ τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρή προσδοκᾶν;

- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; "Οταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. Νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρίς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἐστὶ κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

- 48 Ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα, οἱ δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ λόγους πλάττοντες ἕκα-

στος περιερχόμεθα. 'Εγὼ δ' οἶμαι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 49
νὴ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων
καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν
τῶν κωλυσόντων ὀρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον,
οὐ μέντοι γε μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς
ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος·
ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.

'Αλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄν- 50
θρωπος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν
ὑβρίζει, καὶ ἅπανθ', ὅσα πώποτ' ἠλπίσαμεν τινα πράξειν ὑπὲρ
ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὖρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστί,
κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκ-
ασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ'
ἐσόμεθ' ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ
γάρ, ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσ-
έχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

'Εγὼ μὲν οὖν οὕτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην 51
λέγειν, ὅ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν θ', ἃ
γιγνώσκω, πάνθ' ἀπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρη-
σίασμαι. 'Εβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλ-
τιστ' ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλ-
τιστ' εἰπόντι· πολλῷ γάρ ἂν ἥδιον εἶχον. Νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις
οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ
συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξῃτε, ταῦτα πεπεῖσθαι λέγειν αἰροῦ-
μαι. Νικῶν δ' ὅ τι πᾶσι μέλλει συνοίσειν.

VI. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β

Εἰσαγωγή. Ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 348 ἄλωσις τῆς Ὀλύνθου καὶ τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων ἐπροκάλεσε τοσαύτην ἀγανάκτησιν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε ἤρχισαν νὰ καταβάλλωνται προσπάθειαι ἐξ Ἀθηνῶν, ὅπως αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις συνασπισθοῦν πρὸς κοινὴν καταπολέμησιν τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ἀπέβησαν μάταιαι· οἱ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντες πρέσβεις, ὅπως παρακινήσουν αὐτὰς εἰς κοινὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν σύμπραξιν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας ἄπρακτοι. Τότε μετεβλήθησαν καὶ αἱ διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἦσαν δὲ τελείως ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ πολέμου πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀπεφάσισαν νὰ συνάψουν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ. Ἡ εἰρήνη αὕτη, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ Φιλοκράτους ἐκλήθη Φιλοκράτειος, ἐγένετο τὸ 346.

Ὁ Φίλιππος καὶ μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην οὐδόλως ἡσύχασεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σχεδίων του διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω τὸ 344 π.Χ., ἀφοῦ ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ κατέβαλεν ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀντίδρασιν, ἐζήτησε νὰ ἐπέμβῃ ἐν Πελοποννήσῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ ἐξῆς γεγονός· Οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Φωκικοῦ πολέμου ἐπέδωξαν καὶ πάλιν νὰ γίνων κύριοι τῆς Πελοποννήσου, οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ πιεζόμενοι ὑπὸ τούτων ἐστράφησαν πρὸς τὸν Φίλιππον ζητοῦντες τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος, θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν, προθύμως ἐδέχθη νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους· ὅθεν διατάσσει τοὺς Λακεδαιμονίους ν' ἀφήσουν τὴν Μεσσηνίαν αὐτόνομον, ἀποστέλλει χρήματα καὶ μισθοφόρους εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους καὶ ὑπόσχεται, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ στρατοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τοῦ Φιλίππου ἐν Πελοποννήσῳ καὶ θέλοντες νὰ ματαιώσουν αὐτὰς ἀποστέλλουν κατὰ πρότασιν τοῦ Δημοσθένους πρέσβεις εἰς τὰς πελοποννησιακὰς πόλεις· ἀρχηγὸς δὲ τῆς πρεσβείας ἦτο αὐτὸς ὁ Δημοσθένης. Οὗτος ἠγωνίσθη

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

να παραστήσῃ εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους τὴν δολίαν πολιτικὴν τοῦ Φιλίππου καὶ προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μετ' αὐτοῦ συμμαχίας. Οἱ λόγοι τοῦ ρήτορος ἐνεποίησαν μεγίστην αἴσθησιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ὑπῆρξεν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ οἱ Ἀργεῖοι, φροντίζοντες διὰ τὰ ἰδικὰ των μόνον συμφέροντα καὶ ὄχι διὰ τὰ κοινὰ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔπαρσαν νὰ πιστεύουν εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τῶν Ἀθηναίων ἐν Πελοποννήσῳ, καθὼς καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευομένας καθ' ἐκάστην ἀπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ βήματος κατηγορίας τῶν ρητόρων, στέλλει πρέσβεις εἰς Ἀθήνας παραπονούμενος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατηγοροῦν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι δὲν ἐξετέλεσε τὰς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Συγχρόνως μετὰ τῶν Μακεδόνων πρέσβων καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας καὶ πρέσβεις τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων παραπονούμενοι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προστατεύοντες τοὺς Σπαρτιάτας παρακωλύουν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν ἐχθρῶν τῆς Σπάρτης.

Τότε συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα συσχεφθοῦν περὶ τῆς ἀποκρίσεως, ἣ ὁποία πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς πρέσβεις. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Φιλιππικὸν (τὸ 344), ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει τίνα ἀποκρίσιν ὀφείλουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τοὺς πρέσβεις.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρωποὺς ὀρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γινόμενον δ' οὐδέν, ὥς ἔπος εἰπεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον. Ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλευόντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεύσαι χαλεπώτερον εἶναι.

- 3 Αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι, πάντας, ὧ ἄνδρες, Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξειςιν οὐχὶ λόγοις δέον, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ κατήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνεῖητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτ', ἐφ' ὧν ἐστὶ νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. Συμβαίνει δὴ πρᾶγμ' ἀναγκαῖον, οἷαι, καὶ ἴσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ᾧ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέρους ἔχει, ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι.
- 5 Εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιοτέρ' ὑμῖν ἐξαρχεῖ, ῥάδιον, καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ', ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντ' ἔτι πορρωτέρῳ λήσει πάνθ' ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον, τοῦ βουλευέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥάστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.
- 6 Πρῶτον μὲν, εἴ τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ, ὁρῶν ἡλικὸς ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδέν' οἶεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκούσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντί' ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἔν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε, ἂν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθῆθε.
- 7 Ἐγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι· τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν

καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. Τί οὖν ; πῶς τούτοις ἐχρή-
 σατο ; "Α Θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἂ τῇ πόλει, πράττειν
 προεῖλετο. Τί δήποτε ; "Οτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ
 πάνθ' ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ
 οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτ' 8
 ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ ποῖς ἤθεσι τοῖς ἡμετέ-
 ροις οὐδὲν ἂν ἐνδείξαίτο τοσοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ
 πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἑνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς
 Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποι-
 ούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες,
 καὶ πάνθ', ἃ προσήκει, προσορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε,
 ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες
 τύχοιτε.

Τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυ- 9
 τοῖς γιγνομένων τὰ λοιπ' ἑάσειν, ὅπως βούλεται, πράττειν
 ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ
 συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. Καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους
 καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦθ' ὑπειληφῶς εὖ ποιεῖ. "Ο καὶ μέγι- 10
 στὸν ἐστὶ καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέκρι-
 σθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν
 κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀν-
 ταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
 Ἑλληνας εὖνοιαν.

Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπείληφε καὶ
 κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ πα-
 ρόνθ' ὀρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. Εὐρίσκει 11
 γάρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν
 αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν
 βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἥνικ'
 ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ,
 ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ παθεῖν ὅτιοῦν

ματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσ-
δόκιμος. Τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους
ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σφύ-
ζει ; Καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν 16
ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὗτ', εἰ τὰ πρῶτα βιασθεῖς ἄκων ἔπρα-
ξεν, οὗτ' ἂν, εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων
ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ', ἄφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κάκεῖν'
ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας, ἐκ πάντων δ', ἂν τις
ὀρθῶς θεωρῇ, πάνθ', ἃ πραγματεύεται, κατὰ τῆς πόλεως
συντάττων.

Καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμ- 17
βαίνει. Λογίζεσθε γάρ. Ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγω-
νιστὰς μόνους ὑπέληφεν ὑμᾶς. Ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον,
καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν αὐτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμε-
τέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλ' ἀσφαλῶς κέκτηται· εἰ γὰρ
Ἀμφίπολιν καὶ Ποτείδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν
βεβαίως ἡγεῖτο. Ἀμφότερ' οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβου- 18
λεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμ-
βάνων δικαίως αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πεί-
σεσθαι τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιή-
σας πρότερος. Διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πό- 19
λει θεραπεύει τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταῦ-
τὰ βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντ'
ἀγαπήσειν οἶεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ'
οὐδὲν προόψεσθαι.

Καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῇ παραδεί-
γματ' ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργεῖους
ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔστιν
εἰρῆσθαι.

« Πῶς γὰρ οἴεσθ' », ἔφην, « ὧ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσ- 20
χερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου

- κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὐ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτείδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνῆρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι ; ἄρα προσδοκᾷ αὐτοὺς τοι-
- 21 αὐτὰ πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἂν τίνος πιστεῦσαι οἴεσθε ; Ἀλλ' ὅμως », ἔφην ἐγώ, « μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι πολὺν τῶν αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχροῦς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὐταὶ λίαν ὀμιλῖαι.
- 22 » Τί δ' οἱ Θετταλοί ; ἄρ' οἴεσθ' », ἔφην, « ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾷ τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς ; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι ; Οὐκ ἔστι ταῦτα. Ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι.
- 23 » Ὑμεῖς δ' », ἔφην ἐγώ, « διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον ἀπεύχεσθ', εἰ σωφρονεῖτ', ἰδεῖν. Ἔστι τοίνυν νῆ Δί' », ἔφην ἐγώ, « παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρὰκώματα καὶ τείχη καὶ τάφροι καὶ
- 24 τᾶλλ', ὅσα τοιαῦτα. Καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται φυλακτῆριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστ' ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς
- 25 τυράννους. Τί οὖν ἔστι τοῦτο ; Ἀπιστία. Ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σφῶζητε, οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε. Τί ζητεῖτε ; » ἔφην. « Ἐλευθερίαν. Εἴτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα ; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις

έναντίος. Οὐ φυλάξεσθ', ὅπως », ἔφην, « μὴ πολέμου ζητοῦν-
τες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὕρητε ; »

Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες, ὡς ὀρθῶς 26
λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβων καὶ
παρόντος ἑμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον
ἀποσχέσονται τῆς Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὦν ἐπαγγέλλεται.
Καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων
τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὀρῶσί τι πράξουσιν, ἀλλ' 27
ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες
ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλευέσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν
ἤδη ποιεῖν λήσεθ', ὡς ἑμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὕτως
ἢ παραυτίχ' ἡδονὴ καὶ ῥαστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕ-
στερον συνοίσειν μέλλοντος.

Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕ- 28
στερον βουλευέσθε, ἂν σωφρονῇτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι
τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόν-
τας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρή-
νην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποθ' ὑπέμεινα πρεσβεύειν, 29
οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα
πράξειν τυχόντ' εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τού-
των ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα.

Καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. Τίνας ; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ γεγο-
νυίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἡκων πρεσβείας τῆς
ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φεναχιζομένην τὴν πόλιν, πρού-
λεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέσθαι Πύλας
οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως 30
δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμί τις ἄνθρωπος, Φίλιππος δ',
ἅπερ εὐξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιάς
μὲν καὶ Πλαταιάς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως,
Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐβοίαν δὲ καὶ

- τὸν Ὁρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ' οἷδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνησθαι.
- 31 Καὶ τὸ πάντων αἰσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε.

- Τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημί δεῖν τούτους ; Ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς τάληθῇ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς
- 32 καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. Οὐχ ἔν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἔν' ὥς ἄλλως ἀδολεσχω· ἀλλ' οἶομαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ τὰ
- 33 νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμ' ὁρῶ προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκάζειν ὁρθῶς, φοβοῦμαι δέ, μὴ λίαν ἐγγὺς ᾗ τοῦτ' ἦδη. Ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ', ὅτι ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν, ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε καὶ εὖ εἰδῆτε, ὁρ-
- 34 γίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. Φοβοῦμαι δὴ, μὴ τῶν πρέσβων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίστασι δεωροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὥς τὰ πόλλ' ἐνίοις οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας.

- 35 Ἐως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνησθαι βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας καὶ Πύλας ὑμᾶς προέσθαι; ὧν καταστάς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονεν, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ

χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν
 ἕκαστον, ἐπειδὴν παρῇ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Εἰ γὰρ 36
 μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ᾔην τῇ πόλει πρᾶγμα·
 οὔτε γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἂν
 ποτε στόλῳ Φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας
 καὶ Φωκέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων
 ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ᾔην ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν
 τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν.

Ταῦτ' οὖν, ὥς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται, ὥς 37
 δ' ἂν ἐξετασθεῖη μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτ', ὧ πάντες θεοί·
 οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγ' ἂν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέ-
 ναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Α

ἀγαπῶ 1) τινι ἀρκοῦμαι εἰς τι· 2) τι α) ἀγαπῶ, προτιμῶ τι· τὸ ἰδίᾳ
 λυσιτελοῦν· β) μένω εὐχαριστημένος μέ τι· ἀγαπῶ τὰ παρόντα.

ἀγνωμόνως ἔχω εἶμαι ἀνόητος.

ἀγοραὶ πρόσοδοι τῶν ἀγορῶν.

ἄγω 1) τηρῶ, φυλάττω· τὴν εἰρήνην· 2) ἄγω καὶ φέρω λεηλατῶ,
 ληστεύω.

ἀγωνίζομαι περὶ θανάτου διακινδυνεύω τὴν ζωὴν μου, ἀντιμετω-
 πίζω τὸν θάνατον πολεμῶν.

ἀδιόρθωτος ἀκανόνιστος.

ἀδολεσχῶ φλυαρῶ.

ἀδοξία ὄνειδος, ἐντροπή.

ἀήθης (μετὰ γνκ.) ἀσυνήθιστος εἰς τι.

αἵρεσις ἐκλογή· ὥστε ἐξ ἀπάντων (δηλ. τῶν λεχθέντων) γενέσθαι
 ὑμῖν ῥαδίαν τὴν αἵρεσιν τοῦ συμφέροντος· Ὁλ. Α, 1· αἵρεσίς
 ἐστὶ τινι προβάλλεται εἰς τινα ἢ ἐκλογή, ἔχει τις νὰ ἐκλέξη· δι-
 δωμι αἵρεσίν τινι δίδω τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τινα, ἐπι-
 τρέπω εἰς τινα νὰ ἐκλέξη.

αἴρομαι ὑψοῦμαι, αὐξάνομαι μετ' ἐπιθ. : αἴρομαι μέγας αὐξάνομαι
 καὶ γίνομαι μέγας.

αἰροῦμαι 1) τι ἐγκρίνω τι· Φιλ. Α, 20· 2) τι ἀντὶ τίνος προτιμῶ τι
 ἀντὶ τίνος· ἡρημένος ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς τὴν δόξαν τοῦ
 διαπράξασθαι ταῦτα· 3) τι ἢ τι προτιμῶ τι ἀπὸ (ἄλλο) τι·
 ἐλοίμην ἂν τὴν τύχην τῆς ὑμετέρας πόλεως ἢ τὴν (τύχην)
 ἐκεῖνου· 4) ἀντὶ πολλῶν χρημάτων εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑπο-
 βληθῶ εἰς μεγάλας χρηματικὰς θυσίας· νομίζω ὑμᾶς ἐλέσθαι ἂν
 (= ὅτι ὑμεῖς ἐλοίσθε ἂν) ἀντὶ πολλῶν χρημάτων.

αἰσχύνῃ· ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ ἢ ἔνεκα τῆς (κακῆς) κατα-
 στάσεως τῶν πραγμάτων καταισχύνη.

ἀκαιρία ἔλλειψις εὐκαιρίας, κακὴ περίστασις.

ἀκέραιος ἀβλαβής.

ἀκμή, κυρίως : ἡ κόψις (τοῦ μαχαίριου)· ἔπειτα: τὸ κρίσιμον σημεῖον.

ἀκρασία ἀκολασία.

Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, φίλος τῶν Ἀθηναίων· ἐλθὼν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479) ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Μαρδονίου εἰς Ἀθήνας ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συμμαχίαν.

Ἀλιάρτος πόλις τῆς Βοιωτίας· ἐν αὐτῇ τὸ 395 οἱ ἠνωμένοι σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Λακεδ. φονεύσαντες καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Λύσανδρον.

ἀλλὰ μὴν πρὸς τοῦτοις δέ.

ἄλλως 1) ἐν γένει· 2) **ἄλλως τε καὶ καὶ μάλιστα**· **ἄλλως τε** καὶ καὶ μάλιστα ἑάν.

ἀλυσιτελής ἀνωφελής, ἐπιζήμιος.

ἄμα· ἄμα... καὶ πρὸς δῆλῳσιν δύο συγχρόνων πράξεων· **ἄμ' ἀκηκόα- μέν τι καὶ καθέσταμεν** μόλις ἔχομεν ἀκούσει τι (δηλ. πολεμικὴν τινα ἐνέργειαν τοῦ Φιλ.) καὶ (εὐθὺς) διορίζομεν.

ἄμαχος ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος.

ἄμελῳ (μετὰ γνκ.) ἀδιαφορῶ διὰ τι.

ἂν· οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμῆσαι ἐπ' αὐτὸν) καὶ ἂν τυχὸν ἀκόμη δὲν ἠθέλατε κάμει τοῦτο (καὶ δύνασθε νὰ μὴ τὸ κάμετε).

ἂν = & ἂν.

ἀναιρῶ καταστρέφω· **Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ** σκέπτεται νὰ καταστρέψῃ τοὺς Λακεδ.—Μέσον: **ἀναιροῦμαι** (μετ' αἰτ.) 1) ἀναλαμβάνω· **τὸν πόλεμον** (δηλ. τὸν ἤδη κατὰ τοῦ Φιλίππου διεξαγόμενον)· Ὁλ. Α, 7· **ἀνήρητο τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς** εἶχεν ἐπισύρει κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔχθραν· Φιλ. Β, 20· 2) ἀναρπάζω τι, γίνομαι κύριός τινος· Ὁλ. Α, 21.

ἀνάστασις καταστροφή· **ἀλλὰ (πολεμοῦσιν ὑπὲρ) ἀναστάσεως** ἀλλὰ (πολεμοῦν), διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν καταστροφὴν.

ἀναχαιτίζω ἀνατρέπω.

ἀνδραποδισταὶ σωματέμποροι, δηλ. οἱ ἀπάγοντες τοὺς ἐλευθέρους εἰς δουλείαν ἢ ἀποσπῶντες εἰς ἑαυτοὺς τοὺς δούλους ἐκ τῶν κυρίων των· κατὰ τῶν ἀνδραποδιστῶν ἡ τιμωρία ἦτο θάνατος.

ἀνεξέταστος· οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέ-
ληται (ἐν συντόμῳ) οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ, ὥστε νὰ
εἶναι ἀνεξέταστον καὶ ἀκαθόριστον.

ἄνθρωπος ὁ ἄνθρωπος· πολλάκις οὕτω περιφρονητικῶς ὀνομάζει τὸν
Φίλιππον ὁ Δημοσθένης.

ἀνθῶ ἀκμάζω· (τὰ τοιαῦτα) σφόδρα γε ἡνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσι
(ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) πολὺ μάλιστα ἀκμά-
ζει στήριζομένη ἐπὶ τῶν ἐλπίδων.

ἄνοια· ἐξαπατῶ τὴν ἄνοιάν τινος ἐκμεταλλεύομαι τὴν ἀνοησίαν τι-
νὸς καὶ ἐξαπατῶ αὐτόν· **ἀεὶ ἐξαπατῶν τὴν ἄνοιαν ἐκάστων** (= **ἐκάστου**)
τῶν ἀγνοούντων αὐτόν καὶ προσλαμβάνων (αὐ-
τούς) .

ἀνταίρω 1) **τινὶ ἐξεγείρομαι**, ἀναλαμβάνω πόλεμον ἐναντίον τινός·
εἰ Λακεδαιμονίοις ἀντήρατέ ποτε (δηλ. κατὰ τὸν Βοιωτικὸν
πόλεμον, τὸ 378)· 2) **πρὸς τινα ἀνθίσταμαι** κατὰ τινος.

ἀντεμβιβάζω ἐμβιβάζω τινὰ εἰς πλοῖον ἀντὶ ἄλλου τινός· **εἴτ' ἀν-
τεμβιβάζειν** = **εἴτ' ἀνθ' ἡμῶν αὐτῶν ἐμβιβάζειν** (τοὺς
μετοίκους καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας) .

ἀντέχω διαρκῶ· **τὰ τοιαῦτα ... ἀντέχει** ἢ διὰ τοιούτων μέσων (δηλ.
δι' ἀδικίας, ἐπιτορκίας καὶ ψεύδους) ἀποκτηθεῖσα δύναμις...—**Μέ-
σον· ἀντέχομαι** (μετὰ γνκ.) κρατοῦμαι στερεὰ ἀπὸ κάτι (διὰ νὰ
σωθῶ) .

ἀντὶ (μετὰ γνκ.) **πρὸς** δῆλωσιν ἀνταλλαγῆς· **ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς
γιγνομένων** εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας ἤθελον ἔχει.

ἀντίδοσις διαδικασία τις παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις, κατὰ
τὴν ὁποίαν πᾶς πολίτης προσκαλούμενος εἰς **λειτουργίαν** τινὰ
δυσανάλογον πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἡδύνατο νὰ καλέσῃ πάντα
ἄλλον πολίτην, τὸν ὅποιον ἐνόμιζε πλουσιώτερον ἑαυτοῦ, ν' ἀνταλ-
λάξουν τὰς περιουσίας των ἢ νὰ ὑποβληθῇ ἐκεῖνος εἰς τὸ βάρος
τῆς λειτουργίας· **ποιοῦμαι ἀντίδοσιν τινι** ἐπιτρέπω εἰς τινὰ νὰ
κάμῃ **ἀντίδοσιν**.

ἀντιλαμβάνομαι τινος, κυρ. : **πιάνομαι ἀπὸ τινος**· ἔπειτα : **ἐπιλαμ-
βάνομαι** τινος, ἀγαμειγνύομαι, ἐπεμβαίνω ἐνεργῶς εἰς τι· ρημτκ.
ἐπίθ. : **ἀντιληπτέον ἐστὶν ὑμῖν αὐτοῖς** (= **δεῖ ἀντιλαβέσθαι
ὑμᾶς αὐτοὺς**) τῶν πραγμάτων ἐκείνων (τῶν ἐκεῖ, δηλ. ἐν
Ὁλύνθῳ, πραγμάτων)· οὐδενὸς τῶν πραγμάτων **ἀντιληπτέον**

(ἐστὶ) = δεῖ ἡμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι.

ἀντιληπτέον, βλ. ἀντιλαμβάνομαι

ἀντιποιοῦμαι (μετὰ γνκ.) ἐγείρω ἀξιώσεις ἐπὶ τινος, διεκδικῶ τι.
ἀντίρροπος ἰσόσταθος, ἴσου βάρους· συμμαχία ἀντίρροπός τινος
συμμαχία δυναμένη ν' ἀντισταθμίση τι.

ἀξιῶ ἀπαιτῶ· ἔπραξε ταῦτα τῷ ἀξιούν (δτικ. αἰτίου) τοὺς Θη-
βαίους δικαιότερα ἢ ὑμᾶς. Οἱ Θηβαῖοι ἀπῆτουν ν' ἀποδοθοῦν
εἰς αὐτοὺς αἱ πόλεις Ὀρχομενός καὶ Κορώνεια, τὰς ὁποίας κατεῖχον
οἱ Φωκεῖς.

ἅπαξ· εἰς ἅπαξ διὰ μίαν φοράν.

ἀπαρτῶ (-άω) ἀποχωρίζω· πθηκ. πρκμ: ἀπῆρτημαι εἶμαι μακράν·
ἀπῆρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις διότι
εἴσθε μακράν (τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς
πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ ὡς πρὸς τὰς σχέσεις.

ἄπειμι εἶμαι μακράν, ἐλλείπω· ἄπεστι τὰ πράγματα ἐλλείπουν τὰ
ἔργα (αἱ πράξεις).

ἀπελαύνω ἐκδιώκω· ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπῆλυνόν τινες ἐνθένδε·
τὸ 357, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν, οἱ Ὀλυνθιοὶ
φοβούμενοι τὴν αὐξάνουσαν δύναμιν τοῦ Φιλίππου ἔπεμψαν πρέ-
σβεις εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπρότειναν εἰς τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίαν
ἐναντίον τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' ὁ Φίλιππος θέλων νὰ ματαιώσῃ τὴν
συμμαχίαν αὐτὴν ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
πρέσβεις καὶ δι' αὐτῶν ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν παρά-
δοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως· τοῦτο ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤθελον
νὰ συζητήσουν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων περὶ συμμαχίας κα-
τὰ τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' ἀπέπεμψαν αὐτούς.

ἀπέχομαι (μετὰ γνκ.) : ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τινος, ἀποκρούω τι.

ἄπιστος ἀπίστευτος· οὐδὲν (ἐπίρρ.) ἄπιστόν (ἐστὶ τοῦτο).

ἀπλῶς 1) μετὰ γνκ. τὴν ἀλήθειαν, ἄνευ συγκαλύψεως αὐτῆς· Φιλ. Α, 51· 2) ἐν γένει· Ὀλ. Α, 23.

ἀπὸ (μετὰ γνκ.) πρὸς δῆλωση τῆς πηγῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἢ διὰ τῆς
ὁποίας γίνεται τι· ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμμάχων μετὰ τὰ χρή-
ματα τῶν συμμάχων σας (τοὺς ὁποίους διαρπάζει).

ἀπογινώσκω 1) μετ' αἰτιατικῆς προσ. : ἀπαρνοῦμαι τινα, ἀποσπῶ-
μαι ἀπὸ τινος· 2) ἀμτβ. : ἀπελπίζομαι.

ἀποδείκνυμι καθιστῶ.

ἀποδίδωμί τινι (μετ' ἀπρμφ.) ἐπιτρέπω, δίδω το δικαίωμα εἰς τινα νά...· **εἰ τοῖς μὲν** (δηλ. τοῖς ῥήτορσι καὶ στρατηγοῖς καὶ ἴσως καὶ τοῖς βοηθημένοις) **ἀποδώσετε ἐπιτάττειν (ὕμιν)...** ἀναγκάζεσθαι... ψηφίζεσθαι... συμπονεῖν.

ἀποκλίνω ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν τὸ ρίχνω στὴν τεμπελιά.

ἀποκρίνομαι· ἃ ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντα ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω ποῖαν προσήκουσαν ἀπόκρισιν πρέπει νὰ ψηφίσετε, εὐθὺς θὰ σᾶς εἴπω. Τὸ σχέδιον τῆς ἀποκρίσεως, τὸ ὁποῖον ὁ Δημοσθένης μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου του παρέδωκεν εἰς τὸν γραμματεὰ πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ ὁ ἴδιος ἀνέγνωσε, λείπει ἐν τῷ λόγῳ.

ἀπολείπω παύω.

ἀπόμισθος ἄμισθος.

ἀπόρρητος ὁ μὴ λεγόμενος, περὶ οὗ δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος, μυστικός· **τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον**, οἱ Ἀθηναῖοι διακαῶς ποθοῦντες τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως ἔστειλαν τὸ 358 πρὲς βεῖς πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Πύδναν, τὴν ὁποῖαν οὗτοι κατεῖχον ἀκόμη, ὁ δὲ Φίλιππος καταλαμβάνων τὴν Ἀμφίπολιν νὰ δώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ἵνα δὲ μὴ γνωσθῇ ἡ συμφωνία αὕτη εἰς τοὺς Πυδναίους, δὲν ἀνεκοίνωσαν οἱ πρὲς βεῖς εἰς τὸν δῆμον ταύτην, ἀλλὰ μυστικῶς ἐνήργουν μετὰ τῆς βουλῆς· ὥς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμνον μὲν πολὺν λόγον περὶ τοῦ ἀνακοινωθέντος εἰς τὴν βουλὴν μυστικοῦ, ἡγνόνουν ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.

ἀπόστολος ναυτικὴ ἀποστολή.

ἀποστροφή καταφύγιον.

ἀποτρίβομαί τι ξεπλύνω τι.

ἀποφαίνομαι ὑπέρ τινος ἐκφράζω γνώμην περὶ τινος.

ἀποχρῆν, βλ. ἀποχρῶ.

ἀποχρῶ (-άω, ἀπρμφ. ἀποχρῆν) 1) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 22· 2) ἀπρόσ.

ἀπόχρη εἶναι ἀρκετόν· **δοκεῖ μοι ἀποχρῆν ἂν ἐνίοις ὑμῶν (ταῦτα)**, ἐξ ὧν νομίζω ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ ἤρχοντο εἰς αὐτὰ (=θὰ ἔμενον ἱκανοποιημένοι ἀπὸ αὐτὰ), διὰ τὰ ὁποῖα...

ἀργῶ κάθημαι ἀργός.

Ἀρτάβαζος Πέρσης σατράπης· τοῦτον ἀποστατήσαντα ἀπὸ τοῦ βασι-

λέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου τοῦ Γ' ἐβοήθησεν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Χάρης μετὰ τοῦ στρατοῦ του (τὸ 356).

Ἀρύββας βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν (μιᾶς τῶν σπουδαιοτέρων φυλῶν τῆς ἀρχαίας Ἠπείρου).

ἀρχαῖα, τά, τὰ πατρικὰ κτήματα (ἤτοι : οἴκοι, ἀγροί, ἐπιπλα κ.τ.τ.).

ἀρχὴ ἀφετηρία, ἐλατήριον.

ἄρχω· πθτκ. **ἄρχομαι** ἐξουσιάζομαι, διοικοῦμαι· **οἱ ἀρχόμενοι** οἱ ὑπῆκοοι.

ἀσελγής αἰσχρὸς, ἀκόλαστος.

αὖ προσέτι, ἀκόμη.

αὖθις μετὰ ταῦτα.

αὐξάνομαι μετ' ἐπιθ. : **αὐξάνομαι μέγας** αὐξάνομαι καὶ γίνομαι μέγας.

αὐτόματος, ον, ὁ ἅφ' ἑαυτοῦ κινούμενος· **γίγνεται τι αὐτόματον** γίνεταί τι ἅφ' ἑαυτοῦ, μόνον του.

αὐτῶν = ἀλλήλων· περιιόντες (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν — τὸν συνήθη τόπον διατριβῆς τῶν λογοποιούντων —) **αὐτῶν πυνθάνεσθαι.**

ἀφήμι ἀφήνω ἐλεύθερον, ἀφώνω· πθτκ. : **οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι** οἱ ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

ἀφίσταμαι μετὰ γνκ. : 1) παραιτοῦμαι τινος, δὲν θέλω τι· Φιλ. Β, 12·

2) ἀπέχω· **τούτων ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλευεῖν**

= ἀφέσταμεν καὶ τοῦ γράφειν ταῦτα καὶ τοῦ συμβουλευεῖν·

3) διαφέρω ἀπὸ τι· **τὰ τότε λεγόμενα ἦν πολὺ ἀφεστηκότα τούτων** ἦσαν ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ταῦτα (δηλ. ἀπὸ τὰ νῦν πραττόμενα ὑπὸ τοῦ Φιλ.)· 4) χάνω τι· Ὀλ. Α, 15.

ἀφορμὴ 1) λόγος, αἰτία· Ὀλ. Β, 22· 2) τὰ μέσα, μετὰ τὰ ὅποια ἀρχίζει ἡ ἐπιχειρεῖ τις : πόρος, βοήθημα· Φιλ. Α, 29.

B

βασιλεὺς νοεῖται ὁ Ἀρταξέρξης ὁ ὦχος, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 359 - 338 καὶ μετὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Φίλ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν πρὸς τοῦτον ὁ Φίλ. ἀπέστειλε—κατὰ τὰς διαδόσεις τῶν ἐν Ἀθήναις φιλιππιζόντων—πρέσβεις, ἵνα ἀπαιτήσουν ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρας καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ πόλεις.

βεβαίος σταθερὸς, διαρκής· **εἰκός (ἐστίν) ἔχειν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους) βεβαίαν τὴν ἔχθραν ὑπὲρ ὧν (= ὑπὲρ**

ἐκείνων, ἃ) φοβοῦνται (μὴ πάθωσι) καὶ πεπόνθασιν. Οἱ Ὀλύνθιοι φοβοῦνται μήπως ὁ Φίλιππος ὡς ἄσπονδος ἐχθρὸς πάσης ἐλευθέρας πολιτείας καταστρέψῃ τὴν πατρίδα τῶν· διὰ τοῦ πεπόνθασιν ἴσως ὑπονοεῖ ὁ Δημοσθένης τὴν στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351 (βλ. εἰσαγ. εἰς τὸν Α' Ὀλυνθιακόν).

βεβαίως ἀσφαλῶς.

βέλτιστος· πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει παρέχει τὰς ἀρίστας ἐλπίδας, εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸ μέλλον.

βιάζομαι, ἀπολ. : ἐκτελῶ μὲ βίαν· πράττει καὶ βιάζεται = πράττει βίᾳ.

βοήθειαι ἐπικουρικὰ στρατεύματα (ταχέως ἐπιστρατεύόμενα καὶ προχείρως παρασκευαζόμενα).

βοηθητέον, βλ. βοηθῶ.

βοηθῶ 1) μετὰ δτκ. : βοηθῶ τοῖς πράγμασι ἐπανορθῶ τὴν (κακῶς ἔχουσαν) κατάστασιν τῶν πραγμάτων· βοηθητέον εἶναι ὑμῖν τοῖς πράγμασι = δεῖν ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς πράγμασιν· 2) μετὰ τῆς προθ. εἰς : στέλλω βοήθειαν εἰς.

βουλή σκέψις· ἡ βουλή ἐστὶ τινι σκέπτεται τις.

βοῶ· οἱ βοησόμενοι (εἰσιν, ὥσπερ ἦσαν οἱ) τριακόσιοι (ἐν ταῖς συμμορίαις) οἱ μέλλοντες νὰ φωνάζουν (οἱ προσωρισμένοι διὰ φωνῶν νὰ ἐπιδοκιμάζουν ἢ ν' ἀποδοκιμάζουν τοὺς ἀγορεύοντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) εἶναι, ὅπως οἱ τριακόσιοι (εἰς τὸ σύστημα τῶν συμμοριῶν).

Γ

γάρ ἐν ἐρωτήσῃ : λοιπόν.

γελῶ· ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι (= τοῦ γενέσθαι γέλωτα) ἵνα προκληθῇ γέλως.

γέλως αἰτία διὰ γέλωτα· γέλως, ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι γελοῖον πρᾶγμα (γελοῖος) ὁ τρόπος, καθ' ὃν φροντίζομεν περὶ τοῦ πολέμου.

Γεραιστὸς ἀκρωτήριον καὶ κώμη τῆς Εὐβοίας ἔχουσα λιμένα.

γίγνομαι 1) μετὰ μτχ. : εὐρίσχομαι, φανερώνομαι ὅτι· τὸ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι... κεκτημένους καὶ... ἔχοντας τὸ ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διεξαγάγουν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Φιλίππου ἔχουν εὐρεθῇ (φανερωθῇ), ὅτι κέκτῃνται (= ὅτι κατέ-

χουν)... και ὅτι ἔχουν... 2) μετὰ γιν. : γίγνομαι ἑμαυτοῦ
ἐξαρτῶμαι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μου· 3) μετ' ἐπιρρ. : γίγνομαι ἔξω
(τῆς πόλεως) μένω (στρατοπεδεύω) ἔξω τῆς πόλεως· γίγνομαι
ἔξω τοῦ κακῶς πάσχειν εἶμαι μακρὰν ἀπὸ κάθε κακοπάθειαν,
δὲν κακοπαθῶ, δὲν βλάπτομαι· 4) μετὰ προθ. : γίγνομαι ἐν τῇ
χώρᾳ διατρίβω, διαμένω ἐν... γίγνομαι ἐπὶ τῆς τοιαύτης
γνώμης σκέπτομαι κατὰ τοιοῦτον τρόπον· γίγνομαι πρὸς τῇ γῇ
προσεγγίζω, ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν ξηράν.

γινώσκω 1) ἐννοῶ· Ὀλ. Α, 6· Φιλ. Α, 50· 2) σχηματίζω (ἔχω) τὴν
γνώμην· ἐγνωκότες ἦσαν ἂν ταῦτα μέχρι τοῦ (τινὸς) θά εἴ-
χον ταύτην τὴν γνώμην (νὰ πολεμοῦν δηλ. κατὰ τοῦ Φιλ. καὶ νὰ
εἶναι σύμμαχοί μας) μέχρι τινὸς χρόνου (μόνον)· εἰ δέ, ὁ μὲν
(δηλ. ὁ Φίλ.) ἐγνωκὼς ἔσται, ὡς δεῖ αἰεὶ πράττειν τι...,
ἡμεῖς δ' (ἐγνωκότες ἐσόμεθα), ὡς οὐδενός... λέγω, ἃ γι-
γνώσκω = λέγω τὴν ἐμὴν γνώμην· ταῦτα γινώσκω ἔχω
ταύτην τὴν γνώμην· 3) κρίνω· Φιλ. Α, 29.

γλίχομαι σφοδρῶς ἐπιθυμῶ.

γνώμη 1) νοῦς, διάνοια· Ὀλ. Β, 20· 2) ἐπιθυμία, θέλησις· Ὀλ. Α,
16· Φιλ. Β, 14· 3) προσδοκία· Ὀλ. Α, 21.

γράφω προτείνω ἐγγράφως.

γυμνασίαρχος ὁ ἀναλαμβάνων τὴν δαπάνην διὰ τὸν ἐξωραϊσμόν τοῦ
διὰ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας προωρισμένου χώρου καὶ διὰ τὴν ἄσκη-
σιν καὶ διατροφήν τῶν ἀθλητῶν.

Δ

δαιμόνιος ὑπεράνθρωπος.

δεῖ· οὐδ. μτχ. ἀπολ. : δέον ἐνῶ ἔπρεπε· δέον πάντας (ἡμᾶς) κω-
λύειν ἔργῳ καὶ πράξεσιν οὐχὶ λόγοις τοὺς ζητοῦντας πλεο-
νεκτεῖν.

δείκνυμι (ἀμτβτ.) φαίνομαι (τὸ ἔργον) δείξει τὸ πρᾶγμα θὰ φανῇ.
δεινός 1) ἐπὶ προσώπων : α) φοβερός, πολὺ ἱκανός· Ὀλ. Α, 3· Φιλ.
Β, 30· β) ἔμπειρος· Φιλ. Α, 35· 2) ἐπὶ πραγμάτων : δεινός εἶμι
(μετ' ἀπρμφ.) ἔχω μεγάλην (ἀξιοθαύμαστον) δύναμιν νά...· Ὀλ.
Β, 20.

δεκαδαρχία κυβέρνησις ἀποτελουμένη ἐκ δέκα ἀρχόντων.

δέος, οὐς, τό, φόβος· ἔστι τοῦτο δέος = τοῦτο δεῖ ὑμᾶς φοβεῖ-
σθαι.

δεσπότης ἀπόλυτος κυρίαρχος.

δὴ εὐθύς.

δημόσιος (δοῦλος) δοῦλος τῆς πόλεως.

δήποτε· συνήθως ἐν ἐρωτήσει : τί δήποτε; διατί λοιπόν ;

διὰ (μετ' αἰτ.) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου ἢ μέσου = διὰ τινος, μέ τι.

διαβάλλω· ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν διαβάλλων ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, ὅτι δὲν εὐρισκόμεθα πλησίον των πρὸς ὑποστήριξιν των.

διαδοχή· ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις = διαδεχομένους ἀλλήλους ἀμοιβαίως, κατὰ σειράν.

διαλλαγὴ συμφιλίωσις· αἱ πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγαὶ πᾶσα μετ' ἐκείνου συμφιλίωσις (διαπραγματεύσεις πρὸς συμφιλίωσιν).

διασπῶ διαλύω.

διατίθεμαι πωλῶ.

διατρίβω 1) μετὰ μτχ. : χρονοτριβῶ· Ὀλ. Α, 9· 2) ἔν τινι κατατρίβω τὸν χρόνον μου εἰς τι· 3) ἐπὶ τινι ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

διαφέρω· ἀπρὸς. : τί ὑμῖν διαφέρει; τί σᾶς ὠφελεῖ (τοῦτο, ἂν δηλ. ἀπέθανεν ὁ Φίλ.);

διδάσκω τινά τι ἀναγγέλλω εἰς τινά τι.

διεξέρχομαι 1) ἐκθέτω ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς· Ὀλ. Β, 3· Φιλ. Β, 3· 2) ἐκθέτω· Ὀλ. Β, 5· 3) ἐξαντλῶ· διεξελέλυθε πάντα (ἐκεῖνα), οἷς ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὅποια.

δίισταμαι ἴσταμαι χωριστά· πρκμ. διέστηκα εὐρίσκομαι εἰς διάστασιν, διχονοῶ.

δίκη τιμωρία· δίκην λαμβάνω τιμωρῶ.

διοικῶ διευθύνω· μέσον : διαχειρίζομαι.

διόπερ δι' ὃν λόγον ἀκριβῶς· καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς.

διορύσσω διασκάπτω· Χερρόνησον διορύξει θὰ κατασκευάσῃ διώρυγα διὰ μέσου τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Διὰ τῆς διώρυγος θὰ ἀπεχωρίζετο ἡ Θρακικὴ χερσονήσος ἀπὸ τῆς λοιπῆς Θράκης καὶ οὕτω οἱ ἐν τῇ Χερσονήσῳ κατοικοῦντες Ἀθηναῖοι ἀποικιοὶ θὰ ἀπηλλάσσοντο ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θρακῶν.

διχῇ 1) εἰς δύο χωριστά· δεῖ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι πρέπει νὰ εἶναι χωρισμένη εἰς δύο ἢ βοήθεια· 2) κατὰ δύο τρόπους, διὰ διπλῆς ἐνεργείας· διχῇ... τῷ τε... σῶζειν καί... στρ. ἐκπέμπειν, καὶ τῷ... κακῶς ποιεῖν κατὰ δύο τρόπους, δηλ. ἀφ' ἑνὸς

μὲν μὲ τὸ (νὰ προσπαθῆτε) νὰ σώζετε... καὶ νά..., ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὸ νὰ βλάπτετε...

διδῶκα τι τρέχω κατόπιν τινός, ἀκολουθῶ τι.

δοκιμάζω κρίνω.

δοκῶ 1) **δοκῶ μοι** νομίζω, μοῦ φαίνεται· **ἡμεῖς δοκοῦμέν μοι ἔχειν** πρὸς αὐτὰ οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον ἡμεῖς ἀπέναντι αὐτῶν τῶν πραγμάτων τηροῦμεν κατὰ τὴν γνώμην μου διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤξεύρω πῶς νὰ χαρακτηρίσω· 2) **δοκεῖ** φαίνεται καλόν· **τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα** = **ἃ γ' ἐμοὶ δοκεῖ** ἡ γνώμη μου τοῦλάχιστον· πθκ. πρkm. : **δέδοκται** ἔχει ἀποφασισθῇ.

δόξα φήμη.

δύναμις πεζικὴ δύναμις, πεζικὸν (στράτευμα).

δύσκολος ιδιότροπος.

δύσμαχος δυσκολοπολέμητος.

δυσχερὴς δυσάρεστος, ἐνοχλητικός· ἐπίρρ. : **πῶς δυσχερῶς**; μὲ πόσῃν δυσἀρέσκειαν ;

E

ἐγκλημα παράπονον, δυσἀρέσκειαν· **τὰ πρὸς αὐτοὺς ἐγκλήματα** παράποννα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των, τὰ ἰδικὰ των.

ἐγρήγορα ἐπαγρυπνῶ.

ἐγχωρεῖ (ταῦτα) ἐπιτρέπονται ταῦτα.

εἰ μὴδ' ἂ πάθῃτ' ἄν... ; = **εἰ (καίπερ) ἔχοντες καιρόν, οὐ τολμήσετε μὴδὲ ταῦτα ποιῆσαι (αὐτόν), ἂ πάθοιτε ἄν (ὑμεῖς ὑπ' ἐκείνου), εἰ δύναιτο ἐκεῖνος (ποιῆσαι ὑμᾶς αὐτά)** ;

εἰεν, ἐπίρρημα δηλοῦν συγκατάθεσιν μὲν τῶν εἰρημένων, συνάφειαν δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα· ἔστω, καλὰ, πολὺ καλὰ.

εἰμί A) ὑπαρκτικόν : 1) ὑπάρχω, εἶμαι· **τὰ ὄντα τὰ ἀληθῆ· τι τῶν ὄντων ἀληθές τι**· 2) ἐπομένου ἀναφορικοῦ : **οὐκ ἔστιν ὅπως (μετὰ μέλλ. ὅριστ.) δὲν ὑπάρχει τρόπος νά... (δὲν εἶναι δυνατόν νά...)**· 3) ἀπροσ. **ἔστι (ἦν)** μετ' ἀπρμφ. : εἶναι (ἦτο) δυνατόν νά...· B) συνδετικόν· ὑπολογίζομαι· Φιλ. Α, 28· Γ) μετ' ἐπίρρ., πτώσεως ἢ προθ. : 1) μετ' ἐπίρρ. : **ῥαδίως ἔσται (δηλ. αὕτη ἡ δύναμις)** εὐκόλως θὰ διατρίβῃ αὕτη ἡ δύναμις· **οἱ δ'... πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ὥσι** καὶ ὅταν εὐκόλως εὐρίσκωνται ἄνθρωποι ψευδόμενοι πρὸς σᾶς, ὅταν δηλ. πολλοὶ ἐμφανίζωνται ὡς συνήγοροι ψευδόμενοι· 2) μετὰ πτώσεως γνκ. : α) διαιρετικῆς· **ἔστι τῶν αἰ-**

συχρῶν ἀνῆκει εἰς τὴν τάξιν τῶν αἰσυχρῶν πραγμάτων : εἶναι αἰσυχρὸν (ἐντροπή)· β) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἔργου τινός· τὸ ἐπιτιμᾶν παντός ἐστὶ εἶναι ἔργον τοῦ καθενός (ὁ καθένας ἡμπορεῖ νὰ τὸ κάμνῃ)· 3) μετὰ προθ. : ἐν ἐμοὶ ἐστὶ τι ἐξ ἐμοῦ (καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλου) ἐξαρτᾶται τι· εἰμὶ ἐπὶ τοῖς πράγμασι καταγίνομαι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου· εἰμὶ ἐπὶ τινος ἀσχολουμαι εἰς τι.

εἵνεκα μετὰ γνκ. : χρηστὰ εἶη (τὰ πράγματα) παντός εἵνεκα εἶθε ν' ἀποβοῦν τὰ πράγματα καλῶς, πρὸς τὸ καλὸν ὅλων.

εἵπερ ποτὲ καὶ νῦν περισσώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν τώρα.

εἰρωνεία προσποιήσις· ἀφείς τὴν εἰρωνείαν τὴν συνήθη προσποίησιν (ὅτι δὲν ἔχει χρήματα) .

εἰς μετ' αἰτ. : 1) ἐπὶ τρόπου· συχν. περιφραστικῶς ἀντὶ ἐπιρρ. : εἰς δέον = δεόντως· εἰς δέον τι κάπως πρεπόντως· 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ· Ὁλ. Α, 20· 3) = διὰ μετ' αἰτ. : εἰς τὴν ναῦν δι' ἑκάστον πλοῦτον.

εἵτε· εἵτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου...περιέσται... = εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς τὴν ἐκείνου (χώραν) κακῶς ποιήσετε, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται καὶ (εἴτα) ῥαδίως ἀμυνεῖται (ὑμᾶς) ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκείαν (χώραν)· εἰ δὲ βοηθήσετε ὑμεῖς εἰς Ὀλυνθον μόνον... προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι καὶ περιέσται.

εἴωθα· οἱ εἴωθότες (ἀποφαίνεσθαι γνώμην) οἱ συνήθεις (οἱ τακτικῶς λαμβάνοντες τὸν λόγον) ρήτορες.

ἐκ μετὰ γνκ. : 1) ἐπὶ χρόνου· ἐξ οὗ (δηλ. χρόνου) ἀφ' ὅτου· 2) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας : ἔνεκά τινος, διὰ τι· Ὁλ. Α, 7· Φιλ. Α, 3, 46· Φιλ. Β, 27· 3) = διὰ μετὰ γνκ.· Ὁλ. Β, 9· 4) = ἐν μετὰ δτκ.· λαμβάνειν τῶν ἐκ τῆς χώρας (ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ προϊόντων) ὅσ' ἀνάγκη (ἐστὶν ὑμᾶς λαμβάνειν)· ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου.

ἐκβαίνω ἀποβαίνω, λαμβάνω ἔκβασιν.

ἐκκαλοῦμαι τινα ἐξεγείρω τινά (ἐκ τῆς νωθρότητος) .

ἐκλαλῶ διασαλπίζω, διακηρύττω· εἰ δυνηθεῖς (= ἐπειδὰν δυνηθῇ) μὴ πράξει ταῦτα, ἃ (καίπερ) ὀφλισκάνων ἄνοιαν ὁμως ἐκλαλεῖ νῦν.

ἐκλέγω χρήματα εἰσπράττω χρήματα (ὡς λύτρα).

ἐκπίπτω ἐκδιώκομαι.

ἐκπολεμῶ (-όω) **τινά τι** περιπλέκω τινά εἰς πόλεμον πρὸς τινα.
ἐκφέρω πόλεμον κηρύττω πόλεμον.

Ἐλάτεια ὁχυρά πόλις τῆς Φωκίδος παρὰ τὸν Κηφισόν, ἡ κλεῖς τῆς Βοιωτίας· μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου (346) κατεσκάφη κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ συνεδρίου.

ἐλεγχος ἀπόδειξις· **τὸ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἐλεγχον δώσει** ἡ ἀνάπτυξις τῶν προτάσεων μου εὐθὺς θὰ δώσῃ τὴν ἀπόδειξιν.

ἐλέσθαι, βλ. αἰροῦμαι.

ἐλλειμμα ἔλλειψις· **τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα** αἱ ἐλλείψεις αἱ προερχόμεναι ἀπὸ σᾶς (ὡς ἡ μὴ συμμετοχὴ εἰς τὰς στρατείας, ἡ μὴ χορήγησις μισθοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἡ σπατάλη τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων εἰς τὰς ἐορτάς κλπ.).

ἐλλείπω 1) **τι** ὑστερῶ εἰς τι· Ὁλ. Α, 6· 2) ἀπολ. : εἶμαι ἐλλιπής (καθυστερῶ) εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων μου· Ὁλ. Β, 30.

ἐμπίπτω εἰς **λοιδορίαν** παρεκτρέπομαι εἰς ὕβρεις.

ἐμπόριον ἐμπορικὸς λιμὴν.

ἐναντίος· τὸ οὐδ. **ἐναντίον** ὡς ἐπὶρρ. : **βλέπω ἐναντίον** κοιτάζω (τὸν ἀντίπαλόν μου) κατὰ πρόσωπον (διὰ νὰ παρακολουθῶ τὰς κινήσεις του καὶ προφυλάσσωμαι).

ἐνδεῖ ὑπάρχει ἔλλειψις· **ἅπαντος ἐνδεῖ** (ὑμῖν) τοῦ πόρου ἔχετε ἔλλειψιν ὅλου ἐν γένει τοῦ (στρατιωτικοῦ) πόρου : σᾶς λείπουν ὅλα ἐν γένει τὰ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας ἀναγκαζοῦντα χρήματα.

ἐνδείκνυμαι παρουσιάζω· **ἐνδείκνυμαι τοσοῦτον** παρουσιάζω (προτείνω) τόσον μέγα πλεονέκτημα.

ἐνδίδωμι δίδω· **καιρὸν** εὐκαιρίαν.

ἐνεμι 1) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸ γ' ἐνικ. πρόσ· **ἐνεστι** ἐνυπάρχει, δύναται νὰ ὑπάρξῃ· **ταῦτα ἴσως πρότερον ἐνῆν** ταῦτα (δηλ. ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ πολεμεῖν) πρότερον ἴσως ἦσαν δυνατό· 2) ἀπροσ. μετὰ δοτκ. προσ. καὶ ἀπρμφ. : ἐπιτρέπεται εἰς τινα νὰ...

ἐνθυμητέον, βλ. ἐνθυμοῦμαι

ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι, ἔχω ὑπ' ὄψει μου· 1) μετ' αἰτ. Ὁλ. Α, 6· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : **ἐνθυμητέον** (ὑμῖν ἐστι) **καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ ἀναμνησκομένοις τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς, ἡλικίην...** πρέπει ν' ἀναλογίζεσθε σεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες (δηλ. ὅσοι εἴσθε νεώτεροι) καὶ ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν μνήμην σας, ὅσοι οἱ ἴδιοι γνωρίζετε (δηλ. οἱ πρεσβύ-

τεροι), πόσον μεγάλην...

ἐνι (= ἐνεστι) 1) ἀπροσ.: εἶναι δυνατόν· 2) προσωπκ. : ὑπάρχει.
ἐντελὴς τέλειος, πλήρης· μισθὸς ἐντελὴς ὁ πλήρης μισθός, δηλ. καὶ
τὸ σιτηρέσιον καὶ ὁ μισθός (βλ. τὴν λ.).

ἐξαγγέλλω ἀναγγέλλω, κἀμνω γνωστόν.

ἐξαιρῶ κυριεύω.

ἐξαρκεῖ (ἀπροσ.) εἶναι ἀρκετόν· ἐξαρκεῖ ὑμῖν λέγειν δικαιοτέρα
εἶναι ἀρκετόν εἰς σᾶς νὰ ἐκφωνῇτε (μόνον) λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους
νὰ ὑποστηρίζετε, ὅτι σεῖς ἔχετε περισσότερον δίκαιον (παρὰ ὁ Φίλ.).

ἐξεργάζομαι τινί τι κατορθώνω τι πρὸς χάριν τινός.

ἐξέρχομαι ἐξέρχομαι εἰς ἐκστρατείαν, ἐκστρατεύω.

ἔξεστί τινι μετ' ἀπρμφ. 1) εἶναι δυνατόν εἰς τινα νὰ μτχ οὐδ. ἀπόλ.

ἐξόν = εἰ καὶ ἐξῆν· 2) ἔχει τις τὴν ἐξουσίαν νὰ Ὀλ. Β., 30.

ἐξετάζομαι 1) διὰ τῆς ἐξετάσεως ἀποδεικνύομαι ὡς ἂν ἐξετασθεῖη
μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο εἴθε νὰ μὴ συμβῇ ἐξετασθέντα
(ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶπον περὶ τῶν προδοτῶν) ν' ἀποδειχθοῦν ἀκρι-
βέστατα (νὰ ἐπαληθεύσουν)· 2) ἀποκαλύπτομαι, φανερώνομαι·
Ὀλ. Β, 20.

ἐξόν, βλ. ἔξεστι.

ἐξουσία γίγνεται = ἔξεστι.

ἐπαναμινύσκω ξαναενθυμίζω.

ἐπανήμῃ τι ἀφήνω τι κατὰ μέρος.

ἐπανορθοῦμαι τι, κυρ. : σηκώνω κάτι πού ἔχει πέσει καὶ τὸ ἐπα-
ναφέρω εἰς τὴν θέσιν του· ἔπειτα : ὁρθῶς χρησιμοποιῶ.

ἐπέρχομαι· ἐπέρχεταιί τινι (μετ' ἀπρμφ.) ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος
νὰ ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας τύχης (ἴδιον) ὑπολαμβάνω (τὸ)
ἐπελθεῖν ἂν (= τὸ ὅτι ἐπέλθοι ἂν) ἐνίοις εἰπεῖν πολλὰ
τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα.

ἐπέχω συγκρατῶ τὸν ἑαυτόν μου· ἐπισχών (= ἐπεὶ ἐπέσχον) ἂν...
ἂν ἡσυχίαν ἤγον ἀφοῦ θὰ συνεκράτουν τὸν ἑαυτόν μου... θὰ
ἐσιώπων.

ἐπὶ 1) μετὰ γνκ. : α) εἰς (μετ' αἰτ.) ἐπὶ πολλῶν (πραγμάτων) εἰς
πολλὰς περιστάσεις· β) ἐπὶ χρόνου· ἐπὶ Τιμοθέου ἐπὶ τῆς στρατη-
γίας τοῦ Τιμοθέου· 2) μετὰ δτκ. : α) χρονικῶς ἐπὶ τῷ πράττειν
ἐπάνω εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐνεργείας, ὅταν φθάσῃ ὁ καιρὸς τῆς
ἐνεργείας· β) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας· ἐπὶ τῷ πεπεισθαι (ἐπειδὴ

εἶμαι πεπεισμένος) ταῦτα συνοίσειν ὑμῖν· γ) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅρου, ὑπὸ τὸν ὅποιον γίνεται τὶ αἰροῦμαι φίλους ἐπὶ τοῖς διακαίοις ἀποκτῶ (ἔχω) φίλους ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ πράττω τὰ δίκαια· 3) μετὰ δτκ. καὶ μτχ. ἰσοδυναμεῖ μὲ γνκ. ἀπόλυτον: ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς... γεννησομένοις = καίπερ ἀδήλων ὄντων τῶν ἀπὸ τούτων ἑμαυτῷ γεννησομένων ἂν καὶ ἀβέβαιον εἶναι, τί ἐκ τούτων (δηλ. τῶν συμβουλῶν μου) θὰ μοῦ συμβῇ· 4) μετ' αἰτκ.: ἐπὶ σκοποῦ· ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας στρατείας αὐτοῦ διὰ νὰ ἐμποδίσουν ταύτας — τὰς ὁποίας ὅλοι γνωρίζετε — τὰς αἰφνιδιαστικὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ.

ἐπιβαίνω (μετὰ γνκ.) βάλλω τὸ πόδι μου, πατῶ εἰς τι.

ἐπιβουλεύομαι (πθτκ.) εἶμαι στόχος ἐπιβουλῶν, ἀπειλοῦμαι.

ἐπιεικῶς τρόπον τινά.

ἐπισκοτῶ τινι ρίπτω σκότος ἐπάνω εἰς τι, σκεπάζω τι.

ἐπιστολή· ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῶν Ἀθηναίων μικρᾶς ιδέας τοῦ Φιλ. ἀναγιγνώσκει ὁ Δημοσθ. ἐπιστολὴν τινὰ αὐτοῦ σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Φιλ. συμβούλευεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐλπίζουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθην., διότι οὗτοι οὐδὲ τοὺς ἑαυτοὺς των δύνανται νὰ σῶζουν.

ἐπιστολιμαῖος ὁ περιεχόμενος ἐν ἐπιστολαῖς· **δυνάμεις ἐπιστολιμαῖαι** στρατεύματα μόνον εἰς ἐπιστολάς (εἰς τὸ χαρτί) γραμμένα.

ἐπισφαλὴς ἀσθενής.

ἐπιτείχισμα φρούριον ἢ ὀχύρωμα οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῶν συνόρων τοῦ ἐχθροῦ· **ἐπιτείχισματα τῆς αὐτοῦ χώρας** φρούρια ἐπαπειλοῦντα τὴν χώραν του.

ἐπιτιμῶ ψέγω, κατακρίνω.

ἐπιχειροτονῶ τὰς γνώμας ὑποβάλλω (διὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας) τὰς γνώμας εἰς τὴν διὰ χειροτονίας κρίσιν.

ἐπιχειρῶ τινι προσβάλλω τινά· **ἐπεχείρησεν Ὀλυνθίοις**, νοεῖται ἡ στρατιωτικὴ ἐπίδειξις, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351.

ἐπόπτης μάρτυς.

ἔργα 1) γεωργικαὶ ἐργασίαι· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπιχειρήσεις· Φιλ. Α, 38.

ἐρημία (παντελής) ἔλλειψις.

ἐρρωμένος, μτχ. πθτκ. πρκμ. (τοῦ ρ. ῥώννυμι) ὡς ἐπίθ. : ὑγιής,

γενός· ἐπίθ. : **ἐρρωμένως** ἐνεργῶς, δραστηρίως.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

έσκεμμένος, βλ. σκοπῶ.

έτησίαι οί ΒΑ άνεμοι οί πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὸ θέρος ἐν τῷ Αἰ-
γαίῳ πελάγει (τὰ τουρκιστὶ λεγόμενα μελτέμια)· οί άνεμοι οὔτοι
έμποδίζουν τὸν πλοῦν εἰς τοὺς πρὸς Β ἀπ' Ἀθηνῶν πλέοντας.

έτι τοίνυν πρὸς τούτοις δέ.

έτοιμῶς προθύμως· έτοιμότατα (= έτοιμότερον) εύκολώτερον.

Εὐβοία· ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν, δηλ. ὠρμήσατε· οί Ἀθηναῖοι στρα-
τεύσαντες τὸ 357 ὑπὸ τὸν Τιμόθεον εἰς Εὐβοίαν ἐνίκησαν τοὺς
κατέχοντας αὐτὴν Θηβαίους καὶ ἡνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀπέλθουν ἐκ
τῆς νήσου.

εὐήθεια ἀπονηρία, ἀπλότης· (εὐρίσκω τὸν Φίλιππον) τὴν μὲν ἡμε-
τέραν εὐήθειαν προσαγαγόμενον τούτῳ, τῷ φάσκειν (μὲ
τοῦτο τὸ μέσον, μὲ τὸ νὰ βεβαιώνη δηλ.) παραδώσειν... καὶ (τῷ)
κατασκευάσαι..., τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν (προσαγαγόμε-
νον) μετὰ ταῦτα τῷ... ἐξελεῖν καὶ... Θετταλοὺς δέ (προσα-
γαγόμενον) νῦν... τῷ... ὑποσχέσθαι καὶ (τῷ) ἀναδέξασθαι.

εὐήθης ἀνόητος.

εὐθυνα (συνήθως κατὰ πληθ. εὐθυнаι) λογοδοσία.

εὐπορῶ ζῶ μὲ εὐπορίαν.

εὐτρεπής παρεσκευασμένος.

εὐτρεπίζω 1) τακτοποιῶ· Ὀλ. Α, 13· 2) έτοιμάζω πρὸς ἀπόπλουν·
Φιλ. Α, 16.

ἐφίσταμαι 1) τοποθετοῦμαι ὑπεράνω τινὸς ὡς ἐπόπτης· οί ἐφρεστη-
κότες (δηλ. τοῖς στρατεύμασι) οί στρατηγοί· 2) ἐπὶ ἐχθρικῆς
σημασίας· ἐμφανίζομαι (αἰφνιδίως) ἐνώπιόν τινος· ἅπασιν τοῖς
πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες ἐπελθόντες εἰς τὰ πρά-
γματα καθ' ὃν χρόνον ὅλα εὐρίσκονται εἰς ταραχὴν (ὡς ἐκ τοῦ θα-
νάτου τοῦ Φιλίππου): ἀφοῦ καταλάβετε (διὰ τῆς αἰφνιδίας ἐφορ-
μήσεως ἐκ τινος νήσου ἢ λιμένος, ὅπου διαρκῶς θὰ παραμένετε)
τὴν γενικὴν κατάστασιν ἐν ταραχῇ διατελοῦσαν· μηδὲ (ὅπως) ἐπι-
στήσεται μέγεθος δυνάμεως (=μεγάλη δύναμις)· 3) παρα-
μονεύω, καιροφυλακτῶ· Φιλ. Β, 18.

έχω α) μτβγκ. : παρέχω· Ὀλ. Β, 3· β) ἀμτβτ.: 1) ἀποβαίνω· Ὀλ. Α,
9· 2) διάκειμαι, εἶμαι· συχνάκις μετὰ τὰ ἐπιρρ. τρόπου· ἐναντίως
έχει εἶναι ἐναντίον (ἀποτελεῖ μειονέκτημα)· οὔτε εὐτρεπῶς έχει
αὐτῷ τὰ παρόντα (πράγματα) οὐδ' (οὔτως έχει) ὡς ἂν κάλ-

λιστα (ἔχει) οὔτε προητοιμασμένα οὐδὲ κάλλιστα τακτοποιημένα εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πράγματα αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.)· τὰ ὅλα **πράγματα βέλτιον ἔχει** ἢ ὅλη κατάσταση τῆς πολιτείας εἶναι καλυτέρα· **φαύλως ἔχει (τὰ πράγματα)** τὰ πράγματα εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάσταση· **ἀργῶς ἔχω** εἶμαι νωθρός· **ταῦτα ἄμεινον ἔχει** ἐκατέροις (δηλ. ὑμῖν καὶ Φιλίππῳ) εἰς ταῦτα εὐδοκιμεῖτε ἀμφοτέρω (σεῖς καὶ Φίλιππος). — Μέσον : **ἔχομαι** (μετὰ γνκ.) πιάνομαι ἀπὸ τι· **ἔχομαι τῆς πληγῆς** πιάνομαι ἀπὸ τὸ κτυπηθὲν μέρος, φέρω τὴν χειρὰ μου εἰς τὸ κτυπηθὲν μέρος διὰ νὰ τὸ προφυλάξω ἀπὸ τὸ κτύπημα, τὸ ὅποτον ἔχει ἤδη δοθῇ).

Z

ζηλῶ τι κατευθύνω ὅλον τὸν ζῆλον μου εἰς τὴν ἀπόκτησίν τινος· **τοῦτο (δηλ. δόξαν) ἐζήλωκε**.

H

ἦ εἰ δὲ μή.

ἤδη εὐθύς, ἀνευ ἀναβολῆς.

ἡδύς· ἐπίρρ. : **ἡδέως ἔχω** εἶμαι εὐχαριστημένος· **ἥδιον εἶναι ἂν αὐτόνομους** ὅτι εὐχαριστότερον θὰ ἦσαν αὐτόνομοι : ὅτι θὰ προετίμων νὰ ἦσαν αὐτόνομοι.

ἦχω 1) ἔχω φθάσει· **πρὸς αὐτὴν τὴν τελευταίην ἦκει τὰ πράγματα αὐτῷ** ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος των ἔχουν φθάσει (πλέον) τὰ πράγματα δι' αὐτόν : ἡ αὐξήσις του ἔχει φθάσει (πλέον) ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος τῆς· 2) ἔχω ἐπιστρέψει· **ὅτε ἦκομεν βοήθησιν** Εὐβοεῦσι ὅτε εἴχομεν ἐπιστρέψει (ἐκ τῆς Εὐβοίας), ἀφοῦ εἴχομεν βοηθήσει τοὺς Εὐβοεῖς· ἐννοεῖται ἡ ἐκεῖ ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Τιμόθεον (357)· 3) ἔχω παρουσιασθῇ· **Ὁλ. Α, 9· 4) ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα· εἰ ἦκει τις** ἐὰν ἀναβῇ κανεὶς εἰς τὸ βῆμα· **Ὁλ. Α, 1.**

ἡλικία στρατεύσιμος ἡλικία (ἀπὸ τοῦ 18 - 60 ἔτους).

ἡλίκος 1) ὅσον μέγας· **Ὁλ. Α, 9· 2) ἐπὶ πλαγίας ἐρωτήσεως** : πόσον μέγας· **ἡλίκα ἐστὶ τὰ διάφορα** = ἡλίχη ἐστὶν ἡ διαφορά.

ἡνίκα ἐφ' ὅσον.

ἦρετό τις = ἔροιο ἂν τις.

Θ

θαῖττον = ῥᾶον.

θαυματοποιὸς ἀγύρτης.

θεοί· τὸ τῶν θεῶν = οἱ θεοί.

θεραπεύω περιποιοῦμαι· θεραπεύει τινὰς ἐπὶ τῇ πόλει πρὸς βλάβην τῆς πόλεως (διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦς κατὰ τῆς πόλεως).

Θετταλοί· τὰ τῶν Θετταλῶν τὰ πράγματα τῶν Θεσσαλῶν, οἱ Θεσσαλοί.

θεωρῶ ἐξετάζω.

θορυβῶ, ὥς... μὲ (ἐπιδοκιμαστικόν) θόρυβον δηλῶ, ὅτι...

θρυλῶ τι συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τινος, συχναίως ἐπαναλαμβάνω τι.

I

ἴδιος ἰδιωτικός· τὰ ἴδια αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις·

ἰδιώτης ἄπειρος.

ἱερά τριήρης· οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον δύο ἱεράς τριήρεις, τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλαμινίαν· ἐν § 34 τοῦ Α' Φιλιππικοῦ νοεῖται ἡ Πάραλος, ἡ ὁποία κατ' ἔτος μέλλουσα νὰ κομίσῃ τοὺς θεωροὺς (τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πόλεως) εἰς Δῆλον ἡγκυροβόλει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος.

Ἱέραξ Ἀμφιπολίτης, ἀποσταλὲς ὡς πρεσβευτῆς εἰς Ἀθήνας τὸ 358/7 μετὰ τοῦ Στρατοκλέους.

ἱεροποιοί· οὗτοι ἦσαν δέκα ἄρχοντες κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου, οἱ ὅποιοι ἔργον εἶχον τὴν διοργάνωσιν τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν ἐποπτείαν θυσιῶν τινων.

Ἱλλυριὸς = Ἱλλυριοί· ἐν Ἱλλυριοῖς = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἱλλυριῶν.

ἴσος· τὸ ἴσον τὸ ἀνάλογον μέρος· ἐξ ἴσου (ἐκείνοις, δηλ. τοῖς ἀντιπάλαις) ὁμοίως (καθὼς οἱ ἀντίπαλοί μου).

ἴσταμαι σταματῶ.

K

καθαιροῦμαι καταπίπτω, κατακρημνίζομαι (ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχω ὑψωθῆ).

καθήκω εἶμαι ἀρμόδιος, κατάλληλος· ὁ καθήκων χρόνος ὁ ὠρισμένος χρόνος.

κάθημαι 1) κάθηναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· οἱ καθήμενοι οἱ ἀκροαταί· Φιλ. Β, 3· 2) ἀδρανῶ, δὲν κάμνω τίποτε.

καθίστημι ἐγκαθιστῶ (εἰς τὴν ἐξουσίαν). — Μέσον· καθίσταμαι εὐρίσκομαι ἐν τινι καταστάσει· ἐν ᾧ καθέστηκε τὰ πράγματα Φι-

λίππου εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις καθίσταται αὐτῷ εἰς κομιδῇ στενὸν εὐρίσκεται αὐτὸς εἰς πολὺ μεγάλην στενοχωρίαν μετὰ τὴν συντήρησιν τοῦ μισθοφορικοῦ τοῦ στρατεύματος.—Πθτκ.: διορίζομαι· ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν = δς ἂν καταστῇ ὑφ' ὑμῶν κύριος τούτων.

καὶ 1) ἐπιτατικός· καὶ πρῶτος πρῶτος πρῶτος· καὶ σφόδρα πολὺ σοβαρῶς· 2) πράγματι· Φιλ. Α, 46· 3) καὶ γάρ τοι διὰ τοῦτο λοιπόν· 4) καὶ δὴ· α) καὶ μάλιστα εὐθύς· Ὁλ. Β, 13· β) εὐθύς τώρα· Φιλ. Α, 13.

καιρὸς 1) περίστασις, κατάστασις πραγμάτων· Ὁλ. Α, 2· Φιλ. Α, 12· 2) εὐκαιρία, εὐνοϊκὴ περίστασις· τὴν ἀκαιρίαν καιρὸν νομίσαντες· Ὁλ. Α, 24· οἱ τῶν πραγμάτων (= τοῦ πράττειν) καιροὶ αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις πρὸς δρᾶσιν· Φιλ. Α, 37· οἱ ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντες (ἡμῖν) καιροί· Ὁλ. Β, 2.

κακοδαιμονία φρενοπάθεια.

καλῶ· ἦν μὲν οὖν δίκαιον τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις καλεῖν (ὑμᾶς) βεβαίως ἦτο δίκαιον νὰ προσκαλέσετε (διὰ νὰ σᾶς εἴπουν τί πρέπει ν' ἀποκριθῇτε) τοὺς κομίσαντας τὰς ὑποσχέσεις (τοῦ Φιλίππου)· νοοῦνται ὁ Κτησιφῶν, ὁ Ἀριστόδημος καὶ ὁ Νεοπτόλεμος, οἱ ὅποιοι κομίσαντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὰς πρώτας φιλικὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Φιλίππου ἐνήργησαν νὰ σταλῇ πρεσβεία πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ εἰρήνης.

καλῶς· ὦν (= ᾧ) καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι τὰ ὅποια ἔχουν — καὶ καλὰ κάμουν (ποὺ τὰ ἔχουν).

κᾶν 1) ἔστω καί· 2) κᾶν... κᾶν... κᾶν... εἴτε... εἴτε... εἴτε...· κᾶν ῥῆγμα κᾶν στρέμμα κᾶν ἄλλο τι... ἢ (τοῦτο)· Ὁλ. Β, 21· κᾶν ὑμεῖς (= καὶ ἡ, κᾶν ὑμεῖς) ἓνα, κᾶν πλείους...· Φιλ. Α, 19.

κᾶν = καὶ ἐν.

κατὰ 1) μετὰ γνκ.: περὶ τίνος, διὰ τινος· Φιλ. Β, 9, 10· 2) μετ' αἰτ.: α) διανεμητικῶς· καθ' ἕκαστα λέγων (αὐτὰ) ἀναφέρων αὐτὰ (τὰ ἄλλα ὀχυρὰ μέρη) ἐν πρὸς ἐν· καθ' ἓνα αὐτῶν χωριστὰ κάθε ἓνα ἐξ αὐτῶν· καθ' ἕκαστον τούτων χωρὶς ἐν ἕκαστον ἐκ τούτων χωριστὰ· β) ἐπὶ ἀπομονώσεως καὶ χωρισμοῦ· καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς βουλευσέσθε ὕστερον μεταξὺ σας μόνοι θὰ σχεφθῇτε ὕστερον (δηλ. μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων).

κατακλείω ἀναγκάζω.

κατακούω (μετά γνκ.) 1) ὑπακούω εἰς τινα, εἶμαι ὑπήκοός τινος· 'Ολ.

A, 23· 2) σαφῶς ἀκούω τινά· Φιλ. B, 35.

καταλλαγαί διαπραγματεύσεις περὶ συμφιλιώσεως.

καταπήτσω (πρκμ. **κατέπητχα**) συστέλλομαι (ζαρώνω) ἀπὸ φόβου.

καταρραθυμῶ χάνω ἔνεκα ραθυμίας· πθτκ. : **τὰ κατερραθυμημένα**
ὅσα ἐκ ραθυμίας (ἀμελείας) ἔχετε χάσει.

καταρρέω καταπίπτω, πίπτω εἰς ἐρείπια· (**τὰ τοιαῦτα**) **περὶ αὐτὰ**
καταρρεῖ (ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) καταπίπτει
φυλλορροοῦσα περίξ ἑαυτῆς (μτρκ. ἐκ τῶν μαραινομένων ἀνθέων).

κατασκευάζω 1) παρασκευάζω, δημιουργῶ· 'Ολ. A, 20· 2) ἐπινοῶ,
πανούργως μηχανεύομαι· 'Ολ. B, 6· 3) καθιστῶ· 'Ολ. B, 15.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

κατέχω συγκρατῶ, διατηρῶ· **τὰ (συμμαχικά) πράγματα** τὴν (συμ-
μαχικὴν) δύναμιν.

κατορθῶ ἐπιτυγχάνω· ὀνομτκ. ἀπρμφ. : **τὸ κατορθοῦν (αὐτόν, δηλ.**
τὸν Φίλ.) αἰ ἐπιτυχίαι αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.).

κενὸς ἀνωφελής· 'Ολ. B, 12· **ψήφισμα κενὸν** ψήφισμα ἀνεκτέλεστον.

κεφάλαιον = **ἐν κεφαλαίῳ** ἐν περιλήψει.

κινουμαι τίθεμαι εἰς κίνησιν, ἀναφαίνομαι.

κοινός· τὸ κοινὸν ἢ τὰ κοινὰ τὰ δημόσια πράγματα, ἡ πολιτεία.

κομιδῇ λίσαν· **κομιδῇ δέ (ἄπιστα)**.

κομίζομαι λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ.

κόπτομαί τινι καταπονοῦμαι μέ τι.

κορδακισμοί ἄσεμνοι χοροί.

κρατῶ 1) ἀπολ. : ὑπερισχύω· Φιλ. B, 36· 2) μετά γνκ. : γίνομαι κύριός
τινος. — Πθτκ. : νικῶμαι.

κρίνω δικάζω· **κρινόντων** (δηλ. τοὺς στρατηγούς). — Πθτκ. : **κρί-**
νομαι περὶ θανάτου σύρομαι εἰς τὸ δικαστήριον με κίνδυνον νὰ
καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δικάζομαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.

Λ

λαγχάνω διὰ κλήρου ἀναδεικνύομαι.

λαμβάνω 1) λαμβάνω καὶ χρησιμοποιοῦ (δαπανῶ)· 'Ολ. A, 19· 2) ἐν-
νοῶ· **ἂν λάβοιτε δύνασθε** νὰ ἐννοήσετε· 'Ολ. A, 1. — Μέσον :

λαμβάνομαι ἐν μέσῳ τινὸς καταλαμβάνομαι, εὐρίσκομαι ἐν μέσῳ τινός.

Λάμπφακος πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος· συχνότατα μετὰ μτχ.: ἂν λάθῃ ἀναλώσας ἂν ἐξοδεύσῃ ἀνεπαισθήτως (χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ)· λήσετε πάνθ' ὑπομείναντες χωρὶς νὰ τὸ καταλάβετε θὰ ὑπομείνετε πάντα.

λέγω 1) θέλω νὰ εἶπω, ἐννοῶ· **μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω**=καὶ ἂν μηδεὶς ᾖ ἐν αὐτῇ, **πολέμιος λέγω**· 2) προτείνω· Ὁλ. Α, 20· Ὁλ. Β, 11, 31· Φιλ. Α, 14· 3) ἐπὶ ρητόρων· ὁμιλῶ· οἱ λέγοντες οἱ ῥήτορες.

λῆμμα κέρδος (κυρίως ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ληστείας).

Λῆμνος ἡ γνωστὴ νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀρχαία κτῆσις τῶν Ἀθηναίων· πρὸς διοικήσιν ταύτης οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστελλον κατ' ἔτος σῶμα ἱππέων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἱππάρχου· ἡ ἐκεῖ δὲ διαμονὴ τοῦ ἱππάρχου ἦτο ἄνετος.

ληστεύω ληστρικῶς (κρυφίως) πολεμῶ, κάμνω κλεφτοπόλεμον.

λιμένες πρόσδοι λιμένων.

λογίζομαι· **λιγοζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι**=**λογιζομένους (τοῦτο)**· **εἰ Φίλιππος λάβοι**.

λογισμὸς 1) λόγος, αἰτία· Φιλ. Β, 6· 2) σκέψις· **πρὸς πλεονεξίαν...** τοὺς **λογισμοὺς ἐξετάζων** κατευθύνων τὰς σκέψεις του πρὸς πλεονεξίαν καὶ πρὸς τὴν ὑποταγὴν τῶν πάντων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

λογιστὴς κριτής.

λογοποιῶ 1) ἀπολ.: πλάττω λόγους, χαλκεύω (κατασκευάζω) ψευδεῖς εἰδήσεις (φήμας)· 2) **λογοποιῶ, ὥς...** διαδίδω, ὅτι...

λόγος 1) δικαίωμα λόγου· **δίδωμι λόγον τινί:** α) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα ν' ἀπολογηθῇ· **δόντες λόγον (αὐτοῖς)...** Ὁλ. Β, 29· β) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα νὰ ὁμιλήσῃ· Ὁλ. Β, 31· 2) ἐκτίμησις· **τοῦ δικαίου λόγον ποιοῦμαι** φροντίζω περὶ τοῦ δικαίου· 3) πρότασις· Φιλ. Β, 11· 4) **λογοδοσία**· Φιλ. Α, 33.

λοιδορία κακολογία· **κενὴ ἀβάσιμος, μὴ στηριζομένη ἐπὶ πραγμάτων.** **λοιπὸς** ὑπόλοιπος· **ἔστι λοιπὸν ὑπολείπεται**· **λοιπὸν ἔστιν (ἡμῖν)** ὑπὸ τοῦ πολέμου μᾶς ἔχει ἀφήσει ὁ πόλεμος (ὁ κατὰ τοῦ Φιλίππου)· **τὰ λοιπὰ** εἰς τὸ ἐξῆς.

λυσιτελῶ ὠφελῶ· τὸ λυσιτελοῦν ἢ ὠφέλεια, τὸ κέρδος· τὸ ἰδίᾳ λυ-
σιτελοῦν τὸ ἰδιαίτερον συμφέρον.

M

μακρὰν ἐπὶ χρόνου· οὐκ εἰς μακρὰν ὅχι μετὰ παρελευσιν χρόνου,
ἐντὸς ὀλίγου.

μᾶλλον δὲ 1) διὰ νὰ εἴπω καλύτερον· 'Ολ. Α, 19· 'Ολ. Β, 2, 22· 2) ἢ
καλύτερον· 'Ολ. Β, 8.

μεθύω τινὶ εἶμαι μεθυσμένος ἀπὸ χαρὰν διὰ τι.

Μενέλαος ἑτεροθαλὴς ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου· φοβούμενος καὶ μισῶν
τὸν ἀδελφόν του κατέφυγε μετὰ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τὰ ξενικὰ
στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ ξεναγοὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ
κατέστησαν ἵππαρχον.

μένω 1) μένω πιστὸς (εἰς τὴν συμμαχίαν)· 'Ολ. Β, 9· 2) ἐπὶ τινος
περιορίζομαι εἰς τι· Φιλ. Α, 9.

μερὶς βοήθεια.

μέρος· τὸ ἡδίκημένον αἰ μέρος (τῶν πολιτῶν) οἱ ἐκάστοτε ἐπι-
βαρυνόμενοι μὲ ἄδικα βάρη πολῖται· ἐν μέρει ἢ κατὰ μέρος κατὰ
σειράν (διαδοχικῶς)· ἐν μέρει οὐδενός εἰμι θεωροῦμαι ἀνάξιος
λόγου, δὲν λογαριάζομαι γιὰ τίποτε.

μετάστασις ἀλλαγὴ· πολλὴν τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην τὴν
μεταβολὴν δεικτέον (ἐστὶν ὑμῖν) πρέπει νὰ δείξετε, ὅτι πολὺ
ἠλλάξατε στάσιν (διαγωγὴν) κατὰ μεγάλως μετεβλήθητε.

μέτεστί μοι τινος μετέχω τινός.

μετρίως εἰς μέτριον βαθμόν, ὀλίγον· καὶ μετρίως σωφρονοῦντες
(ἄνθρωποι) καὶ ὀλίγον μόνον νοῦν ἔχοντες.

μή· 1) μή μοι ἐλλειπτική φράσις = μή μοι λεγέτω τις· 2) μή τί γε
δὴ (κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ) πολὺ δὲ ὀλιγώτερον βέβαια.

μικρός· ἐπιρρ. χρήσις μετὰ προθ.: καὶ κατὰ μικρὸν ἔστω καὶ ὀλί-
γον.

μῖμος ὁ μιμούμενός τι· μῖμος γελοίων ὁ μιμούμενος γελοῖα (ἄξια γέ-
λωτος), γελωτοποιός.

μισθός· εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδίδετο μισθός καθ' ἑκάστην καὶ σιτη-
ρέσιον (τροφή)· οὐδέποτε ταῦτα ὁμοῦ ὑπερέβαινον τὴν δραχμὴν
καθ' ἑκάστην, οὐδὲ ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 4 ὀβολῶν.

μνημονεύω ἐνθυμοῦμαι.

μόνος· ἐπίρρ.: μόνον οὐχὶ μόνον ποὺ δέν, σχεδόν.

N

νῆσος· καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (δηλ. ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει)
νήσοις· νοοῦνται αἱ νῆσοι Ἰμβρος, Σκῦρος καὶ Πεπάρηθος.

Νίκαια φρούριον τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς
Οἴτης καὶ πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

νικῶ· τοὺς φίλους νικᾷ (ὑπκμ.: τὰ ξενικὰ) καὶ τοὺς συμμάχους
νικοῦν τοὺς φίλους καὶ τοὺς συμμάχους (βλάπτουν δηλ. αὐτοὺς δι'
ἄρπαγῶν, ἀργυρολογίας κ.τ.τ.).

νυνὶ τώρα δά.

Ξ

ξένοι μισθοφόροι, μισθοφορικὸν στράτευμα.

O

οἱ ἀναφρκ. ἐπίρρ.: πρὸς ὃ μέρος· συχν. μετὰ γνκ.: ὁρᾶτε... τὸ πρᾶ-
γμα οἱ ἀσελγείας προελήλυθεν ἄνθρωπος τὸ συμβαῖνον (τὴν
κατάστασιν), μέχρι δηλ. ποίου βαθμοῦ ἀναιδείας ἔχει προχωρήσει
ὁ ἄνθρωπος.

οἶδ' ὅτι βεβαίως.

οἰκείος 1) ἀνήκων εἰς τινά, ἴδιος· τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνά-
μεως τὸ ἰδιαίτερον κράτος (τοῦ Φιλίππου) καὶ ἡ ἰδιαιτέρα δύναμις
του· 2) φιλικός, σύμμαχος· Φιλ. Α, 4· ἐπίρρ.: οἰκείως φιλικῶς·
πάνυ οἰκείως ἔχειν.

οἰκία οἰκογένεια· ἡ τυραννικὴ οἰκία ἡ οἰκογένεια τῶν τυράννων·
ἐννοοῦνται οἱ τύραννοι τῶν Φερῶν Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος.

οἶκοι ἐν τῇ πατρίδι· τὰ οἶκοι τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἡ πατρίς.

οἶος 1) μετ' ἀπρμφ. = ὥστε (μετ' ἀπρμφ.)· οὐδαμῶς οἶος (= τοιοῦ-
τος ὥστε) ψεύδεσθαι ἀνίκανος νὰ ψεύδεται· οἶους ὀρχεῖσθαι
= ὥστε ὀρχεῖσθαι· οὐχ οἶός ἐστι μένειν = οὐκ ἐστι τοιοῦ-
τος, οἶος (= ὥστε) μένειν· 2) μετ' ἐπιθ.: οἶος ἔμπειρος ὅπως-
δήποτε ἔμπειρος· 3) οἶός τ' εἰμί (μετ' ἀπρμφ.)· εἶμαι ἱκανός, εἶμαι
εἰς θέσιν νά...· 4) τὸ οὐδ. οἶον ὡς ἐπίρρ.: καθὼς παραδείγμα-
τος χάριν.

ὀκνῶ 1) μετ' αἰτ.: φοβοῦμαι τι· ὀκνῶ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν

φοβοῦμαι τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσός σας : φοβοῦμαι νὰ μὴ ἐπισύρω τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσός σας· 2) **ὀκνῶ μὴ...** φοβοῦμαι μήπως...

Ὀλύνθιοι· τὰ τῶν Ὀλυνθίων τὰ πράγματα τῶν Ὀλυνθίων, οἱ Ὀλύνθιοι.

ὅλως γενικῶς.

ὀμιλία συναναστροφή, σχέσις· **αἱ λίαν ὀμιλῖαι** αἱ πολὺ στεναὶ σχέσεις.
ὅμοιος· ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν = ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ ἐκείνῳ,
δι' ὃν

ὄνειδος 1) προσβολή, κατηγορία· **καὶ (ᾧ) φαίνεται ἄν (ὑμῖν) με-
γάλα ὄνειδη κατ' ἐκείνου βουλομένοις (= εἰ βούλοισθε)
δοκιμάζειν ὀρθῶς·** Ὀλ. Β, 4· 2) **αἵσχος·** Ὀλ. Β, 20.

ὄνειροπολῶ ἐν τῇ γνώμῃ φαντάζομαι μετὸν νοῦν μου.

ὄντιν οὖν, βλ. ὅστις οὖν.

ὅπως 1) ἐν πλαγίᾳ ἐρωτημτκ. προτάσει: πῶς· ὅπως μὴ δόξομεν εἶναι
χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν ὑπαρχόντων (ἡμῖν ἐκ τῶν
θεῶν) πῶς νὰ μὴ φανῶμεν, ὅτι εἴμεθα κατώτεροι τῶν ὑπαρχόν-
των εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν θεῶν (ἀνάξιοι τῶν θείων εὐεργεσιῶν)
2) **οὐχ... ὅπως... ἀλλὰ καὶ = οὐ μόνον οὐ... ἀλλὰ καί.**

ὀρμῶ (άω) κινεῖσθαι· ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς
ἄγαν... ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε ὅτι ἀφήνοντες ταύτην τὴν ὑπερβο-
λικήν σας ἀμέλειαν ἴσως ἠθέλετε κινηθῆ (ἀπὸ ἐδῶ ἐναντίον του) :
θὰ τὸ ἐκονούσατε ἐπὶ τέλους.

ὀρχοῦμαι τοιαῦτα (= τοιαύτας ὀρχήσεις) χορεύω τοιοῦτους χορούς.
ὅστις οὖν, ἥτις οὖν, ὅτι οὖν οἰοσδῆποτε.

ὅτε (αἰτλγ.) ἀφοῦ, ἐπειδῇ.

οὐ μὴν ἀλλ' ὅμως.

**οὐδεὶς· οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε = οὐ φόβος ἐστὶ μὴ δεινόν τι
πάθητε οὐδὲν κακὸν θὰ πάθετε.**

**οὐδέποτε· οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων = οὐκ
ἐλπὶς ἐστὶ μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν = οὐδέ-
ποτε οὐδὲν τῶν δεόντων γενήσεται ἡμῖν (τότε) τίποτε ἀπὸ
ὅ,τι πρέπει δὲν θὰ γίγῃ ποτέ ἐκ μέρους ἡμῶν.**

οὗτοι ἐπίρρ. : βεβαίως οὐχί· **οὗτοι παντελῶς** οὐδόλως βέβαια.

**οὗτος, αὕτη, τοῦτο· καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα· ταύτη (ἐπίρρ.) διὰ
τοῦτο.**

οὕτω· οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους = οὕτω

(δεῖ ἀξιούν) καὶ τῶν πραγμάτων (ἡγεῖσθαι) τοὺς (εὖ) βουλευομένους.
οὐχ ὥσπερ, βραχυλογικῶς : οὐχ ὥσπερ τὸν π. χρόνον... = οὐδὲ τὰ πράγμαθ' οὕτως ἔξει, ὥσπερ κτλ.

ὀφλισκάνω κυρ. : καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστιμον· ἔπειτα : ὀφλισκάνω αἰσχύνην ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου αἰσχύνῃν (καταπίπτω εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων)· ὀφλισκάνω ἄνοιαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν ἀνοησίας, κινδυνεύω νὰ θεωρηθῶ ἀνόητος· ὀφλισκάνω ἀνανδρίαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν δειλίας.

ὄχλος πλῆθος ἀνθρώπων· καὶ (ὄ) τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν (ἔχει), ὅσῃν οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων (οὐδ.) ἔχει καὶ αἱ ὅποῖαι ἑορταὶ ἀπαιτοῦν τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων (δηλ. χορευτῶν, αὐλητῶν, χορηγῶν, γυμνασιαρχῶν κτλ.) καὶ τοσαύτην προπαρασκευὴν (δηλ. πολυτελεῖν σκεύη, ἐνδύματα κτλ.), ὅσῃν ἴσως οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ (ἀπαιτεῖ).

Π

Παίων = Παίονες.

πάλιν κατόπιν· πάλιν αὖ ἔπειτα πάλιν.

παρὰ 1) μετὰ γινκ.: τὸ προέρχεσθαι ἐκ τινος προσώπου· παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, μετὰ τὴν ἱκανότητά του· 2) μετ' αἰτ.: α) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας : ἕνεκά τινος, ἐξ αἰτίας τινός· Φιλ. Α, 11· β) πρὸς δῆλωσιν χρόνου : παρὰ πάντα τὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων πράγματα εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων (κυρ. : ἐν ᾧ χρόνῳ γίνονται τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων)· παρὰ τὸν καιρὸν εἰς τὴν κατάλληλον στιγμήν : ὅταν παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία.

παρακαθίστημί τινά τινι τοποθετῶ τινὰ πλησίον τινός· στρατιώτας οἰκείους... παρακαταστήσαντας (τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένοις).

παρακρούομαι ἐξαπατῶ.

παρακύπτω ἐπὶ τι ρίπτω παρέργως ἐν βλέμμα ἐπιπόλαιον εἰς τι. παραπίπτω συμπίπτω· παραπεπτωκῶς καιρὸς εὐκαιρία, ἡ ὅποια ἔχει παρουσιασθῇ.

παρασκευάζομαι τριήρεις ἐτοιμάζω τριήρεις πρὸς ἀπόπλουν (διὰ τοῦ διορισμοῦ τριηράρχων).

παράταττομαι· δύναμιν τὴν ἐκείνῳ (≠ τὴν τῇ ἐκείνου δυνάμει)
 παραταξομένην ἱκανὴν ν' ἀντιπαραταχθῇ (νὰ πολεμήσῃ φανερά)
 πρὸς τὴν δύναμιν ἐκείνου.

παραιντίκα εὐθύς· μετ' οὖς. πρὸς δῆλωσιν βραχείας διαρκείας· ἡ πα-
 ραυτίχ' ἡδονὴ ἢ στιγμιαία εὐχαρίστησις.

παραχρῆμα εὐθύς· ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προ-
 μελέτης.

πάρειμι (παρὰ + εἶμι) 1) εἶμαι πλησίον· πάρειμι τοῖς πράγμασι
 παρακολουθῶ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πράγματα (τὴν πορεῖαν τοῦ πολέ-
 μου)· 2) ἔχω φθάσει· πρὸς τοῦτο καιροῦ εἰς τοῦτο τὸ κρίσιμον
 σημεῖον· 3) πάρειμι ἐπὶ τὸ βῆμα ἔχω παρουσιασθῇ εἰς τὸ βῆμα.

παρέρχομαι 1) εἰσέρχομαι· ἐὰν παρέλθῃ (εἴσω Πυλῶν)· Φιλ. Β, 30· 2) ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα, ἵνα ὁμιλήσω· οἱ πα-
 ριόντες οἱ ῥήτορες.

παρεῶσθαι, βλ. παρωθοῦμαι.

παρίστημι· παρίστημί τι ἐν τῇ γνώμῃ τινὸς ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν
 τινος κάτι τι· δεῖ τοῦτο ἐκείνῳ ἐν τῇ γνώμῃ (= ἐν τῇ γνώμῃ
 ἐκείνου) παραστήσαι. — Μέσον· παρίσταμαι ὑποτάσσω· Ὀλ.

Α, 18· ἀπροσ.: παρίσταται μοι μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν· Φιλ. Β, 6.
 παροξύνομαι 1) ἐξεγείρομαι· Ὀλ. Α, 6· 2) ἐξοργίζομαι· Φιλ. Β, 18.

παρορῶ τι καταφρονῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ τι.

παρρησία τὸ νὰ λέγῃ τις ἐλευθέρως ὅ,τι φρονεῖ, ἐλευθεροστομία.

παρρησιάζομαί τι λέγω τι ἐλευθέρως.

παρωθοῦμαι (πρkm. παρέωσμαι) παραγκωνίζομαι.

πᾶς 1) μετὰ τοῦ ἄρθρου· οἱ πάντες τὸ ὅλον, ἐν συνόλῳ· 2) οὐδ. πληθ.
 πάντα ὡς ἐπὶρρ. = πάντως ἐξάπαντος.

πεζέταιροι ἐκλεκτοὶ πεζοὶ Μακεδόνες, ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυ-
 λακὴν τοῦ Φιλίππου.

πέιθομαι συμβιβάζομαι· Φιλ. Α, 15· πρkm. πέπεισμαι ἔχω σχημα-
 τίσαι πεποιθήσιν· τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα
 διότι ἄλλοι μὲν ἔχετε (ἐσχηματισμένην) αὐτὴν τὴν πεποίθησιν, (π.χ.
 ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσετε κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ νὰ βοηθήσετε
 τοὺς Ὀλυυντίους), ἄλλοι δὲ ἄλλην, (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδιώξετε
 τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίππου).

περαίνω 1) φέρω εἰς πέρας, ἐκτελῶ· Ὀλ. Β, 13· 2) λέγω· Φιλ. Α, 28.
 περὶ (μετὰ γνκ.): ὡς πρὸς τι, σχετικῶς μέ τι· συνοίσειν τῇ πόλει

περί ὧν (= περὶ τούτων, περὶ ὧν σχετικῶς μέ αὐτά, περὶ τῶν ὁποίων)· Ὁλ. Α, 1· παρόμοιον (τοῦτό) ἐστὶ (ἐκείνῳ), ὅπερ (ἐστὶ) καὶ περὶ τῆς κτήσεως τῶν χρημάτων· Ὁλ. Α, 11· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως (ἐστὶ) καὶ σχετικῶς μέ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις ἐτσι συμβαίνει· Ὁλ. Α, 11· περὶ πόρου χρημάτων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ πόρου (τῆς ἐξευρέσεως) χρημάτων· Ὁλ. Α, 19.

περιγίγνομαι μετὰ γνκ.: ὑπερισχύω τινός.

περίειμι (περὶ + εἰμι) 1) μετὰ γνκ.: ὑπερισχύω τινός· 2) περίεστι τι (μετ' ἀπρμφ.) ὑπολείπεται εἰς τινα (ὡς κέρδος) τὸ νά...· τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζει τις παρὰ μόνον νά...· Ὁλ. Β, 29.

περίσταμαι μετ' αἰτ.: ἵσταμαι πέριξ τινός, περικυκλώνω τινά· ὅποια ἅττα (=τινά) ἂν περιστῇ ὑμᾶς τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ ἔσεσθαι καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐκβασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχουν διὰ σᾶς τὰ πράγματα, κατὰ ταύτην θὰ κρίνετε καὶ τὰς πολιτικές των πράξεις.

περιστοιχίζομαι 1) τινὰ περικυκλώνω τινά ὡς διὰ δικτύων· Φιλ. Α, 9· 2) πθτκ.: περικυκλώνομαι· Φιλ. Β, 27.

πήγνυμαι (πρkm.: πέπηγα) στερεοποιοῦμαι· ἐκείνῳ ὡς θεῷ πεπηγένοι ἀθάνατα ὅτι εἶναι δι' ἐκεῖνον, ὡσάν νά ᾔτο θεός, τόσον στερεά, ὥστε νά εἶναι ἀθάνατα (ἀμετάβλητα).

πῆλινος· ὥσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγοράν χειροτονεῖτε... = ὥσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους ταξιάρχους καὶ φυλάρχους πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγοράν (διὰ τὴν ἀγοράν, διὰ νά τοὺς πωλήσουν), οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς τ. καὶ τοὺς φ. εἰς τὴν ἀγοράν (διὰ τὴν ἀγοράν, διὰ νά συνοδεύουν δηλ. τὰς πομπὰς διὰ τῆς ἀγορᾶς).

πικρὸς δυσάρεστος· ἐπίρρ. πικρῶς αὐστηρῶς.

πιπράσχω πωλῶ· πθτκ. ἀόρ. ἐπράθην· προδοθέντες (οἱ Ὀλύνθ.) ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες, ἡ Ὀλυνθος ἔπεσε διὰ προδοσίας δύο πολιτῶν της, τοῦ Εὐθυκράτους καὶ τοῦ Λασθένους, ἐξαγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Φιλ. (τὸ 347)· ὁ δὲ Εὐθυκράτης μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλύνθου ὥρισε καὶ τὴν τιμὴν τῶν πωληθέντων αἰχμαλώτων.

πλέον οὐδὲν ποιῶ δὲν κατορθώνω τίποτε, δὲν καταλήγω εἰς τίποτε.

πλεονεκτῶ ἰδίᾳ καρποῦμαι ἀτομικὰς ὠφελείας.

πλήθος· τὰ πλήθη οἱ ἐλεύθεροι λαοί, αἱ δημοκρατίαι.

πνεύματα ἄνεμοι· τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τῇ βο-
θρίᾳ τῶν (καταλλήλων) ἀνέμων καὶ τῶν (καταλλήλων) ἐποχῶν
τοῦ ἔτους· τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές (ἐστὶ) οἱ ἄνεμοι εἶναι
ἀσφαλεῖς (οὐδεὶς δηλ. κίνδυνος ὑπάρχει ἀπὸ τοὺς ἀνέμους).

ποιῶ 1) παράγω· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπὶ ποιητῶν· συνθέτω ποιήματα·
Ὀλ. Β, 19· 3) παρέχω· ποιῶ ἑμαυτῷ λόγον παρ' ὑμῖν παρέχω
εἰς τὸν ἑαυτὸν μου εὐκαιρίαν τοῦ λέγειν παρ' ὑμῖν· κατορθῶν να
λάβω τὴν ἄδειαν νὰ ὁμιλήσω ἐνώπιόν σας· Φιλ. Β, 32· 4) μετὰ δι-
πλῆς αἰτ.: κάμνω τι εἰς τινα· ἃ ἐποίησε τοὺς τε παραδόντας
τῶν Ἀμφιπολιτῶν τὴν πόλιν αὐτῷ καὶ τοὺς ὑποδεξαμέ-
νους τῶν Πυθναίων. Ὁ Φιλ. εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ
τὴν Πύδναν διέταξε νὰ φανευθοῦν οἱ παραδώσαντες εἰς αὐτὸν τὰς
δύο ταύτας πόλεις· οὗτοι ἦσαν ἀρχηγοὶ τῶν ἐν Ἀμφιπόλει καὶ
Πύδνῃ δημοκρατικῶν.— Μέσον· ποιοῦμαι ἐν ὀργῇ τινα ὀργί-
ζομαι ἐναντίον τινός· ποιοῦμαι λόγους περὶ τινος ἔρχομαι εἰς
διαπραγματεύσεις (διαπραγματεύομαι) περὶ τινος.

πολεμῷ (πόλεμον) διεξάγω πόλεμον· δεήσιν αὐτὸν πολεμεῖν ὅτι
θὰ παραστῇ ἀνάγκη νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸν (τὸν πόλεμον).

πολιτεῖται 1) δημοκρατικὰ πολιτεύματα· Ὀλ. Α, 5· Φιλ. Β, 12· 2) = τὸ
κοινὸν τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων, ὁ σύνδεσμος τῶν Βοιω-
τικῶν καὶ Ἀρκαδικῶν πόλεων· Φιλ. Α, 48.

πολιτεύομαι διαχειρίζομαι τὰ τῆς πολιτείας. — Πθτκ. : τὰ πεπολιτευ-
μένα αὐτοῖς τὰ ἐν τῇ πολιτεῖᾳ ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένα, αἱ πο-
λιτικά των πράξεις· Ὀλ. Α, 28.

πομπή· τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν προπορεύονται τῶν πομπῶν
πρὸς εὐχαρίστησίν σας· οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν πομπὰς μεγαλοπρε-
πεῖς κατὰ τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια καὶ λοιπὰς ἑορτάς.

πορισταὶ οἰκονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ὑπόδει-
ξιν δημοσίων πόρων πρὸς συναγωγὴν χρημάτων.

πότε ἐρωτμκ. μῦθον· ἄραγε.

πρᾶγμα 1) ὑπόθεσις· Φιλ. Α, 1· 2) δυσκολία, στενοχωρία· Φιλ. Β, 36
3) ἐν τῷ πληθ. πράγματα α) ὑποθέσεις (τῆς πόλεως)· Ὀλ. Α, 14·
Φιλ. Α, 3· β) περισπασμοί, ἐνοχλήσεις· Ὀλ. Α, 8, 20.

πραγματεύομαι ἐνεργῶ.

πραθέντες, βλ. πιπράσκω.

πράττω 1) μετ' αἰτ.: μηχανῶμαι τι Φιλ. Α, 48· 2) ἀπολ.: ἐνεργῶ. πρεσβεύομαι ἀποστέλλω πρέσβεις.

πρὸ (μετὰ γιν.) ἐπὶ χρόνου: ὁ πρὸ τοῦ πόλεμος ὁ πρότερον πόλεμος. προάγομαι εἰς τοῦτο περιέρχομαι εἰς τοιοῦτο σημεῖον.

προαίρεσις σκοπός· ἐκ προαιρέσεως ἀπὸ σκοποῦ.

προαιροῦμαι· πρκμ.: προήρημαι (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω ἀποφασίσει, εἴ-
μαι ἀποφασισμένος νά...

προαπόλλυμαι χάνομαι πρότερον· προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκ-
πλέωμεν ὁ σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε ἀπόπλου μας ἐκ τῶν προτέρων
ματαιοῦται.

προβάλλομαι (τὰς χεῖρας) προτείνω τὰς χεῖράς μου (πρὸς προφύλα-
ξίν μου).

προεῖτο, ἄορ. τοῦ προίεμαι.

προέρχομαι προχωρῶ καὶ (ὅπως) πάντα μὴ λήσει ἡμᾶς προελ-
θόντα ἔτι πορρωτέρω καὶ πῶς τὸ κακὸν νὰ μὴ προχωρήσῃ ἐν
ἀγνοίᾳ μας ἀκόμη περισσότερον.

προέχω ὑπερέχω· πολλῶν προέχει εἶναι μέγα πλεονέκτημα.

προησόμεθα, τοῦ προίεμαι.

προίεμαι 1) μετὰ γιν.: ἀμελῶ καὶ ἀφήνω νὰ μοῦ ξεφεύγῃ κάτι τι
'Ολ. Β, 2· 2) μετ' αἰτ.: α) ἀφήνω τινὰ εἰς τὴν τύχην του 'Ολ. Α, 12· β) ἐγκαταλείπω, ἀφήνω τι· τὸ προίεσθαι αἰεὶ καθ' ἑκαστόν
τι τῶν πραγμάτων τὸ ν' ἀφήνωμεν πάντοτε νὰ φεύγουν ἀπὸ
μέσα ἀπὸ τὰ χέρια μας αἱ παρουσιαζόμεναι εὐκαιρίαι πρὸς δρᾶσιν,
ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην· εἰ 'Αμφίπολιν καὶ Ποτειδαίαν προεῖτο·
γ) ἀρραμελῶ· τὸ παρὸν αἰεὶ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐ-
καιρίαν· 3) μετ' αἰτ. καὶ δοτ.: ἀφήνω τι εἰς τὴν διάκρισιν τινος·
Φιλ. Β, 8· 4) μετ' αἰτ. καὶ γιν. τοῦ τιμῆματος· θυσιάζω τι ἀντὶ
τινος· Φιλ. Β, 10.

προκινδυνεύω διακινδυνεύω πρῶτος ἐν τῇ μάχῃ.

προλαμβάνω 1) μετ' αἰτ.: προκαταλαμβάνω 'Ολ. Β, 9· 2) ἀπολ.:
κρίνω πρότερον.

πρόοισθε, ἄορ. (κατὰ τὰ βαρύτερα) τοῦ προίεμαι.

πρὸς 1) μετ' αἰτ.: α) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας· ἐναντίον τινός· 'Ολ. Β, 14· πρὸς Ποτειδαίαν κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ποτειδαίας·
β) ὡς πρὸς τι· πρὸς τὸ πράττεσθαι τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ
κατὰ καιρὸν ὡς πρὸς τὴν ταχεῖαν καὶ ἔγκαιρον διεξαγωγὴν τῶν

πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων· γ) συμφώνως πρὸς τι. 'Ολ. Α, 11'
2) ἀπολ., ὡς ἐπίρρ.: προσέτι· **τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς καὶ προσέτι ὀλίγον ἀκόμη** (δηλ. δύο τάλαντα).

προσάγομαι δελεάζω.

προσδεῖ ὑπάρχει προσέτι ἀνάγκη· οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου δὲν
χρηιάζεσθε κανένα ἄλλον πόρον· οὐδὲ λόγου προσδεῖ (τοῦτο)
δὲν χρειάζεται αὐδὲ νὰ λεχθῇ κἄν.

προσδόκιμός εἰμι περιμένομαι, ἀναμένομαι.

προσεδρεύω = προσκαθέζομαι· προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πολιορκίαν (τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλει) καὶ θὰ ἐπιμείνῃ εἰς αὐτήν.

προσέχω (μετὰ δτι.) 1) ἔχω ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν μου εἰς τι
2) μετὰ τοῦ νοῦν: α) δίδω προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τι· εἴ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν ἐὰν βεβαίως θέλετε νὰ δίδῃ τις προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τοὺς λόγους σας· β) πείθομαι εἰς τινα, συμ-
πράττω μετὰ τινος· Φιλ. Α, 6.

προσηγορίαι τίτλοι.

προσθήκη· ἡ δύναμις... ἐν προσθήκῃ ἡ δύναμις ὡς προσθήκη προσ-
τιθεμένη εἰς ἄλλην δύναμιν.

προσκαθεδεῖται, τοῦ προσκαθέζομαι.

προσκαθέζομαι κάθημαι ἐνώπιον πόλεως καὶ πολιορκῶ αὐτήν.

προσκρούω ἔρχομαι εἰς σύγκρουσιν πρὸς τινα· οἱ ἔμοι προσκρούσαντες ἐξ ἀρχῆς ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἀνέκαθεν ἦσαν ἀντίπαλοί μου.

προσλαμβάνω λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.

προσπεριβάλλομαι τι ἀποκτῶ ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων καὶ νέον τι.

προσπολεμῶ πολεμῶ· νομίζει τὸν Φίλιππον φοβερὸν προσπο-
λεμῆσαί (τινα αὐτῷ) φοβερὸν διὰ νὰ πολεμήσῃ τις ἐναντίον του
(φοβερὸν ἀντίπαλον).

προτίθεμαι (μετ' αἰτ.) προσδιορίζω τι· πθκ. ἀπροσ.: προτίθεται
(μετ' ἀπρμφ.) ἔχει προταθῇ (ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας),
πρόκειται νὰ...· Φιλ. Α, 1.

πρόφασις 1) ἀφορμή· ἡ πρώτη πρόφασις ἡ τυχοῦσα ἀφορμή· 2)
δικαιολογία, πρόφασις· τὰς προφάσεις (τῶν στρατηγῶν) ἀφε-
λεῖν, οἱ στρατῆγοι πολλάκις ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου
πόλεμον προφασίζόμενοι ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν.
προχειρίζομαι προετοιμάζω.

πρῶτος· ὡς ἐπίρρ.: τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς, στήν ἀρχή· τὴν πρώτην
κατὰ πρῶτον, κατ' ἀρχάς.

πταῖσμα ἀποτυχία.

πταίω τι πάσχω ἀτύχημά τι.

πυλαία τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Ἀμφικτιονικὸν συνέδριον.

πω (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως) μέχρι τοῦδε.

πῶποτε μέχρι τοῦδε.

πῶς ἐπίρρ. ἐρωτηματ.: πῶς ἐτοιμῶς με πόσῃν προθυμίαν.

Ρ

ῥάδιος· συγκριτ.: ῥᾶων, ῥᾶον· ἐχρώμεθα ἂν τῷ Φιλίππῳ ῥᾶον
(δηλ. πολεμεῖσθαι) θὰ εἴχαμεν νὰ κάμωμεν με ἓνα Φίλιππον
εὐκολοπολεμητότερον· ἐπίρρ.: ῥαδίως ἀπερισκέπτως.

ῥαθυμῶ ζω με ραθυμίαν· (μὴ) φανῶμεν ἐρραθυμηκότες ἐπὶ πολ-
λῷ (τόκῳ) ὅτι με μεγάλην μας θυσίαν (ζημίαν) ἔχομεν ζήσει με
ραθυμίαν.

ῥαίζω (ῥᾶων) καλυτερεύω, ἀναλαμβάνω ἐκ τῆς ἀσθενείας μου.

ῥαστώνη ἀνάπαυσις.

ῥῆγμα κάταγμα, σπάσιμο.

ῥητὸς ὁ λεγόμενος, περὶ οὗ δύναται νὰ γίνεταί λόγος, ὁ φανερός.

ῥήτωρ· ῥήτωρ (ἐστίν) ἡγεμῶν ἐκατέρων καὶ στρατηγός (ἐστίν)
ὑπὸ τούτῳ ἓνας ῥήτωρ εἶναι ἀρχηγός ἐκάστου τῶν δύο πολιτι-
κῶν κομμάτων καὶ ἓνας στρατηγός ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ (ὅπως
ἐν τῇ συμμορίᾳ ἦσαν ὁ ἡγεμῶν καὶ ὁ ἐπιμελητής).

ῥοπή ἐπιρροή, ἐπίδρασις· μεγάλη ῥοπή (ἐστίν ἡ τύχη) = μεγάλην
ῥοπήν ἔχει ἡ τύχη.

Σ

σαθρὸς βεβλαμμένος· σαθρὸν βλάψιμον· τὰ σαθρά τῶν ἐκείνου πρα-
γμάτων τὰ ἀσθενῆ μέρη ἐκείνου· τὰ μέρη, ὅπου ἐκεῖνος εὐκόλως
δύναται νὰ προσβληθῇ.

Σίγειον πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον πλησίον τοῦ ὁ-
μωνύμου ἀκρωτηρίου.

σκαιότης τρόπων μωρία, ἡλιθιότης.

σκέψαιτο, βλ. σκοπῶ.

σκήπτομαι προφασίζομαι.

σκήψις πρόφασις, δικαιολογία.

σκοπῶ 1) μετ' αἰτ.: α) προσέγω, κοιτάζω τι· Ὀλ. Β, 2· β) παρατη-
ρῶ, ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Φιλ. Α, 4· γ) ἀποβλέπω εἰς τι· **σκοπῶ τὴν**
ἰδίαν ἀσφάλειαν ἀποβλέπω εἰς τὴν ἀτομικὴν μου ἀσφάλειαν· 2)
ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως: ἐξετάζω· οὐ γὰρ δεῖ (ὕμᾱς) **σκο-**
πεῖν, ἅττα (=ἅτινα) ποτ' ἔσται (τὰ μέλλοντα), ἀλλὰ (δεῖ)
εὖ εἰδέναι, ὅτι (ταῦτα, τὰ μέλλοντα) φαῦλα ἔσται· 3) **περί**
τινος σκέπτομαι περί τινος· Ὀλ. Α, 1. — Μέσον: **σκοποῦμαι**
(μέλλ. σκέψομαι, ἀόρ. ἔσκεψάμην, πρκμ. ἔσκεμμαι) 1) μετ'
αἰτ.: α) σκέπτομαι περί τινος ἐκ τῶν προτέρων· **ἐσκεμμένος χρή-**
σιμόν τι προσεσκεμμένος, προμελετημένος, ἵνα προτείνῃ κάτι τι
χρήσιμον· β) ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Ὀλ. Β, 12· γ) ἐξετάζω τι· (**τὰ πρά-**
γματα) **μετ' ἀληθείας** συμφώνως μετὰ τὴν ἀλήθειαν (ὅπως ἀληθῶς
συνέβησαν)· Ὀλ. Β, 4· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως: σκέπτο-
μαι· Ὀλ. Α, 14· 3) **ἐκ τινος** συμπεραίνω ἐκ τινος· Ὀλ. Β, 17.

σπουδάζω **περί τι** προθύμως ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

στρατεύομαι ἐκπληρῶ τὴν στρατιωτικὴν μου ὑπηρεσίαν.

στρατηγοί, κατ' ἔτος ἐξελέγοντο δέκα **στρατηγοί** ἔχοντες τὴν ἀνωτά-
την ἀρχὴν ἐν τῷ πεζικῷ· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτων ἦσαν οἱ δέκα
ταξίαρχοι ἐκλεγόμενοι ἕκαστος ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δ' ἀνωτά-
την ἀρχὴν ἐν τῷ ἵππικῷ εἶχον οἱ δύο **ἱππαρχοι** ἐκλεγόμενοι ἐξ
ἀπάντων τῶν πολιτῶν· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἱπάρχων ἦσαν οἱ
δέκα **φύλαρχοι**.

στρατηγοῦμαι ὑπὸ τινος διευθύνομαι ὑπὸ τινος (ὥς ὑπὸ στρατηγοῦ).
τὰ στρατηγούμενα τὰ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πραττόμενα, αἱ πρά-
ξεις τοῦ στρατηγοῦ.

στρατιωτικός· χρήματα στρατιωτικά χρήματα διὰ στρατιωτικὰς
ἀνάγκας. Ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὰ **θεωρικά**, δηλ. τὰ χρήματα, τὰ
ὅποια ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ δημαγωγοῦ Κλεοφάντος (422) διενέ-
μοντο κατὰ τὰς ἐορτὰς εἰς τοὺς ἀπόρους πολίτας πρὸς πληρωμὴν
τῆς εἰς τὸ θέατρον εισόδου καὶ πρὸς δαπάνην ἐν ταῖς ἐορταῖς. Τὰ
χρήματα ταῦτα ἐπληρώνοντο ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν δημοσίων
εἰσπράξεων· ἐν καιρῷ ὅμως πολέμου ὠρίζετο διὰ νόμου νὰ δαπα-
νῶνται ταῦτα εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ἀλλ' ὅτε διητύθιεν
τὰ πράγματα τῶν Ἀθηνῶν (ἀπὸ τοῦ 361) ὁ Εὐβουλος, ἡκυρώθη ὁ
νόμος οὗτος καὶ ἔκτοτε κατ' ἔτος, εἴτε εἰρήνῃ ἦτο εἴτε πόλεμος,
διενέμοντο τὰ περισσεύματα εἰς τὸν λαὸν ὡς **θεωρικά**.

στρέμμα ἐξάρθρωσις, στραγγούλισμα.

συγκροτῶ γυμνάζω· **συγκεκροτημένος** τὰ τοῦ πολέμου καλῶς γυμνασμένος εἰς τὰ πολεμικά.

συγχωρῶ παραχωρῶ.

συλλαμβάνω (μετά δτκ. προσωπ.) λαμβάνω μέρος μετά τινος ἄλλου, βοηθῶ τινα.

συμμαχικός· τὰ **συμμαχικά** (πράγματα) οἱ σύμμαχοι.

συμμορίαί ὀργανωμένοι πολιτικά ὁμάδες· **κατὰ συμμορίας** εἰσεφέρετε, τὸ κατὰ συμμορίας φορολογικὸν σύστημα, ὅπερ ἐψηφίσθη τὸ 378/7, ἦτο τοιοῦτόν τι· οἱ ὑπόχρεοι νὰ εἰσφέρουν εἰσφορὰς κατενέμοντο εἰς συμμορίας — ἄγνωστον πόσας —, ἐκάστης τῶν ὁποίων προΐσταντο δύο, ὁ ἡγεμὼν καὶ ὁ ἐπιμελητής, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων· εἰς τὰς συμμορίας κατενέμοντο πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀναλόγως τῶν εἰσφορῶν, τὰς ὁποίας εἰσέφερον, οὕτως ὥστε ἐξ ἐκάστης αὐτῶν εἰσεπράττετο τὸ αὐτὸ περίπου ποσὸν χρημάτων. Τὴν πρώτην τάξιν τῆς τιμῆσεως ἀπετέλουν οἱ 300 πλουσιώτατοι, κατανεμημένοι εἰς πάσας τὰς συμμορίας· οὗτοι, ἵνα θέτουν ἀμέσως εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου τὰ ποσά, τῶν ὁποίων τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην, ἐπλήρωνον προκαταβολικῶς τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς αὐτοὺς μέρους εἰσέπραττον τὸ ὑπόλοιπον αὐτοὶ παρὰ τῶν συμμοριτῶν· ὡς προκαταβάλλοντες δὲ τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς ἦσαν οἱ 300 οὗτοι πανίσχυροι καὶ ἤγον καὶ ἔφερον τοὺς λοιποὺς συμμορίας.

συμπαράθew τρέχω ὁμοῦ παραπλεύρως.

συμπλέκομαι ἐπὶ πολέμου· ἐκρήγνυμαι.

συμπονῶ 1) ὑφίσταμαι μαζί τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας (τοῦ πολέμου)· Ὀλ. Β, 2· 2) συνεργάζομαι ἄλλο οὐδ' ὅτιοῦν συμπονῶ εἰς τίποτε ἄλλο, οὐδὲ εἰς τὸ παρὰμικρόν, δὲν συνεργάζομαι.

συμφέρει τί τινι εἶναι τι συμφέρον (ὠφέλιμον) εἰς τινα, ὠφελεῖ τί τινα· Ὀλ. Α, 1· Φιλ. Β, 12· ὡς **συμφέροι** ἂν ὑμῖν μάλιστα κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος παρὰ πολὺ θὰ συνέφερεν εἰς σᾶς· Ὀλ. Α, 6· ἂν μὴ πεπεισμένος ᾧ καὶ συνοίσειν (ὑμῖν)· Φιλ. Α, 51· οὕτως εἰδέναι συνοῖσον (=ὅτι συνοίσει, δηλ. τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν) καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι οὕτω νὰ γνωρίζω, ὅτι ἡ ἀρίστη γνώμη θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸν εἰπόντα αὐτήν· Φιλ. Α, 51.

συναίρομαι (= σὺν τῇ τύχῃ αἶρομαι) τὰ πράγματα μὲ τὴν βοήθειαν τῆς τύχης ἐπιλαμβάνομαι τῶν πραγμάτων.

συναίρῳ συστέλλω, περιορίζω· συνελόντι ἀπλῶς (εἰπεῖν) = ἵνα συνελὼν τὸν λόγον ἀπλῶς εἴπω γιὰ νὰ ὁμιλήσω συντόμως καὶ ἀπλῶς (ὀρθὰ κοφτά).

συναμφότερον τοῦτο αὕτη ἡ δύναμις ἢ Μακεδονικὴ συνηνωμένη (μετὰ τῆς τῶν Ὀλυνθίων).

συναναλίσκω· συνανήλωσε (γνωμκ. ἀόρ.) καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν μαζὶ μὲ τὰ χρήματα (τὰ ὅποια ἔλαβε) ἀποβάλλει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας.

σύνειμι συναναστρέφομαι· οἱ συνόντες οἱ μετέχοντες εἰς κάποιαν συναναστροφὴν (τὰ διάφορα πρόσωπα μιᾶς συναναστροφῆς).

συνίημι ἐννοῶ.

συνίσταμαι 1) ὀργανοῦμαι· τὰ πράγματα συνίστανται ὑπ' εὐνοίας ἢ σύστασις μιᾶς συμμαχίας προέρχεται ἐξ (ἀμοιβαίας) ἀγάπης· Ὀλ. Β, 9· 2) εἶμαι ἐν τῷ γίγνεσθαι· συνίσταται τὰ πράγματα τὰ πράγματα εἶναι ἐν τῷ γίγνεσθαι· θολώνει ὁ πολιτικὸς ὀρίζων, συσσωρεύονται τὰ νέφη· Φιλ. Β, 35.

σύνοιδα ἐμαυτῷ 1) μετ' αἰτ.: συναισθάνομαί τι· 2) μετὰ μτχ.: συναισθάνομαι ὅτι.

συνοίσειν τοῦ συμφέρει.

συνοῖσον, βλ. συμφέρει.

συνορῶ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.

σύνταξις τάξις, διακανονισμός· μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα μίᾳ τάξει (μία διάταξις τῶν πραγμάτων) νὰ ὑπάρχῃ ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὴν λήψιν τῶν χρημάτων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος.

συντάττω κατὰ τινος συστηματικῶς διευθύνω κατὰ τινος.

συστῇ, τοῦ συνίσταμαι.

σφαλερὸς οὐχὶ σταθερός.

σῶζω 1) διασφύζω, διαφυλάττω· Ὀλ. Α, 11· 2) ἀνορθώνω· Φωκέας σῶζει σκέπτεται ν' ἀνορθώσῃ τοὺς Φωκεῖς (διὰ τῆς ἀνοικοδομησεως τῆς Ἑλατείας, ἡ ὁποία θὰ ἰσοδυναμεῖ πρὸς πολιτικὴν ἀνόρθωσιν τῶν Φωκέων).

Τ

τὰ μὲν... τὰ δὲ... τὰ δὲ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δὲ... ἄλλοτε δέ.
τακτὸς ὠρισμένος.

ταλαιπωρῶ ταλαιπωροῦμαι.

ταμίαι οἰκονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ταμίευσιν
τῶν εἰσπραχθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων.

τᾶν ἄκλιτον μόριον ἐν τῇ φράσει ὧ τᾶν φίλε μου.

ταξίαρχοι, βλ. στρατηγοί.

ταράττομαι περιέρχομαι εἰς ἐσωτερικὰς ταραχάς.

ταύτη, βλ. οὗτος.

ταυτόν = τὸ αὐτό· μὴ πάθῃτε ταυτόν ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπά-
θετε)· ὁ Δημοσθ. διὰ τοῦ ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπάθετε) ὑπο-
νοεῖ τὰς ἀπωλείας τῶν πόλεων Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Ποτειδαίας
καὶ ἄλλων, τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ἀδράνειαν τῶν Ἀθηναίων.

ταχύς· τὸ οὐδ. ταχὺ ὡς ἐπίρρ.: οἱ «ταχύ» καὶ «τήμερον» εἰπόν-
τες = ὅσοι ἂν εἴπωσι «ταχὺ» καὶ «τήμερον». — Ὑπερθκ.
τάχιστος· τὴν ταχίστην (δηλ. ὁδὸν) ὡς ἐπίρρ.: τάχιστα.

τεθῆναι τῷ δέει εἶναι πεθαμένοι ἀπὸ τὸν φόβον, φοβοῦνται (τὰς ἀπο-
στολάς αὐτὰς) σὺν τῷ Χάρῳ.

τελευταῖος· τὰ τελευταῖα ὡς ἐπίρρ.: τὰ τελευταῖα πρῶν τελευ-
ταῖον πρὸ ὀλίγου.

τελευτῶ εἰς τι καταλήγω εἰς τι.

τέλος δαπάνη, ἔξοδον.

τέως 1) μέχρι τοῦδε· Ὀλ. Α. 7· 2) = ἕως ἐφ' ὅσον· Ὀλ. Β. 21
τηλικοῦτος 1) τόσον μέγας· Ὀλ. Α. 9· 2) τόσον μικρός· ἐπειδὴν
διδάξω, διότι (= διατὶ) οἶμαι τηλικάυτην τὴν δύναμιν ἀπο-
χρῆν.

τηνικαῦτα τότε.

τίθῃμι 1) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. κατηγορηματικῆς· ἀποδίδω (καταλογίζω)
τι εἰς τι· Ὀλ. Α. 10· 2) μετὰ δύο αἰτ.: θεωρῶ τι ὡς τι· τὸ μῆτε
πεπονθέναι (ἡμᾶς)... θείην ἂν εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων
εὐνοίας (προσερχόμενον ἐκ τῆς εὐνοίας ἐκείνων, δηλ. τῶν θεῶν).

Τιμόθεος υἱὸς τοῦ Κόνωνος, ἐπιφανὲς στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων· ἔχων
τὴν ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα ἐπολέμησε
τὸ 364 κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ἀφῆρεσεν ἀπ' αὐτοὺς τὰς πόλεις
Ποτειδαίαν καὶ Τορώνην.

τις, τι· 1) μέγας τις, σημαντικός· Ὀλ. Β, 1, 14· Φιλ. Β, 12· 2) μετ' ἐπιθ.: λίαν, πολὺ· **δύσκολός τις ἄνθρωπος.**

τίς, τί· τὸ οὐδ. **τί** ὡς ἐπίρρ.: πῶς, διατί· μετὰ μορίου: **τί** δήποτε διατί ἄράγε.

τοι βεβαίως, τῇ ἀληθείᾳ.

τοιγαροῦν σύνδ. συμπερασμτκ.: δι' αὐτὸ ἀκριβῶς, λοιπόν.

τόπος γεωγραφικῆ θέσεως· ἐν τῷ πληθ. **τόποι** ὄχυραί θέσεις.

τραχύς εἰμι ἀγανακτῶ.

τρέπομαι τρέπω μὲ τὸ μέρος μου (πρὸς ὄφελός μου)· **(μὴ) τρέψῃται καὶ παρασπάσῃται τι τῶν ὄλων πραγμάτων.** μήπως τρέψῃ μὲ τὸ μέρος του (πρὸς ὄφελός του) καὶ παρασύρῃ σπουδαῖόν τι σημεῖον τῆς ὅλης πολιτικῆς καταστάσεως.

τριήραρχος ὁ ἀντλαμβάνων νὰ ἐξοπλίσῃ τριήρη, τὴν ὁποῖαν παρελάβανε παρὰ τῆς πόλεως.

τριηραρχῶ ἐξοπλίζω τριήρη (εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου)· **τοῖς δὲ** (δηλ. τοῖς εὐπόροις καὶ τῇ μεσαίᾳ τάξει τῶν πολιτῶν) **ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν.**

τροφὴ 1) διατροφή, συντήρησις· Φιλ. Α, 28· 2) σιτηρέσιον· Φιλ. Α, 19. τυραννίς· ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ὡσάν νὰ ᾤσαν τύραννοι ὑμῶν. τύχη· τὸ τῆς τύχης ἢ τὰ τῆς τύχης ἢ τύχη.

Υ

ὕβριζω (συμπερι)φέρομαι αὐθαδῶς.

ὕβρις 1) αὐθάδεια, θρασύτης· Φιλ. Α, 3, 37· 2) ὑπεροψία· Φιλ. Β, 30·

3) προσβολή· Ὀλ. Α, 27.

ὕβριστής ὑπερόπτης καὶ ἀλαζών.

ὕπάγομαι ἐξαπατῶμαι.

ὕπαρχω 1) ἀρχίζω· πθτκ. **τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπὴργμένα** αἱ εὐεργεσίαι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γίνεαι εἰς ἡμᾶς αὐτοπροαιρέτως ἐκ μέρους τῶν θεῶν: αἱ εὐεργεσίαι, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ αὐτοπροαιρέτως μᾶς ἔχουν κάμει· 2) ὡς καὶ νῦν, ὑπάρχω· **τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην (χώραν) καρπούμενοι** τὴν χώραν ταύτην, τὴν ὁποῖαν ἔχετε καὶ ἡ ὁποία (κληρονομικῶς) σᾶς ἀνήκει· 3) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 37· 4) μετὰ μτχ. ὡς περίφρασις: **ἐθέλοντας ὑπάρχειν**

= ἐθέλειν· 5) ἀπροσ. ὑπάρχει = ἔξεστι· ὑπάρχειν ὑμῖν χει-
μαδίῳ χρῆσθαι.

ὑπηργμένων, πθκμ. πρkm. τοῦ ὑπάρχω (βλ. τὸ ρ.).

ὑπὲρ μετὰ γνκ.: 1) διὰ τὸ καλὸν τινος, πρὸς ὄφελός τινος Φιλ. Β, 1·

2) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας· διὰ τι· ἢ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰ-
σχύνῃ ἢ διὰ τὰ κακῶς γεγόμενα κατασχύνῃ· 3) = περὶ μετὰ
γνκ.: Ὁλ. Β, 1, 3· Φιλ. Α, 1.

ὑπερβαίνω παρέρχομαι, παραλείπω· ὑπερβαίνω τι τῷ λόγῳ ἀπο-
σιωπῶ τι ἐν τῷ λόγῳ· καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται (ταῦτα)
καὶ ἡ πραγματικότης (ὅπως δηλ. καὶ ὁ ρήτωρ) θὰ ὑπερπηδήσῃ
ταῦτα (θὰ κάμῃ ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν, νὰ μὴ ἔχουν γίνεи).

ὑπερεκπλήττομαι· οἱ ὑπερεκπληγμένοι τὸν Φίλιππον οἱ μετὰ
θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως προσβλέποντες τὸν Φίλ.

ὑπέχω δίκην τιμωροῦμαι.

ὑπὸ μετὰ γνκ.: ἔνεκα.

ὑπόθεσις βάσις.

ὑπολαμβάνω 1) σχηματίζω γνώμην (περί τινος)· Φιλ. Β, 9· 2) νο-
μίζω, θεωρῶ· Φιλ. Β, 17.

ὑπομένω μετ' ἀπρμφ. : δέχομαι νά· οὔτε αὐτὸς ἂν ὑπέμεινα πρε-
σβεύειν οὔτε ἐγὼ αὐτὸς θὰ ἐδεχόμην ν' ἀποτελέσω μέλος τῶν
(πρὸς τὸν Φίλ.) πρεσβειῶν· πρὸς τὸν Φίλ. ἀπεστάλησαν δύο πρε-
σβεῖται τῶν Ἀθην.: ἡ πρώτη, διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὰ πράγματα
πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλ., ἡ δὲ
δευτέρα, διὰ νὰ κυρωθῇ ἡ εἰρήνη διὰ τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ Φιλ.
καὶ εἰς τὰς δύο πρεσβείας ἔλαβε μέρος ὁ Δημοσθένης.

ὑπόπτως ἔχω πρὸς τινα ὑποπτεύω τινά, δυσπιστῶ πρὸς τινα.

ὑποστέλλομαι 1) ἐκ φόβου συστέλλομαι· Φιλ. Α, 51· 2) ἀπὸ φόβον
ἀποφεύγω νὰ ὁμιλήσω· Ὁλ. Α, 16.

ὑστερίζω καθυστερῶ· ὑστερίζω ἀπάντων καθυστερῶ εἰς ὅλα (ὥστε
νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐπωφελοῦμαι παρουσιαζομένην τινὰ εὐκαιρίαν).

ὑστερίζω τῶν καιρῶν φθάνω ἀργά διὰ τὰς περιστάσεις, δὲν ἐπω-
φελοῦμαι τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις.

Φ

φαίνομαι (πρkm. πέφηνα) παρουσιάζομαι.

φαῦλος μηδαμινός, ἀνάξιος λόγου.

φενακίζω ἀπατῶ.

φημί βεβαιῶ.

φιλοπραγμοσύνη ἀκατάπαυστος ἐνασχόλησις εἰς πολλά.

φιλοτιμία φιλοδοξία· φιλοτιμία τινα ἀπωθῶ ἀπὸ φιλοδοξίαν ἀπομακρύνω τινα (ἀπὸ πλησίον μου)· Ὀλ. Β, 18· 2) δόξα· Ὀλ. Β, 3· ἢ ἀπὸ τούτων (γιγνομένη) ἢ ἐκ τούτων τῶν κατορθωμάτων (τοῦ Φιλ.) προερχομένη· Ὀλ. Β, 16.

φροντίζω (μετὰ γιν.) σκέπτομαι διὰ τι· φροντίσαι ἡμᾶς τῶν λοιπῶν (οὐδ.) νὰ σκεφθῶμεν δι' ὅ,τι μᾶς ὑπολείπεται ἐκ τῆς τύχης· ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν οἱ Ἀθην. ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας.

φρονῶ σκέπτομαι.

φυλάττω περιμένω.

φύομαι· πρkm. πέφυκα εἶμαι ἐκ φύσεως· πολὺ ῥᾶον πέφυκε (τὸ) φυλάττειν (τοὺς ἀνθρώπους) πάντα ἔχοντας (κάθε πρᾶγμα, ὅταν τὸ ἔχουν) ἢ (τὸ) κτήσασθαι (πάντα μὴ ἔχοντας).

φύσις· ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται οἱ συνειπτοὶ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως ἔχουν μέσα τῶν φύσιν ἔχον ἐστὶ = ἔχει φύσιν εἶναι φυσικόν.

Φωκικὸς πόλεμος· οὗτος ἐξεργάγη τὸ 355 καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 346· εἰς αὐτόν, ὑφειλόμενον κυρίως εἰς τὴν ἔχθραν τῶν Θεσσαλῶν καὶ Θηβαίων κατὰ τῶν Φωκέων, ἀφορμὴν ἔδωκεν ἢ εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδιδόμενη κατάληψις τόπων τινῶν ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν.

φωρῶμαι ἀποκαλύπτομαι, ξεσκεπάζομαι.

X

χαίρω τοῖς αὐτοῖς εὐρίσκω εὐχαρίστησιν εἰς τὰ ἴδια πράγματα.

χαλεπὸς δυσάρεστος· πολλὰ καὶ χαλεπά· διὰ τούτων ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὴν εἰσφοράν, τὴν αὐτοπρόσωπον ἐκστρατεῖαν κ.τ.τ.

χάρις εὐχαρίστησις· ἡ τῶν λόγων χάρις... ἔργῳ ζημία γίγνεται οἱ εὐχάριστοι (διὰ τὸ περιεχόμενόν των, οἱ ἀποκρύπτοντες δηλ. τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν) λόγοι... πράγματι καταλήγουν εἰς βλάβην· πρὸς χάριν λέγω ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν ἀκροατῶν μου.

χειμάδιον χειμαδίῳ.

χείρ· οἱ ὑπὸ χεῖρα οἱ ὄντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τινός.

χειροτονῶ τι δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω τι χειροτονήσετε (ἀντὶ προσκτ.: χειροτονήσατε), δηλ. ἃ ἐγὼ γέγραφα (=τὴν πρότασίν μου).

χορηγός ὁ καταβάλλων τὴν δαπάνην πρὸς κατάρτισιν χοροῦ διὰ τὸ θέατρον.

χρῶμαι 1) μετὰ δτκ.: α) κάμνω καλὴν χρῆσιν τινος, ἐπωφελοῦμαι τῇ χρῶμαι τοῖς πράγμασι ἐπωφελοῦμαι τὰς περιστάσεις· ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι (αὐτῇ, δηλ. τῇ συμμαχίᾳ)· β) ἔχω τι· Ὁλ. Α, 14· γ) κανονίζω τι· Φιλ. Β, 7· δ) ἔρχομαι εἰς σχέσεις μέ τινα· Ὁλ. Β, 7· ε) χρῶμαι στρατοπέδῳ διατηρῶ στρατόπεδον· ζ) οἱ ὀρθῶς πολέμῳ χρώμενοι οἱ θέλοντες νὰ διεξαγάγουν ἐπωφελῶς ἓνα πόλεμον· 2) μετὰ δτκ. καὶ αἰτ. (συστοίχου): ἃ χρήσεται (=τίνα χρῆσιν [= πῶς] χρήσεται) τῇ δυνάμει.

χωρία ὀχυραὶ θέσεις.

χωρὶς χωριστά· οἱ χωρὶς οἰκοῦντες οἱ κατοικοῦντες χωριστὰ (ἀπὸ τοὺς μέχρι τοῦδε κυρίου των), δηλ. οἱ ἀπελεύθεροι.

Ψ

ψηφίζομαι· πρὸς τὰς ἐλπίδας... ἐψηφίσασθε ἐψηφίσατε ἀποβλέποντες εἰς τὰς ἐλπίδας (τὰς ὁποίας ἐνέβαλον εἰς σᾶς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν).

Ω

ῶρα 1) ἐποχὴ τοῦ ἔτους· Ὁλ. Β, 23· 2) ἡ καλὴ ἐποχὴ τοῦ ἔτους (δηλ. τὸ ἔαρ)· Φιλ. Α, 32.

ὥς 1) ἐπίρρ.: α) καθὼς· ὥς ἐπιών ὥσαν ἐξ ἐφόδου· τὸ πλῆρες θὰ ἦτο· οὕτως ὥς ἀναιρεῖται τις ἐπιών· τὰ μὲν ὥς ἂν ἐλών τις ἔχοι = τὰ μὲν (ἔχει) ὥς τις ἔχοι ἂν (αὐτὰ) ἐλών πολέμῳ· κατ' ἔννοιαν· ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· ὥς οὐκ ἔδει ὅπως δὲν ἔπρεπε (κατ' ἔννοιαν· δυστυχῶς)· β) μετ' ἐπίρρ. θετικοῦ βαθμοῦ εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ· ὥς ἀληθῶς πράγματι, τῷ ὄντι· ὥς ἐτέρως ὅλως διαφορετικά· ὑπολαμβάνω ὥς ἐτέρως σχηματίζω γνώμην ὅλως διαφορετικὴν· ὥς ἄλλως ὅλως διαφορετικά· μάτην· γ) ὥς τὰ πολλὰ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνήθως. 2) σύνδεσμος α) αἰτλγ.: διότι· Ὁλ. Α, 3, 28· β) συμπερασμτ. = ὥστε τίθεται μετὰ τοῦ ἧ

ὥς β' ὅρος συγκρίσεως· ἢ ὥς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι = ἢ ὥστε
 τῷ λόγῳ (τινὰ) ἂν εἰπεῖν· 3) μετ' ἀπρμφ. περιορίζει κάπως
 ἰσχυρισμόν· ὥς ἔπος εἰπεῖν γὰρ νὰ πῶ ἔτσι· οὐδέν ὥς ἔπος εἰ-
 πεῖν σχεδὸν οὐδέν· ὥς ὑπομνῆσαι διὰ νὰ ὑπενθυμίσω : πρὸς
 ὑπενθύμισιν· 4) μετὰ μτχ. : ὥς ἐγνώκων ὑμῶν καὶ πεπει-
 σμένων διότι κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχετε γνωρίσει καὶ ἔχετε πει-
 σθῇ (περὶ τούτου, ὅτι δηλ. πρέπει νὰ θέλετε νὰ πράττετε τὰ δέοντα)·
 ὥς πάντα ταῦτ' εἰδὼς ὥς ἂν ἐγνώριζεν ὅλα ταῦτα (δηλ. τὰ
 μυστικά σχέδια τοῦ Φιλίππου)· 5) ἐμφαντικὸν ἐπιφώνημα· πόσον·
 'Ολ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· 6) πρόθεσις : πρὸς, εἰς· ὥς τούτους... ὥς
 ἐκείνους εἰς τοῦτο τὸ πολιτικὸν κόμμα... εἰς ἐκεῖνο τὸ κόμμα.
 ὥσπερ ἂν εἰ (ἐλλειπτικῶς) : ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε =
 ὥσπερ ἂν ἐναντιωθείητε, εἰ πολεμοῦντες (Φιλίππῳ) τύ-
 χοιτε.
 ὥστε (μετ' ἀπρμφ.) = ἐφ' ὧτε (μετ' ἀπρμφ.) ὑπὸ τὸν ὅρον νά.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ — ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1965

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς τὸν κατὰ Λεωκράτους λόγον τοῦ Λυκούργου ἡ μὲν εἰσαγωγή εἶναι ἐργασία τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐκλογαὶ τοῦ ἀρχαίου κειμένου, αἱ παρεμβαλλόμεναι περιλήψεις καὶ αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἐργασία τοῦ ἀειμνήστου Ν. Φραγκίσκου.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Λυκούργου.

Ὁ διαπρεπὴς ρήτωρ καὶ πολιτικὸς Λυκοῦργος ἦτο υἱὸς τοῦ Λυκόφρονος καὶ ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 390 π.Χ. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἱερατικοῦ γένους τῶν Ἑτεοβουδατῶν, τὸ ὁποῖον ἀνῆγε τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰς τὸν Βούτην, τὸν υἱὸν τοῦ Ἐρεχθέως. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς τοῦ ἡλικίας ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀγωγῆς καὶ συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Διετέλεσε μαθητῆς τοῦ φιλοσόφου Πλάτωνος καὶ τοῦ ρητοροδιδασκάλου Ἰσοκράτους, τῶν ὁποίων τὰ σοφὰ διδάγματα καὶ τὸ ζωντανὸν παράδειγμα ἐπέδρασαν μεγάλως ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτῆρός του. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, διακριθεὶς τόσον διὰ τὴν μόρφωσιν, τὴν ὁποίαν ἠτύχησε νὰ λάβῃ, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν, ἣν ἐπέδειξεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιόν του βίον. Ἦτο ἀφωσιωμένος μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Ἠγάπα μὲ πάθος τὴν πατρίδα του καὶ ἦτο πιστὸς φύλαξ τῶν νόμων καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν συμφερόντων τῆς. Ἐξετιμᾶτο πολὺ ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρός του καὶ διὰ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἥθους του.

Ὅταν ὁ Λυκοῦργος ἔφθασεν εἰς ὥριμον ἡλικίαν, ὡς ἰδανικὸν τῆς ζωῆς του ἔταξε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀνεμείχθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀφιερώθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ 338 π.Χ. ἐξελέγη ταμίας τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ διεχειρίσθη ἐπὶ μίαν δωδεκαετίαν τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἐξαιρετικὴν ἱκανότητα, λελογισμένην φειδῶ καὶ ἄκραν τιμότητα. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα κατῴρρωσε ν' αὐξήσῃ τὰς προσόδους τῆς πόλεως (ἀπὸ 600 εἰς 1200 τάλαντα κατ' ἔτος) καὶ δι' αὐτῶν τὴν πολεμικὴν (στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν) δυνάμιν τῆς. Ἐφρόντισε διὰ τὴν κατασκευὴν κοινωφελῶν καὶ ἐξωραϊστικῶν ἔργων. Οὕτως ἀπεπεράτωσεν ἡμιτελῆ δημόσια οἰκοδομήματα, ὡς τοὺς ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων χρημνισθέντας νεωσοίλους, τὴν σκευοθήκην, ἣ ὁποία ἠδύνατο τώρα νὰ περιλάβῃ σκεύη 1000 νεῶν, καὶ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, τὸ ὁποῖον διηύρυνε καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔστησε τοὺς χαλκοῦς

ἀνδριάντας τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. Ἐκτίσε τὸ Ὁδεῖον, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον παρὰ τὸν Ἰλισὸν καὶ τὸ γυμνάσιον (γυμναστήριον) τοῦ Λυκαίου μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ παλαίστρας. Δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα ὁ Λυκοῦργος δύναται νὰ ὀνομασθῇ «ὁ Περικλῆς τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος».

Φιλόμουσος καὶ φιλότεχνος ὡς ἦτο ὁ Λυκοῦργος, ἐμερίμνησε ν' ἀντιγραφοῦν ἀκριβῶς τὰ ἔργα τῶν μνημονευθέντων τριῶν κορυφαίων τραγικῶν καὶ νὰ κατατεθοῦν εἰς εἰδικὸν ἀρχεῖον. Τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἀντίγραφα θ' ἀπετέλουν τὰ αὐθεντικά κείμενα, τὰ ὅποια δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀλλοιώνωνται κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (ἡθοποιῶν), ὡς ἐγένετο μέχρι τότε συχνάκις. Ὁ Λυκοῦργος ὑπεστήριξε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κωμωδίας εἰσαγαγὼν εἰς Ἀθήνας τοὺς κωμικοὺς ἀγῶνας (διαγωνισμοὺς) κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τὰ ὅποια ἀπετέλουν μέρος τῶν μεγάλων Διονυσιακῶν ἑορτῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὁ Λυκοῦργος ἐνήργησε νὰ κατασκευασθοῦν εἰς τὴν πολιούχον τῆς γενετείας του θεᾶν Ἀθηνᾶν ὀλόχρυσοι Νῆκαι, σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ διὰ τὰς ἑορταστικὰς πομπὰς (πομπεῖα λεγόμενα) καὶ χρυσᾶ κοσμήματα δι' ἑκατὸν κανηφόρους.

Ἡ διαχείρισις τοῦ δημοσίου χρήματος ὑπὸ τοῦ Λυκούργου ὑπῆρξε καθ' ὅλα συνετὴ καὶ τιμίᾳ. Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ διατυπώσῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην κατηγορίαν ἐναντίον του δι' αὐτήν.

Ὁ Λυκοῦργος ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἐξοδὸν του ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸ 325 π.Χ. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐκτιμῶν τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας του τὸν ἔθαψε δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα εἰκοσιν ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐπίσης ἐψήφισε νὰ δοθῇ ἰσόβιος σίτησις ἐν τῷ Πρυτανεῖῳ εἰς τὸν πρεσβύτερον ἐκ τῶν ἀπογόνων του.

2. Ἔργα τοῦ Λυκούργου.

Οἱ παλαιοὶ λέγουσι ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἔγραψε περὶ τοὺς δέκα πέντε λόγους. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ὀλίγα ἀποσπάσματα καὶ εἰς ὀλόκληρος, ὁ κατὰ Λεωκράτους. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι διδακτικώτατος, διότι διαπνέεται ἀπὸ τὰ εὐγενέστατα συναισθήματα εὐσεβείας, φιλοπατρίας, δικαιοσύνης καὶ φιλαλληλίας, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐργνηνόντες αὐτόν.

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγικὸν σημείωμα. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας (γενομένην τὸ 338 π.Χ.) οἱ Ἀθηναῖοι ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β', πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὡς ἐκ τούτου κατελήφθησαν ὑπὸ φόβου, μήπως οὗτος ἐπέλθῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς πόλεως των. Ἦναγκάσθησαν λοιπόν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος των, νὰ λάβουν ἔκτακτα μέτρα. Ἐν ἐκ τούτων ἦτο « μήτε νὰ ἐξέλθῃ τις ἐκ τῆς πόλεως μήτε νὰ ἐκπέμψουν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας των εἰς ἄλλα μέρη ».

Τότε ὁ Λεωκράτης, πλούσιος Ἀθηναῖος βιομήχανος, ἔχων ἐργοστάσιον χαλκουργίας, ἐκ δειλίας ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του ἀποπλεύσας κρυφίως εἰς Ρόδον, ἀφοῦ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅλην τὴν κινητὴν περιουσίαν του. Ἐκεῖ, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγὴν του, διέδωσε ψευδῶς, ὅτι κατελήφθησαν αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ ὅτι πολιορκεῖται ὁ Πειραιεύς. Τοιοῦτοτρόπως ἔβλαψε σπονδαίως τὰ Ἀθηναϊκὰ συμφέροντα, διότι οἱ Ρόδιοι πιστεύσαντες εἰς τὰς ψευδολογίας του ἐξώπλισαν τριήρεις καὶ συνελάμβανον τὰ σιταγωγὰ πλοῖα, διὰ τῶν ὁποίων μετεφέρετο σίτος εἰς τὰς Ἀθήνας ἔξωθεν, καὶ κατεκράτουν καὶ αὐτὰ καὶ τὰ φορτία των.

Μετὰ τρία ἔτη ὁ Λεωκράτης μετέβη καὶ ἐγκατεστάθη ὡς ἔμπορος εἰς τὰ Μέγαρα. Ἐκεῖ διαμένων ἐπώλησε δι' ἀντιπροσώπων « πληρεξουσίων » του τὰ ἐν Ἀθήναις κτήματά του. Πέντε ὅμως ἔτη ἀπὸ τῆς εἰς Μέγαρα ἐγκαταστάσεώς του, νομίσας ὅτι οἱ συμπολιταὶ του εἶχον λησμονήσῃ τὴν ἐπαίσχυντον πράξιν του, ἐτόλμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας. Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ συνείδησις καὶ ἡ φλογερὰ φιλοπατρία τοῦ Λυκούργου δὲν ἠδύναντο ν' ἀνεχθοῦν τὴν θρασύτητα τοῦ ἰδιοτελοῦς καὶ ἀφιλοπάτριδος Λεωκράτους, ὁ ὁποῖος ἐτόλμα νὰ περιφέρεται ἐλευθέρως καὶ ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, τὴν ὁποίαν εἰς κρίσιμον περίστασιν καὶ ἐν ὥρᾳ μεγάλου κινδύνου εἶχεν ἐγκαταλείψει. Ὅθεν κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ καὶ ἐζήτησε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου ἀποδεχθεῖσα τὴν κα-

ταγγελίαν παρέμπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν Ἑλλαιάν— ἢ Ἀλίαν —, δηλ. τὸ ὄρκωτὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ἀπετέλουν οἱ διὰ κληρώσεως ἐκ τοῦ λαοῦ λαμβανόμενοι δικασταί, οἱ λεγόμενοι ἡ λ ι α σ τ α ῖ ἢ ὁ μ ω μ ο - κ ό τ ε ς, ἐκ τοῦ ὅρκου τὸν ὁποῖον ὤμνουν. Οὗτοι ἀνήρχοντο εἰς ἑξ χιλιάδας καὶ ἀπῆρτιζον δέκα τμήματα, ἐκ πεντακοσίων ἕκαστον, ἐνῶ οἱ λοιποὶ χίλιοι ἦσαν ἀναπληρωματικοί. Ἐδίκαζον δὲ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καθὼς καὶ τὰς φονικὰς. Ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ὁ Ἀνκοῦργος ὡς κατήγορος ἐξεφώνησε τὸν προκείμενον λόγον (τὸ 330 π.Χ.).

1 - 2 Δικαίαν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ εὐσεβῇ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσονται. εὐχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσῆγγελα Λεωκράτῃ δικαίως καὶ κρίνω τὸν προδόντα αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων κατήγορον ποιῆσαι, ὃ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει, ὑμᾶς δέ, ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψήφῳ τὸν προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστάς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν· εἰ δὲ μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα μήτε τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

3 - 4 Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐν ταύτῃ τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλόανθρωπον αὐτὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλῆφθαι· νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γὰρ

ἐστὶ τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασφάζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τοῦτοις ἀδικήματα παραδιδούσα κρίσις· ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῶ, ὥστ' οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει.

Ἐγὼ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτη φυγόντα μὲν ⁵⁻⁶ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασιν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἐνόχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγεννημένον. πολίτου γάρ ἐστι δικαίου μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἔχθρους εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς δημο- ⁷⁻⁸ σίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον, ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πράξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκώς ἀγὼν οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γάρ ἐστι δεινὸν τὸ γεγεννημένον ἀδίκημα καὶ

τηλικοῦτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μήτε κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχεσθαι εὐρεῖν ἀξίαν, μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις ὠρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρή παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατρώοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε.

§ 9 Παρεῖσθαι δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν, ὧ ἄνδρες, οὐ διὰ ῥαθυμίας τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μήτ' ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον μηδὲν μήτε ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστα, ὧ ἄνδρες, δεῖ ὑμᾶς γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώριξε, ῥᾶδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιεῖληφεν ἐνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις ἡδίκηκεν, ἅπασι δ' ὁμοίως ἔνοχος ἐστίν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

§ 10 Εὐ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γὰρ ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἥ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία καὶ ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἐκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ, ὧ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.

1-13 Ποιήσομαι δὲ καὶ γὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδὲν οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν. ἡ

γὰρ συμβουλευούσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. "Εστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπὸν, οὐθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βουλευέσθε γνώμην ἀποφήνασθαι, οὐθ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὔρεῖν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δ' αἵτιοι ὑμεῖς ἐστέ, ὦ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιούσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλίσκομένοις δικαίαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς δὲ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγών, καὶ τοῖς διώκουσιν ἥκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γὰρ ἐστὶν ἄνευ τοῦ τοιοῦτου λόγου, μὴ δικαίως δεδιδαγμένους, δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δ' ὦ ἄνδρες, μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ ὅμοιός § 14 ἐστὶν ὁ ἀγὼν περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλησιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δὲ τούτου, ὃ τι ἂν βουλεύσησθε, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν ἔσται λόγος, οἳ ἴσασι τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ἐπιφανὴς τε γὰρ ἐστὶ διὰ τὸν ἑκπλοῦν τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν, ἣν ἐποιήσατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἳ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πόλεως, ἃ Λεωκράτους ἀκηχόεσαν· ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὁρθῶς βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι, ὥς πλεῖστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὖσε-

βῶς καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλεῖστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἂν, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

- 16 Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζεσθαι καὶ δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνηῆσθαι περὶ αὐτῶν. γεγεννημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης καὶ συνδραμόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐψηφίσατο ὁ δῆμος παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τείχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγούς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὃ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ.

- 17 Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεῶς ἤδη περὶ τὴν Ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ περὶ δειλὴν ὀψίαν κατὰ μέσῃν τὴν Ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ὥχετο φεύγων, οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἔλεῶν, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ τείχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος κατέλιπεν, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδούς ἐφοβήθη, οὓς αὐτίκα σώσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσεται.

- 18 Καταχθεὶς δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὥσπερ τῇ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγελλεν, ὥς τὸ μὲν ἄστὶ τῆς πόλεως ἐαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιᾶ πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόνον διασωθεὶς ἦκοι καὶ οὐκ ἡσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριήρεις πληρώσαντες τὰ πλοῖα κατήγον, καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν

ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σῆτον ἐξεῖλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα διὰ τοῦτον.

Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἳ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παραγενομένων εἰς Ῥόδον, ὅτε Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν ἴσασιν οἱ πολλοὶ κατηγοροῦντα τούτου ἐν τῷ δήμῳ, ὡς καὶ μεγάλα καταβεβλαφῶς εἶη τὴν πεντηκοστὴν μετέχων αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ δὴ χρόνος ἐγένετο καὶ 21 ἀφικνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον καὶ φανερόν ἦν, ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς ἐκπλεῖ πάλιν ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρα· καὶ ὥκει ἐν Μεγάροις πλείω ἢ πέντε ἔτη προστάτην ἔχων Μεγαρέα, οὐδὲ τὰ ὕρια τῆς χώρας αἰσχυρόμενος, ἀλλ' ἐν γειτόνων τῆς ἐκθρεψάσης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν.

Καὶ οὕτως αὐτοῦ κατεγνώκει αἰδίδιον φυγὴν, ὥστε μετα- 22 πεμφάμενος ἐντεῦθεν Ἀμύνταν τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα αὐτοῦ τὴν πρεσβυτέραν καὶ τῶν φίλων Ἀντιγέννην Ξυπετεῶνα, καὶ δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίσθαι παρ' αὐτοῦ τάνδράποδα καὶ τὴν οἰκίαν, ἀποδόσθαι ταλάντου, καὶ ἀπὸ τούτου προσέταξε τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα καὶ τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοῦναι.

Ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ 25-26 μισῆσαι τοῦτον Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἐξήρχεσε τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῶα, ἃ τοῖς ὑμετέροις νομίμοις καὶ πατρίοις ἔθεσιν οἱ πρόγονοι παρέδοςαν αὐτῷ ἰδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμψατο εἰς Μέγαρα καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας, οὐδὲ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν φοβηθεὶς, ὅτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ κινήσας

συμφεύγειν αὐτῷ, ἐκλιπόντα τοὺς νεῶς καὶ τὴν χώραν, ἣν κατεῖχον, ἤξιωσε καὶ ἰδρῦσθαι ἐπὶ ξένης καὶ ἀλλοτρίας, καὶ εἶναι ὀθνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νομίμοις τοῖς κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰθισμένοις. Καὶ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν, ὡς τῆς Ἀθηναῖς τὴν χώραν εἰληχίας, ὁμώνυμον αὐτῇ τὴν πατρίδα προσηγόρευον Ἀθήνας, ἔν' οἱ τιμῶντες τὴν θεὸν τὴν ὁμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι· Λεωκράτης δ' οὔτε νομίμων οὔτε πατρίδος οὔθ' ἱερῶν φροντίσας τὸ καθ' αὐτὸν ἐξαγώγιμον ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε.

- 27 Καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν ἐν Μεγάροις, οἷς παρ' ὑμῶν ἐξεκομίσατο χρήμασιν ἀφορμῇ χρώμενος, ἐκ τῆς Ἠπείρου παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Λευκάδα ἐσιτήγει καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καίτοι, ὦ ἄνδρες, καὶ περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας ὀρίζουσιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγῆσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς· ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγῆσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ῥαθυμότατοι ἔσεσθε καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

(Ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λεωκράτης ἀναγνωρίζει τὸ ἐγκλημά του, ἀποδεικνύει τὸ γεγονός ὅτι, καίτοι τὸν προσεκάλεσα νὰ παραδώσῃ τοὺς δούλους του νὰ υποβληθοῦν εἰς ἀνάκρισιν, αὐτὸς ἡγήθη. Μὲ τὴν ἀρνησίν του αὐτὴν ὁμολογεῖ ἐμπρόκτως, ὅτι εἶναι προδότης καὶ ἐπομένως ἄξιος νὰ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν.)

- 36 Ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλικίαις κινδύνους τὴν πόλιν οὔσαν Λεωκράτης προδεδωκεν, ἀναμνησάμενος ὑμᾶς βούλομαι. καὶ μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα, γραμματεῦ, τὸ Ὑπερείδου καὶ ἀναγίγνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν τοὺς § 37- πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιῶς ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε καὶ πράττειν διεσκευασμένην ὅ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι, ὦ ἄνδρες, εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἔνεκα τοῦ βουλευέσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὕτοσιν καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδράς ὥχεται καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῶα μετεπέμψατο καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τούτου προαίρεσιν ἔρημοι μὲν ἦσαν οἱ νεώ, ἔρημοι δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ χώρα.

Καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὦ ἄνδρες, τίς οὐκ ἂν § 39 τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκώς; τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότ' ἢ μισαθῆναιος, ὅστις ἠδυνήθη ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπομεῖναι ἰδεῖν; ἡνίκα ἢ μὲν ἦττα καὶ τὸ γεγονός πάθος τῷ δήμῳ προσηγγέλλετο, ὀρθὴ δ' ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γεγονόσι καθειστήκεσαν, ὁρᾷ δ' ἦν ἐπὶ μὲν τῶν θυρῶν γυναῖκας ἐλευθέρως περιφόβους κατεπτηχυίας καὶ πυνθανομένας, εἰ ζῶσι, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ' ὑπὲρ πατρός, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς σώμασιν ἀπειρηκότας καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότ' ἐπὶ γήρως ὁδῷ περιφθειρομένους, διπλᾶ τὰ ἱμάτια ἐμπεπορημένους;

Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων καὶ § 41

πάντων τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἡτυχηκότων, μάλιστ' ἂν τις ἤλγησε καὶ ἐδάκρυσε ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἡνίχ' ὁρᾶν ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὃς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύνετο. τοσαύτη δ' ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται διακινδυνεύσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν· καὶ τὸν δῆμον, ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἕλληνες βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότε ἐξ Ἀνδρου καὶ Κέω καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου ἐπικουρίαν αὐτῷ μεταπέμψασθαι.

43-44 "Ὡστε, ὦ ἄνδρες, τὸν ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε ὅπλα θέμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα τάξει τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἡ δικαστῆς φιλόπολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος ψήφῳ ἀπολύσειεν, ἢ ρήτωρ κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσειε, τὸν οὐδὲ συμπενθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφοράς τηλμήσαντα, οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου σωτηρίαν; καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχετο ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν, ὅτε ἡ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεῶ τὰ ὅπλα. ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως· οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐφ' ὧν οὐδενὸς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχετο τάξει Λεωκράτης.

ἽΩν εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας τὸν μὴδὲ συνεπενεγκεῖν 45
μῆδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἔλθεῖν ἀξιώσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ
ζημιῶσαι, ὥς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν
γεγεννημένων· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριῶν ἡσχύνθη ὀγδόῳ
ἔτει τὴν πατρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.

Περὶ ὧν, ὦ ἄνδρες, μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν, καὶ 46
ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἄλλοτρίους εἶναι τοὺς
τοιούτους λόγους τῶν δημοσίων ἀγόνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν
ἀνδρῶν εὐλογίαὶ τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τάναντία ἐπιτη-
δεύόντων ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἔπαινον, ὃς μόνος
ἄθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστί, τοῦτον, ἐπει-
δὴ κάκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως τὰς ψυχὰς τὰς
αὐτῶν ἀνήλωσαν, ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς
πόλεως μὴ παραλιπεῖν.

Ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὀρίοις 47 48
τῆς Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχοῦμενοι,
οὐκ ἐπὶ τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες, οὐδὲ
τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ τὴν μὲν
αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν
λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυρόμενοι πε-
ριορᾶν πορθομένην, εἰκότως· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει
γεννησαντας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων οὐχ ὁμοίως ἔ-
χουσιν ἅπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας τὰς
μὴ φύσει προσηκούσας, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτήτους γενομένας
καταδεέστερον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώμαις χρησάμενοι,
καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ ἴσου τῶν κινδύνων μετασχόντες,
οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες
ἀπολαύουσιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν,
οὐχ ἡττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἐνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες.

§ 49 - 50

Εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότατον μὲν εἶπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι νικῶντες ἀπέθانون· τὰ γὰρ ἄλλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶν ἐλευθερία καὶ ἀρετὴ· ταῦτα δὲ ἀμφοτέρω τοῖς τελευτήσασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δὲ οὐδ' οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν ἡττηθῆναι τοὺς ταῖς διανοαῖς μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φόβον· μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἰς ἡττᾶσθαι δικαίως φήσεις· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεᾶ θάνατον αἰροῦνται. ἐδήλωσε δὲ ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ· μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον· ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὸν βίον μετέλλαξαν καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν μετέπεσε· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερόν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν αἰσχυνθεῖην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς ἐκείνων ψυχάς.

§ 51

Καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως ἐπετήδευον, ἐπίστασθε, ὦ Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὐρήσετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνακειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας· καὶ τοιούτους μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους εὐρεῖν ῥάδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νενικηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν. ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω δίκαιον καὶ τοὺς τὴν πατρίδα καταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωραῖς κολάζειν.

§ 52

Σκέψασθε δ', ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιοῦσι. τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμένον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή—καὶ μηδεὶς μοι θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν—τοὺς φυ-

γόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε τοῖς πολεμίοις λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἷς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι.

Ἄλλὰ μὴν Αὐτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε μείναντος § 53 - 54 μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν, ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἡγήσάμενος εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψήφισται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσσεσθε ἀγνωμονέστατοι καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

"Ἡξεῖ δ' ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερόμενος, ὃν αὐτῷ § 59 - 60 συμβεβουλεύκασί τινες τῶν συνηγόρων, ὥς οὐκ ἔνοχός ἐστι τῇ προδοσίᾳ· οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος οὔτε πυλῶν οὔτε στρατοπέδων οὔθ' ὅλως τῶν τῆς πόλεως οὐδενός. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων κυρίους μέρος ἂν τι προδοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τούτονι δ' ὅλην ἐκδοτον ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μόνον ἀδικοῦσι προδιδόντες, οὗτος δὲ καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἱερὰ τῶν πατρίων νομίμων ἀποστερῶν. καὶ ὑπὸ μὲν ἐκείνων προδοθεῖσαν οἰκεῖσθαι ἂν συνέβαινε δούλην οὔσαν τὴν πόλιν, ὃν δὲ τρόπον οὗτος ἐξέλιπεν, ἀοίκητον ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ ἐκ μὲν τοῦ κακῶς πράττειν τὰς πόλεις μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν, ἐκ δὲ τοῦ παντάπασι γενέσθαι ἀνάστατον καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων στερη-

θῆναι. ὥσπερ γὰρ ἄνθρωποι ζῶντι μὲν ἐλπίς ἐκ τοῦ κακῶς πρᾶ-
 ξαι μεταπεσεῖν, τελευτήσαντι δὲ συναναιρεῖται πάντα, δι' ὧν
 ἂν τις εὐδαιμονήσειεν, οὕτω καὶ περὶ τὰς πόλεις συμβαίνει
 πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν, ὅταν ἀνάστατοι γένωνται. εἰ γὰρ δεῖ
 τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, πόλεώς ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι.

61 - 62 Τεκμήριον δὲ μέγιστον ἡμῶν γὰρ ἡ πόλις τὸ μὲν παλαιὸν
 ὑπὸ τῶν τυράννων κατεδουλώθη, τὸ δ' ὕστερον ὑπὸ τῶν τριά-
 κοντα, καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὰ τεῖχη καθρέθη· καὶ ἐκ τού-
 των ὅμως ἀμφοτέρων ἡλευθερώθημεν καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων
 εὐδαιμονίας ἡξιώθημεν προστάται γενέσθαι· ἀλλ' οὐχ ὅσαι πώ-
 ποτ' ἀνάστατοι γεγονάσι. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ καὶ παλαιότερον
 εἰπεῖν ἐστι, τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι μεγίστη γεγενη-
 μένη τῶν τότε πόλεων καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ὡς
 ἅπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀοίκητός ἐστι·
 τοῦτο δὲ Μεσσήνην πενταχοσίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυ-
 χόντων ἀνθρώπων συνοικισθεῖσαν;

(Ἴσως ὁμως ὁ Λεωκράτης τολμήσῃ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ ἀδί-
 κημὰ του εἶναι ἀσήμαντον, διότι ἡ σωτηρία τῆς πόλεως δὲν ἐξηρεῖται
 ἀπὸ ἑνα ἀνθρώπου. Ἡ δικαιολογία αὐτὴ εἶναι ἀστήρικτος. Ἡ πα-
 τρις εἶναι ἄθροισμα ἀτόμων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει χρέος νὰ τὴν
 προστατεύῃ εἰς τοὺς κινδύνους της. Ἄλλως δὲ προκειμένον νὰ ἐκτιμή-
 σωμεν τὴν βαρύτητα τῶν ἀδικημάτων τῆς προδοσίας, δὲν πρέπει νὰ
 λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος, ἀλλ'
 αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν πρᾶξιν, τὴν φύσιν της καὶ τὰς συνεπείας της.
 Αἱ πράξεις τῆς προδοσίας εἶναι κατὰ φύσιν ὅμοιαι. Διὰ τοῦτο ἡ ἰδία
 ποινὴ πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους τοὺς προδότας, μεγάλους ἢ
 μικροὺς. Εἶναι ἐν τούτοις ἐνδεχόμενον νὰ προβάλῃ ὁ κατηγορούμενος
 τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ φυγὴ δὲν εἶναι προδοσία, ἀφοῦ καὶ οἱ πρόγο-
 νοί μας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ξέρξου ἐφυγον εἰς τὴν Σαλαμίνα. Ὁ
 ἰσχυρισμὸς αὐτὸς μόνον τὴν ὁργὴν ἡμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ. Ὁ παραλ-
 ληλισμὸς τοῦ τιμωριότητος καὶ ἠθικωτάτου ἐκείνου ἔργου πρὸς τὴν ἀτι-
 μωτικὴν πρᾶξιν τοῦ Λεωκράτους εἶναι ἀνόητος καὶ ἀποτελεῖ πρό-

κλησιν εἰς τὴν νοημοσύνην σας. Οἱ πρόγονοί μας δὲν ἔφυγον, διὰ νὰ σώσουν τὸ σαρκίον των, ὅπως ὁ Λεωκράτης, ἀλλ' ἀπεχώρησαν εἰς καταλληλότερον ἔδαφος, διὰ νὰ διεξαγάγουν ἀπὸ ἐκεῖ ἀποτελεσματικώτερον τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἐπιδρομέως.)

Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, καὶ § 75-77
 πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε. ἄξιον γὰρ ὅμως καίπερ πρὸς εἰδότας διελθεῖν ἐγκώμιον γὰρ νῆ τὴν Ἀθηναίων εἰσι τῆς πόλεως οἱ παλαιοὶ καὶ τὰ ἔθνη τῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κατασκευασάντων, οἷς ἂν προσέχητε, τὰ δίκαια ποιήσετε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις σεμνοὶ καὶ ἄξιοι τῆς πόλεως δόξετ' εἶναι. ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ὄρκος, ὃν ὁμνύουσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὴν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφῶσι καὶ ἔφηβοι γένωνται, μήτε τὰ ἱερὰ ὄπλα κατασχευεῖν μήτε τὴν τάξιν λείπειν, ἀμυνεῖν δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παραδῶσειν· ὃν εἰ μὲν ὁμώμοκε Λεωκράτης, φανερώς ἐπιώρκηκε, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἡσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὁμώμοκεν, εὐθύς δῆλός ἐστι παρσκευασμένος οὐδὲν ποιήσειν τῶν δεόντων, ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσαισθε. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὅρκου. Λέγε, γραμματεῦ.

Ο Ρ Κ Ο Σ. Οὐ κατασχευὼν ὄπλα τὰ ἱερὰ, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτῳ ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ δόσιων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδῶσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ὅσης ἂν παραδέξωμαι. καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδρυμένοις πείσομαι καὶ οὐστίνως ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἰδρύσῃται ὁμοφρόνως· καὶ ἂν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ πείθεται, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν· καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω. Ἱστορες τούτων Ἀγλαυρος, Ἐννάλιος, Ζεύς, Αὐξώ, Θαλλώ, Ἡγεμόνη.

§ 78 Καλός γε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσιος ὁ ὅρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πατρίδος; τίνα δ' ἂν τρόπον ὅπλα καταισχύνειέ τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μηδὲ τάξαι τὸ σῶμα παρασχών; ποῦ δ' ὑπὲρ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἤμυνεν ἂν ὁ μηδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνι δ' ἂν τὴν πατρίδα παρέδωκε μείζονα προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλειμμένη τοῖς πολεμίους ὑποχείριός ἐστιν. εἴτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἓν τι τούτων ἡμαρτηκότας; ῥάδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ φανεῖσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.

§ 79 Καὶ μὲν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὅρκος ἐστί. τρία γὰρ ἐστίν, ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν, εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῶοι τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσὶ· τοὺς δὲ θεοὺς οὐτ' ἂν ἐπιорκήσας τις λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδές γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τὸ τοῦ ἐπιорκήσαντος μεγάλους ἀτυχήμασι περιπίπτει.

§ 80-81 Διόπερ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτε ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὐρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰθισμένον ὅρκον, ὃν ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγμένων ὅμως ἀτεχνῶς ἐστὶν ἐν τοῖς πεπραγμένοις ἰδεῖν τὴν ἐκείνων ἀρετὴν. Καί μοι ἀναγίνωσκε αὐτόν.

Ο Ρ Κ Ο Σ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω· τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένας ἀπάσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασι, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἐάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ πάν- § 82
τες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον βοηθόν, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον μάλιστα ἡ πόλις ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὁ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον, τοὺς μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν, ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινὴν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὐκλειαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλυομένην. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔστιν οὐδὲν τούτων περιιδεῖν.

Βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παρα- § 83
δείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλευέσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἡ πόλις ἡμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλήσι γέγονεν· ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἐστὶν ἀρχαιοτάτῃ, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηνόχασιν.

Ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελοποννησίοις γενομέ- § 84-85
νης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατα-

νείμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ λήψονται τὰς Ἀθήνας. ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν, ἐὰν μὴ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις πυθόμενος τὸ χρηστήριον δι' ἀπορρήτων ἐξήγγειλε τοῖς Ἀθηναίοις· οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς ἔοικε, καὶ τοὺς ἔξωθεν ἀνθρώπους εὖνους ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν τί ποιοῦσιν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἄνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν, ὥσπερ Λεωκράτης, ὥχοντο, οὐδ' ἐκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς πολεμίοις παρέδωκαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο καὶ διεκατέρουν εἰς τὴν πατρίδα.

§ 86 - 87 Καὶ οὕτως ἦσαν, ὧ ἄνδρες, γενναῖοι οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἐτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν. φασὶ γοῦν τὸν Κόδρον παραγγείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολήν, ὅπως ἂν ἀπατήσῃ τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑποδύντα φρύγανα συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως· προσελθόντων δ' αὐτῷ δυοῖν ἀνδροῖν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πυνθανομένων, τῶν ἑτερον αὐτῶν ἀποκτείνει τῷ δρεπάνῳ προσπεσόντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παροξυνθέντα τῷ Κόδρῳ καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτείνει τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἡξίουσιν δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδωκαν, γνόντες δέ, ὡς οὐκέτι δυνατόν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις ἐν Πρυτανείῳ αἰδίων σίτησιν ἔδωκαν.

§ 88 - 89

Ἄρα γε ὁμοίως ἐφίλουν τὴν πατρίδα Λεωκράτει οἱ τότε

βασιλεύοντες, οἳ γε προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσίν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες, εἰκότως ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτην καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεωκράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεῶς δικαίως ἂν αὐτῆς μετᾴσχοι, μονώτατος δ' ἂν προσηκόντως ἐξορισθεῖη τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὥχεται· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων.

Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ πρὸς § 90-91
 ὑμᾶς, ὡς οὐκ ἂν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδὼς ἑαυτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους· οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὡς οὐ πεποιθήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδείας, ἣν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἐξέπλευσεν οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάροις κατῴκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος, ἐπεὶ γε τὸ ἐλθεῖν τοῦτον, οἴμαι θεὸν τινα αὐτὸν ἐπ' αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἔν', ἐπειδὴ τὸν εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχοι, καὶ οὐς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν καταστήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὕτω δῆλον, εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδωκε, φανερόν ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύτην τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν ἢ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι.

Τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων § 93
 οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἡ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα ὅτι, ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε, τεύζεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμόν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα καὶ οὐδὲν ἤττον ὑπὸ

τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἡδικοῦσι τυχεῖν τιμωρία ἐστίν. ὁ δέ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδικοῦμένοις κολάσαι τὸν αἷτιον· δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ ταῦτα σημαίνει τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούργοις.

§ 94 Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τοὺτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι.

§ 95 - 96 Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ — εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι—ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ῥεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμῆσαι πρὸς φυγὴν τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὁρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλ' ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ', οἶμαι, προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρεῦσαι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τοὺς μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἅπαντας ἐγκαταλιπόντας ἀπολέσθαι.

§ 97 Ὡστε καὶ ὑμᾶς δεῖ τὴν παρὰ θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος· τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατέριους τιμὰς ἀπεστέρηκε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις

ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἶασε τυχεῖν.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι ἐπῶν. § 102 - 103
οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἑκάστην πεντετηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπιδείξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν, ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιηταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπεῖθουσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδε εἶρηκεν·

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές· ὃς δέ κεν ὑμέων
βλήμενος ἢ τυπεῖς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρις
τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες, ὧ ἄνδρες, οἱ πρόγονοι ὑμῶν § 104
καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστε οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος ὡς κοινῆς ἤθελον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν ἐν Μαραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίῳις κινδύνῳις κοινὴν ἄδειαν ἅπασιν τοῖς Ἕλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρβάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο.

Οἱ μὲν δὴ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἳ πρῶτοι § 108 - 109

τῆς Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ' ἀνδρείᾳ πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς ἡρίοις μαρτύριά ἐστὶν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκείνοις μὲν·

ὦ ξεῖν', ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,

τοῖς δὲ ὑμετέροις προγόνοις·

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μῆδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

§ 110 Ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος καὶ τῇ πόλει δόξα αἰείμνηστος· ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατήσχυεν. ἐὰν μὲν οὖν ἀποκτείνητε αὐτόν, δόξετε πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε· οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσσονται μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμεῖν, παρὰ δ' ὑμῖν ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

(Ἀνάλογον μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα ἡσθάνοντο οἱ πρόγονοί μας τὸ μῖσος κατὰ τῶν προδοτῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἀρκοῦν δύο παραδείγματα. Τὸ ἐν ἀναφέρεται εἰς τὸν στρατηγὸν Φρύνηχον, τὸ ἄλλο εἰς τὸν Ἱππαρχον, συγγενῆ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ὑπῆρξε πρωτοεργάτης τῆς μεταβολῆς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος εἰς ὀλιγαρχίαν (411), ὁ δῆμος ὄχι μόνον δὲν ἐτιμώρησε

τοὺς φονεῖς του, ἀλλ' ἐξέθαψε καὶ τὰ ὀστά του καὶ τὰ ἔρριπεν ἔξω τῶν συνόρων τῆς Ἀττικῆς. Τὸν Ἰππαρχον ἐξ ἄλλου, ὁ ὁποῖος κατηγορήθη διὰ προδοσίαν, ἀλλὰ φεύγων δὲν προσῆλθε νὰ δικασθῇ, ἡ πόλις ἐτιμώρησε μὲ βαρυτάτην ἠθικὴν ποινήν. Ἀνέλυσε τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως χάλκινον ἀνδριάντα του καὶ κατεσκεύασε στήλην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνέγραφεν ἔκτοτε τὰ ὀνόματα τῶν ἀνοσίων καὶ τῶν κακούργων, καὶ πρῶτον - πρῶτον τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Ἰππάρχου.)

Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ψήφισμα περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορχεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν, ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίας καὶ ἀκολουθούς ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίγνωσκε, γραμματεῦ. § 120

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, καὶ τούτου τοῦ ψηφίσματος, ὅτι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἐάν τις αὐτῶν ἐπανιὼν ἀλίσκηται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ῥόδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν; § 121

Ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ τοῦ περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι τελευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ βουλή, ὅτι λόγῳ μόνον ἐνεχέει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινε. § 122

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τί οὖν, ὦ ἄνδρες; ἄρά γε ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις μιμεῖσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην μὴ ἀπο- § 123

κτείναι; ὁπότε γὰρ ἐκεῖνοι ἀνάστατον τὴν πόλιν οὖσαν τὸν λόγῳ μόνον προδιδόντα οὕτως ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι; ἄρ' οὐχ ὑπερβχλέσθαι ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ;

§ 127 Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες, τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἔκγονοί ἐστε, ἀλλὰ παρακχεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διορωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου κτείνειν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἅς ἂν οἱ πρόγονοι καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δὲ ὀρκῶν καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὁμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

§ 128 Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχε πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε, ὦ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γὰρ ἐστὶ πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν· ἀσφαλέστερον γὰρ ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὖορκον ψῆφον θήσεται. Πausanίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγὼν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἱερόν, τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὀροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον, πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρίων νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες

Μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγεννημένων τεκμήριόν ἐστιν, ὃ § 129
μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ θελόν-
των ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν διαρρήδην λέγοντα ἀπο-
θνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλι-
στα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν
ὕπευθνον κινδύνῳ ἐποίησαν μετ' αἰσχύνης. ἵνα δὲ εἰδῇτε, ὅτι
οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἶρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας παραδεί-
γματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

Ν Ο Μ Ο Σ

Ἐνθυμεῖσθε δὴ, ὡς καλὸς ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες, καὶ σύμφο- § 130
ρος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ
παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς
πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὁρῶν θανάτῳ ζημιού-
μενον τὸν προδότην ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα;
ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχήσει εἰδῶς ὑ-
ποκειμένην αὐτῷ ταύτην τὴν τιμωρίαν; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην
δεῖ ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνατον· εἰδότες γάρ, ὅτι δυοῖν
κινδύνοις ὑποκειμένοις ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν,
πολὺ μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ τὸν πρὸς
τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

Τοσοῦτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν § 131-132
στρατοπέδων φευγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἤκουσιν
ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχοῦμενοι ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν
συνατυχοῦντες, οὗτοσί δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν ἰδίᾳ τὴν σω-
τηρίαν ποριζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐστίας ἀμύνεσθαι τολ-
μήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς
φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγκαῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις
ζώοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διείληπται· τὰ γοῦν πετεινά,
ἃ μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν

νεοττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν·

οὐδ' ἀγρία γὰρ ὄρνις, ἦν πλάσῃ δόμον,
ἄλλην νεοσσούς ἡξίωσεν ἐντεκεῖν.

ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλία, ὥστε τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε.

§ 133 Τοιγαροῦν οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἤλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξατο πόλις; ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησε, ταχύ γε ἂν ὑπὲρ τῆς ἁλλοτρίας κίνδυνόν τινα ὑπομείνειε. κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, οἳ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι.

§ 134 Καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελαυνόμενον τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ δεινότατα πεπονθότων; ἄρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν; καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μεῖζων εἴη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδότες μέλλοντες ἀδικεῖν ὅταν καταληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ μόνος διαπεπραγμένος, ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν, κρίνεται.

(Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συνηγόρους θὰ ζητήσουν τὴν ἀθώωσιν τοῦ Λεωκράτους λόγῳ τῆς φιλίας των πρὸς αὐτόν. Οἱ τοιοῦτοι συνήγοροι εἶναι ἀξιοὶ περιφρονήσεως, διότι εἶναι ὅμοιοι πρὸς τὸν προστατευόμενόν των. Ἄλλοι πάλιν θὰ προσπαθήσουν νὰ σᾶς διαθέσουν εὐμενῶς, πρὸς τὸν κατηγορούμενον χρησιμοποιοῦντες τὴν ρητορικὴν των δεξιότητιν. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἀξιοὶ τῆς ἐσχάτης τῶν ποιῶν, διότι χρησιμοποιοῦν τὴν ἰκανότητά των ὅχι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ὑπὲρ ἐνὸς κοινοτάτου προδότου. Ἄλλοι τέλος

θὰ ζητήσουν ἴσως τὴν ἀθώωσιν τοῦ ἐπικαλούμενοι τὰς λειτουργίας, τὰς ὁποίας ἔχουν ἀναλάβει χάριν τῆς πόλεως. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ἦτο τοῦλάχιστον παράλογος. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα τὴν ἀθώωσιν κατηγορουμένον, ὅταν μάλιστα συμβαίῃ νὰ βαρύνεται οὗτος μὲ τὸ μέγιστον ἐγκλημα τῆς προδοσίας.)

Ἐγὼ τοίνυν μηνύω Λεωκράτην πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους § 146
ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν
θεῶν τιμωρήσασθαι τοῦτον. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ᾗ
ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξασιν ἐστίν, ἐπειδὰν δὲ κρίσις γένηται,
παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξελθοῦσιν. εὐ δὲ ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι
νῦν κρύβδην ψηφίζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανεράν ποιήσει τὴν
αὐτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς.

Ἦγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, ὑπὲρ ἀπάντων τῶν μεγίστων καὶ § 147-148
δεινοτάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέ-
ρᾳ φέρειν, οἷς ἅπασιν ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἐστὶν ἰδεῖν, προ-
δοσίας μὲν, ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑπο-
χείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύσεως, ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον, ἀσεβείας δέ, ὅτι τοῦ τὰ τεμένη
τέμνεσθαι καὶ τοὺς νεῶς κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέ-
γονεν αἷτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανί-
ζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ ἀστρα-
τείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς. ἔπειτα
τούτου τίς ἀποψηφιεῖται καὶ συγγνώμην ἔξει τῶν κατὰ προ-
αίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τοσοῦτόν ἐστιν ἀνόητος, ὥστε τοῦ-
τον σώζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προσέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν
βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνελέητος ὑπὸ τῶν
πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδότῃ τῆς πατρί-
δος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ;

Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ § 149-150
τοῖς νόμοις ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα, καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον

τούτου βίον διαβαλὼν οὐτ' ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δ' ἕκαστον χρὴ νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμόν καταψηφίζεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοιν τὸν μὲν προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ τὰς ψήφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς δὲ ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας. ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσητε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, διαφυλάττειν καὶ σῶζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας, τὰ νεώρια καὶ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτῃ, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορουμένων, ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1 - 2. **δικαίαν... και εὐσεβῇ... και ὑπὲρ τῶν θεῶν**· ἡ ἀρχὴ τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ Λεωκράτους εἶναι δικαία μὲν, διότι ἐγινε συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους καὶ ὑπηγορεύθη ὅχι ἀπὸ ἐμπάθειαν ἀλλ' ἐξ ἄγνων προθέσεων τοῦ κατηγοροῦ· εὐσεβῆς δέ, διότι ὁ ρήτωρ θὰ ἐπικαλεσθῇ εὐθὺς κατωτέρω τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν κρινομένην ὑπόθεσιν· ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων δὲ καὶ τῶν θεῶν, διότι ἡ τιμωρία τῶν ἐνόχων καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἀθώων ἀποβαίνει ἐπωφελῆς εἰς τὴν πολιτείαν καὶ προάγει τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν θεϊαν δικαιοσύνην. **τοῖς κατὰ τὴν πόλιν**· διότι ἐκάστη ἀρχαία ἑλληνικὴ πόλις ἐκτὸς τῶν πανελληνίων θεῶν εἶχε καὶ τοὺς λεγομένους ἐ γ χ ω ρ ί ο υ ς ἢ ἐ π ι χ ω ρ ί ο υ ς θεοὺς καὶ ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἐτιμῶντο ὡς προστάται καὶ πολιούχοι αὐτῆς. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ἐπιχώριοι ἥρωες ἦσαν ὁ Κέκροψ, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Αἰγεύς, ὁ Λεῶς, ὁ Ἀκάμας, ὁ Ἀντίοχος, ὁ Ἱπποθῶν, ὁ Οἰνεύς, ὁ Αἴας καὶ ὁ Πανδίων. Ἐκ τούτων ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ 508 π.Χ. αἱ δέκα φυλαὶ τῆς Ἀττικῆς (βλ. ἐρμηνευτ. σημειώσεις § § 88-89). **τὴν χώραν**· δηλ. τὴν ὑπαιθρον Ἀττικὴν. **τοῖς ἰδρυμένοις** = διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν καθιδρύματα (ναοί, βωμοί, ἀγάλματα) : οἱ ὅποιοι τιμῶνται. **εἰσαγγέλλω** = καταγγέλλω ἐνώπιον τῆς βουλῆς ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου· ἡ δὲ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου εἰσαγγελία ἐγένετο συνήθως ἐπὶ ἀδικημάτων, τὰ ὅποια ἐβλαπτον τὸ δημόσιον καὶ περὶ τῶν ὁποίων δὲν προέβλεπον οἱ κείμενοι νόμοι (π.χ. συνωμοσία κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἢ προδοσία τῆς πόλεως ἢ φρουρίων ἢ πεζῆς ἢ ναυτικῆς στρατιᾶς). Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ἂν ὁ δῆμος ἀπεφαίνετο περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ὑπόθεσις παρεπέμπετο εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον, τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῇ ἐκ 1000 ἢ 1500 δικαστῶν (ἡλιαστῶν). Ἡ δύνατο ὁμως καὶ ἀπ' εὐθείας ὁ δῆμος νὰ δικάσῃ τὸ κατηγορούμενον ἐγκλημα καὶ νὰ ἐκδώσῃ αὐτὸς ἀπόφασιν (πρβλ. τὴν δίκην τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις νικητῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν). **κρίνω** = φέρω εἰς τὸ δικαστήριον. **αὐτῶν**· ἡ

γενική εἰς τὸ νεώς, ἔδη κλπ.- ἔδη (θεῶν) = ἀγάλματα (τῶν θεῶν).
 τέμενος = τόπος ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεόν : ἱερὸν ἔδαφος. αἱ ἐν τοῖς νόμοις θυσίαι = αἱ νόμιμοι θυσίαι. Τὰς θυσίας αὐτὰς ὑπεχρεοῦτο νὰ τελεῇ καθεὶ πολίτης· ἀλλ' ὁ Λεωκράτης, ἐπεὶ ἀπουσίαζεν ἐξ Ἀθηνῶν, δὲν ἐξεπλήρωνε τὸ καθήκον τοῦτο καὶ ἐπομένως ἡσέβει πρὸς τοὺς θεοὺς.
 δ· δηλαδὴ τὸ ποιῆσαι τοὺς θεοὺς ἐμὲ ἄξιον κατήγορον. ὡς...
 βουλευομένους = ἔχοντες ὑπ' ὄψει σας, ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδώσετε ἀπόφασιν. καὶ ἔχοντας = καὶ ὡς ἔχοντας. ἔχω τινὰ ὑπὸ τῇ ψήφῳ = ἔχω τινὰ ὑποχείριον τῆς ἀποφάσεώς μου, εἶμαι κύριος νὰ ἀποφασίσω περὶ τίνος (ὑπὲρ ἢ κατὰ). ἀπαραίτητος = ἄκαμπτos, ἀμείλικτος.
 γενέσθαι· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ εὐχομαι. ἀγών = δικαστικὸς ἀγών, δίκη. καθίστημί τινα εἰς ἀγῶνα = ἐμπλέκω τινὰ εἰς δίκην, φέρω ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. σωθῆναι· ἐκ τοῦ εὐχομαι.

§ 3 - 4. οἱ κρίνοντες = οἱ κατήγοροι. εἶναι... ἐν ταύτῃ· δηλ. τῇ πόλει. αὐτὸ· δηλ. τὸ κρίνειν. ὑπειληφθαι· ἐκ τοῦ ἐβουλόμην ἄν. ὑπολαμβάνομαι = θεωροῦμαι. περιέστηκε· ἐνν. τὸ πρᾶγμα = ἔχει φθάσει, καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τοῦτο = εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον.
 ἰδίᾳ = προσωπικῶς. κινδυνεύοντα· εἰς τὰς δημοσίας δίκας ὁ κατήγορος, ἂν δὲν ἐλάμβανε τὸ 1/5 τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν, κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον 1000 δραχμῶν. ὑπὲρ τῶν κοινῶν = διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον. ἀπεχθάνομαι = γίνομαι μισητός· τὸν ἀπεχθανόμενον· ὁ κατήγορος χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος ἐγίνετο μισητός εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους τοῦ κατηγορουμένου. φιλοπράγμων = φιλόδικος. ἢ τῶν νόμων τάξις = ἃ οἱ νόμοι τάττουσιν = αἱ διατάξεις τῶν νόμων. τούτοις· δηλ. τοῖς δικασταῖς. τὰδικήματα = τοὺς ἀδικημάτων. κρίσις = κατηγορία. πέφυκα· μετ' ἀπαρεμφ. = ἔχω προορισμόν. προλέγω (καὶ συνηθέστερον προαγορεύω) = διακηρύττω δημοσίᾳ. τοὺς ἐνόχους... καθεστῶτας = τοὺς καθεστῶτας ἐνόχους. τὰ ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμια = αἱ τιμωρίαι αἱ ὅποια ἀπορρέουν ἐκ τῶν νόμων. ἀποδείκνυμαι = ὑποδεικνύομαι. ὁ παραδώσων = ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἔχει τὴν ὁρεξιν νὰ παραδίδῃ.

§ 5 - 6. τὰ γεγραμμένα = τὰ εἰς τὴν ἑγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα. Ἦσαν δὲ αὐτὰ προδοσία, δῆμου κατάλυσις, ἀσέβεια, γονέων κάκωσις, λιποτάξιον καὶ ἀστρατεία. εἰσαγγελία· (βλ. § § 1 - 2):

εἰσαγγέλλω. οὐδ' ἡντινοῦν = οὔτε δι' οἰανδήποτε : οὔτε καὶ τὴν ἐλαχίστην. προαιροῦμαι = ἀναλαμβάνω. περιορῶ (μετὰ μτχ.) = ἀνέχομαι νά... - ἐμβάλλω = εἰσβάλλω, εἰσέρχομαι ἐπιδεικτικῶς. κοινὰ ἱερὰ = δημόσια ἱεροτελεστικά. ὄνειδος = αἰτία κατασχύνης. κοινὰί κρίσεις = δημόσια δίκαι. κοινὰ ἀδικήματα = τὰ βλάπτοντα τὸ κοινόν (: ὅλους) ἀδικήματα. κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ νομίζειν = ὅτι περιέχουν (ἐπίσης) κοινὰς δι' ὅλους καὶ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐναντίον αὐτῶν (δηλ. τῶν παρανομούντων) ἔχθρας.

§ 7 - 8. ὑπὲρ = περί. φέρω (ἢ τίθεμαι) τὴν ψῆφον ὑπὲρ τινος = ψηφίζω, ἐκδίδω τὴν ἀπόφασίν μου περί τινος. γραφῇ = ἔγγραφος καταγγελία εἰς δημοσίαν δίκην. παρανόμων γραφάς· διὰ νὰ μὴ ὑποβάλλωνται νομοσχέδια (ψηφίσματα) εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἀντίθετα πρὸς ἰσχύοντας νόμους, ἢ ἀθην. πολιτεία παρεῖχε τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς κάθε πολίτην νὰ διώξῃ τὸν εἰσηγητὴν τοῦ τοιούτου παρτύπου ψηφίσματος ἢ καὶ ψηφισθέντος νόμου. Ἡ τοιαύτη διώξις ἐγένετο διὰ τῆς λεγομένης γραφῆς παρανόμων (ἐνν. ψηφισμάτων). τοῦτο μόνον = τοῦτο μόνον τὸ σημεῖον. ἐπανορθῶ = διορθῶνω. καθ' ὅσον... τὴν πόλιν = κατὰ τὴν ἑκτασιν δηλαδὴ (μόνον), κατὰ τὴν ὅποιαν τὸ προταθὲν παράνομον ψήφισμα πρόκειται νὰ βλάψῃ τὴν πόλιν. ὁ ἐνεστηκὼς ἀγὼν = ἡ προκειμένη, ἡ σημερινή δίκη. οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως (ἐνν. πραγμάτων) = προστατεύει ὅχι μικρὸν μέρος τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἐνν. ἔσται. ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος. ἐνν. ἐστί. κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος = διὰ παντὸς τοῦ χρόνου : εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. οἱ ἐπιγιγνώμενοι = οἱ μεταγενέστεροι. τὴν κρίσιν = τὸν τρόπον τῆς κρίσεως (ὡμῶν). κατηγορία = τίτλος κατηγορίας (ὁ ὅποιος νὰ περιλαμβάνῃ τὸ σύνθετον ἀδικήμα τοῦ Λεωκράτους : προδοσίαν, δήμου κατάλυσιν, ἀσέβειαν κλπ.). ἐνδέχεσθαι· ἀπροσώπως = δυνατόν εἶναι. πατρῶα ἱερὰ = τὰ ἱερὰ τῆς οἰκογενείας. θήκη = τάφος. τίμημα = τιμωρία. θάνατος· παράθεσις εἰς τὸ μέγιστον... τῶν τιμημάτων. ἐπιτίμιον· ἐνν. καθέστηκε, τὸ ὅποιον = ἐστί.

§ 9. παρεῖσθαι· ἀπαρέμφ. πρκμ. τοῦ παρίεμαι = παραμελοῦμαι, παραλείπομαι. ὑπὲρ = περί. τοιούτων· δηλ. ἀδικημάτων, οἷον τὸ ἀδί-

κημα (ή προδοσία) του Λ. **ῥαθυμία** = ἀμέλεια. **ἐπίδοξόν ἐστί τι** = ἀναμένεται, θεωρεῖται πιθανόν κάτι· **ὅσα** = ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα. **διορίζω** = καθορίζω λεπτομερῶς. **κανόνι**· κατηγ. τοῦ **τούτῳ** (δηλ. τῷ νόμῳ). **ὅσα δὲ μὴ... περιείληφεν... ἔνοχός ἐστιν** = δι' ὅσα (ὅσα· αἰτία. τοῦ κατὰ τι) ὅμως (ἀδικήματα) δὲν ἔχει περιλάβει (: προ- βλέπει ὁ νόμος) λεπτομερῶς, χαρακτηρίσας αὐτὰ μὲ ἓνα ὄνομα, καὶ ὅσα κανεῖς ἔχει διαπράξει μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ (δηλ. τὰ ὑπὸ ἓνα ὄνομα) ἐγκλήματα καὶ εἶναι ἔνοχος ἐξ ἴσου εἰς ὅλα αὐτά. **κρίσις** = ὁ τρόπος τῆς κρίσεως.

§ 10. **ἴστε**· προστακτ. **κατεψηφισμένοι** = ἐὰν τὸν καταδικά- σετε. **δωρεά** = τιμητικὸν δῶρον : ἡθικὴ ἀμοιβή. **δὲ** = γάρ. **περὶ πλείονος ποιοῦμαι τι** = θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον : θέτω τι εἰς ἀνωτέραν μοῖραν.

§ 11 - 13. **πρᾶγμα**· εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν = ἡ δικαζομένη ὑπόθεσις. **οἱ εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες** = οἱ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον τοῦ δι- καστηρίου σας. **κοινὰ πράγματα** = αἱ δημόσιαι ὑποθέσεις. **διαβάλ- λουσι πάντα μᾶλλον** = ὁμιλοῦν συκοφαντικῶς δι' ὅλα τὰ ἄλλα ζητή- ματα μᾶλλον. **ἀξιοῦν**· ὑποκείμ. τοῦ ἀπαρεμφάτου **τοὺς κατηγοροῦς**· τὸ ὑμᾶς ὑποκείμ. τοῦ **τὴν ψῆφον φέρειν**. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **τῶν Ἑλλήνων** = ἢ οἱ (ἄλλοι) Ἕλληνες. **τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέ- δριον** = ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλή ἢ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή. **ὁ ἀλίσκόμενος** = ὁ καταδικαζόμενος. **ὁ κρίνόμενος** = ὁ κατηγο- ρούμενος. **ἄγων** = ; (§ § 7-8). **ὁ διώκων** = ὁ κρίνων = ὁ κατήγο- ρος. **συκοφαντεῖν... ἐνεγκεῖν**· ἐκ τοῦ ἔσται, τὸ ὁποῖον ἐδῶ = **ἐξε- σται**. **εὐορκος** = ὁ σύμφωνος μὲ τὸν ὅρκον. **μὴ δικαίως δεδιδαγμέ- νους**· ἐπεξηγ. τοῦ **ἄνευ τοῦ τοιούτου λόγου** = ἐὰν δηλαδὴ δὲν ἔχετε διαφωτισθῇ ὀρθῶς (: ἐπαρκῶς). **τίθεμαι τὴν ψῆφον** = ; (βλ. § § 7 - 8).

§ 14 - 15. **περὶ μὲν... ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἕλλησιν** = ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀγνώστου ἀνθρ. εἰς τοὺς Ἕλλ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς = μεταξὺ σας (μόνον) : εἰς τὸν στενὸν κύκλον ὑμῶν (τῶν Ἀθηναίων)· **ἐπι- φανής** = πασίγνωστος. **ἀπαγγελίαν ποιοῦμαι πρὸς τινα** (ἢ τινί) = φέρω εἰδήσεις εἰς τινα. **καθ' ὑμῶν** = εἰς βάρος σας, πρὸς βλάβην

τῶν συμφερόντων σας. οἷ· εἰς τὸ οἰκουμένην κατὰ τὸ νοούμενον, δηλ. οἱ κάτοικοι τῆς οἰκουμένης. **τούτω·** τῷ Λ. **περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι** τι = φροντίζω πολὺ διὰ χάτι. **ᾧ πλείστον διαφέρετε...**, τούτου πλείστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἂν· ἡ πλοκὴ = δόξαιτε ἂν πλείστον ἀμελεῖν τούτου, **ᾧ** (= καθ' ὃ) πλείστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων (δηλ.) **τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς·(ἔχειν)** (= τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείᾳ) **καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως (ἔχειν)** (= τῇ πρὸς τοὺς γονέας ὁσιότητι [= φιλοστοργίᾳ]) **καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν** (= τῇ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτιμίᾳ [= φιλοπατρίᾳ].) **ὁσίως ἔχω πρὸς τινα** = τηρῶ τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ δικαίου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις μου πρὸς τινα (ὅπως τὴν φιλοστοργίαν). **φιλοτίμως ἔχω πρὸς τινα·** προκειμένου περὶ πατρίδος = εἶμαι φιλόπατρις.

§ 16. **τότε·** δηλ. μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (338 π.Χ.). **τοῖς αἰτίοις = τῷ αἰτίῳ** (δηλ. τῷ Λεωκρ.). **καὶ δι' οὓς·** ἐν. τοὺς συνηγόρους τοῦ Λεωκρ. **κατακομίζω τινὰ εἰς τὰ τεῖχη** = μεταφέρω τινὰ ἐκ τῆς ὑπαίθρου ἐντὸς τῶν τειχῶν πρὸς ἀσφάλειαν. **τάττω εἰς τὰς φυλακάς** = ὀρίζω φρουράς. **τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων·** αἱ γενικαὶ διαιρετικά. **τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν·** δηλ. τῶν μετοίκων καὶ ξένων. **καθ' ὃ τι** (= ὅπως) ἂν αὐτοῖς δοκῇ = ὅπως αὐτοὶ νομίζουν καλόν.

§ 17. **συσκευάζομαι τὰ χρήματα** = ἐτοιμάζω τὰ πράγματα μου. **τὸν λέμβον·** ἐννοεῖται ἡ λέμβος τοῦ πλοίου, τὸ ὅποιον ἦτο ἡγκυροβολημένον εἰς τὴν ἀκτὴν. **περὶ τὴν Ἀκτὴν·** οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ τμήμα τῆς περιαῖκῆς χερσονήσου, τὸ ὅποιον ἔκειτο δεξιᾷ ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. **ἐξορμέω - ᾧ** = εἶμαι ἀραγμένος ἔξω τοῦ ὄρμου (τοῦ ἀγκυροβολίου) καὶ περιμένω. **δείλην ὀψίαν** = κατὰ τὰς τελευταίας ἀπογευματινὰς ὥρας : ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα (4-6)· τὸ προηγούμενον τμήμα τοῦ δειλινοῦ (2-4) ἐλέγετο **δείλη πρωία·** **κατὰ μέσσην τὴν Ἀκτὴν** = εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τῆς Ἀκτῆς. **διὰ τῆς πυλίδος·** δηλ. τοῦ τείχους τοῦ Πειραιῶς. **ἐλεῶ τινα** = αἰσθάνομαι οἴκτον πρὸς τινα. **ἀνάγομαι** = ἐκπλέω. **φυλακὴ** = φρούρησις. **τὸ καθ' αὐτὸν μέρος** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν : τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. **καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς σωτεί-**

ρας· τὸ μὲν πρῶτον εὐρίσκετο εἰς τὸν Πειραιᾶ, τὸ δὲ δεύτερον ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος κατὰ τὸν δῆμον Κορυδαλλέων. **ἀφορῶ** = βλέπω ἀπὸ μακρὰν, ἀντικρὺζω. **αὐτίκα**· ἐπίρρ. = εὐθὺς ἀμέσως : μετ' ὀλίγον.

§ 18. **κατάγομαι** = καταπλέω εἰς λιμένα. **εὐαγγελίζομαι εὐτυχίας** = ἀναγγέλλω χαρμοσύνους εἰδήσεις περὶ εὐτυχῶν γεγονότων. **τὸ ἄστυ τῆς πόλεως** = ἡ πόλις μας, ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων. **πληρῶ τριήρεις** = τοποθετῶ πληρώματα ἐπὶ τριήρων, ἐπανδρῶ τριήρεις. **τὰ πλοῖα**· δηλ. τὰ ἐμπορικά, τὰ ἄλλως ὁ λ κ α δ ε ς καλούμενα. **κατάγω τὰ πλοῖα** = ὁδηγῶ τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα. **ναύκληρος** = ὁ ἰδιοκτήτης καὶ κυβερνήτης τοῦ πλοίου. **δεῦρο πλεῖν**· δηλ. εἰς τὰς Ἀθήνας. **αὐτοῦ**· δηλ. ἐν Ρόδῳ. **ἐξαιροῦμαι τὸν σίτον** = ἐκφορτώνω τὸν σίτον. **χρῆμα** = πρᾶγμα, ἐμπόρευμα.

§ 19. **καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ λέγω** = καὶ ὅτι ταῦτα, ἃ λέγω, ἀληθῆ ἐστίν. **ἀναγνώσεται**· δηλ. ὁ γραμματεὺς τῆς πόλεως. **τῶν ἐν τῷ τόπῳ** δηλ. εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Λεωκρ. - **Φυρκίνου**· ὁ Φύρκινος ἦτο προῖστάμενος τῆς ἐταιρείας, ἡ ὁποία εἶχεν ἐνοικιάσει τὸν φόρον τῆς πεντηχοστῆς. **ἐν τῷ δήμῳ** = ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. **μεγάλα καταβεβλαφῶς** = μεγάλην βλάβην καταβεβλαφῶς = ὅτι εἶχε γίνεи πρόξενος μεγάλων ζημιῶν. **τὴν πεντηχοστὴν** (ἐνν. **μερίδα ἢ μοῖραν**)· πεντηχοστὴ ἦτο φόρος ($1/50$, ἥτοι 2%) εἰσπραττόμενος ἐπὶ παντός ἐξαγομένου ἢ εἰσαγομένου εἶδους, π.χ. σίτου κλπ. Τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου τούτου ἀνελάμβανεν ἀντὶ ὠρισμένου ποσοῦ καταβαλλομένου εἰς τὴν πολιτείαν ἐταιρεία, ὁ προῖστάμενος τῆς ὁποίας ἐλέγετο **ἀρχώνης ἢ τελωνάρχης**, τὰ δὲ μέλη πεντηχοστολόγοι ἢ τελῶναι. Τοιοῦτος τελώνης ἦτο καὶ ὁ Λεωκράτης. **μετέχων αὐτῆς** = μολονότι ἦτο μέτοχος εἰς τὴν ἐταιρείαν τῆς εἰσπράξεως αὐτῆς.

§ 21. **ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο** = ἀφοῦ ἐπέρασεν ἀρκετὸς καιρὸς (3 περίπου ἔτη). **προστάτην ἔχων**· ὁ μέτοικος, δηλ. ὁ πολίτης ἑλληνικῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του καὶ ἐγκαθίστατο εἰς ἄλλην πόλιν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκλέξῃ ἕνα πολίτην αὐτῆς, διὰ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύῃ εἰς τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις του. Ὁ πολίτης οὗτος ἐλέγετο **προστάτης**. **ἐν γειτόνων**· ἐνν. **χώρᾳ** = εἰς γειτονικὴν χώραν. **ἐκτρέφω** = ἀνατρέφω.

§ 22 - 23. **καταγιγνώσκω τινός τι** = καταδικάζω τινά εἰς κάτι. **αἰδῖος** = αἰώνιος. **Ἐυπετεῶνα** (ὀνομαστ. **Ἐυπετεῶν**)· ἀπὸ τὸν δῆμον Ἐυπέτης, ὁ ὁποῖος εὕρισκετο μεταξὺ τῆς σημερινῆς Καλλιθέας καὶ τῶν Τζιτζιφιῶν. **κηδεστής** = γαμβρός. **πρίασθαι**· τοῦ **ᾠνοῦμαι**. **τάνδράποδα... τὴν οἰκίαν**· ἐνν. ἐαυτοῦ· **ἀποδίδομαι** = πωλῶ. **ταλάντου**· γεν. τοῦ τμήματος. **ἀπὸ τούτου**· δηλ. τοῦ ταλάντου. **τοῖς χρήσταις**· δηλ. τοῖς ἐαυτοῦ. **χρήστης** = δανειστής. **τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν** = νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ἐράνου τὴν ὀφειλὴν του· εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχον σύλλογοι ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι συνεισέφερον κατὰ μῆνα εἰς κοινὸν ταμεῖον ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, διὰ νὰ βοηθοῦν ἄπορα μέλη ἀντιμετωπίζοντα οἰκονομικὰς στενοχωρίας. Ἄν τὸ βοηθηθὲν μέλος τοῦ συλλόγου κατάρθωνε νὰ ἀποκτήσῃ κάποτε οἰκονομικὴν εὐεξίαν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ συλλόγου τοὺς ἐράνους· (**τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν**).

§ 25 - 26. **ὑπεκτίθεμαι** = φέρω κρυφίως ἔξω εἰς ἀσφαλὲς μέρος· ἀπομακρύνω. **πατρῶα ἱερὰ** = τὰ ἱερὰ τῆς οἰκογενείας. **νόμιμα** = νόμοι, θεσμοί. **τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν** = τὴν ἐπωνυμίαν (= τὸ ὄνομα, τὸν τίτλον) «πατρῶα ἱερὰ». **κινῶ** = μετακινῶ. **συμφεύγειν... ἡξίωσε... εἶναι**· ἡ πλοκή· **ἡξίωσεν (αὐτὰ) συμφεύγειν... αὐτῶ... καὶ ἰδρῦσθαι καὶ εἶναι**. **ἀξιῶ** - ὦ = θεωρῶ ἡθικόν. **ὄθνεϊος** = ξένος. **νόμιμα**· ἐδῶ = ἔθιμα, συνήθειαι. **ὥς εἰληχυίας** (πρkm. τοῦ **λαγχάνω**) = ἐπειδὴ εἶχε λάβει μὲ κληρὸν. **τὸ καθ' ἐαυτὸν** = ὅσον ἐξηρτᾷτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐξαγώγιμος** = ὁ δυνάμενος νὰ ἐξαχθῇ (ὅπως τὰ προϊόντα)· **ἐξαγώγιμον ποιῶ τι** = ἐξάγω κάτι. **ὁμῖν** = πρὸς (ἡθικὴν) ζημίαν σας.

§ 27. **οἷς ἐξεκομίσατο χρήμασι** = τοῖς χρήμασιν, ἃ ἐξεκομίσατο. **ἀφορμὴ** = τὰ χρηματικὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει κανεὶς τὰς ἐπιχειρήσεις του· κεφάλαιον. **παρὰ Κλεοπάτρας**· ἡ Κλ. ἦτο σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν ἐν Ἡπείρῳ Μολοσσῶν Ἀλεξάνδρου καὶ ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ. Αὕτη διεχειρίζετο τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καθ' ὃν χρόνον ὁ σύζυγος τῆς εἶχεν ἐκστρατεῦσαι εἰς τὴν Ἰταλίαν. **σιτηγέω** - ὦ = μετακομίζω σῖτον. **περὶ τούτων**· τῶν πραγμάτων. **τὰς ἐσχάτας τιμωρίας**· πρβλ. τὸν **Κατὰ σιτοπωλῶν** λόγον τοῦ Λυσίου.

ὥς· πρόθ. = πρὸς. ἔχω ὑπὸ τῇ ψήφῳ = ; (βλ. § § 1-2). ῥάθυμος ἀδιάφορος. δεινὰ = ἐγκληματικά πράξεις. ὀργιζόμενοι· ἐνν. ἔσεσθε:

§ 36. τὸ Ὑπερείδου· ὁ Ὑπερείδης (390 - 322 π.Χ.) ἦτο σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ὁποίου δὲν ὑπελείπετο εἰς τὴν ρητορικὴν δεινότητα. Ἀνῆκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ συνειργάζετο μὲ τὸν Δημοσθένην. Ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρον εἰς τὴν Αἴγιναν τὸ 322.

§ 37 - 38. ἡ βουλὴ οἱ πεντακ. = ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. χρηματιοῦσαν· μελλ. τοῦ χρηματίζω = συσκέπτομαι. ἐν τοῖς ὀπλοῖς = ἐνοπλος. διασκευάζομαι = ὀπλιζομαι. δοκεῖ = φαίνεται καλόν. ἀφίεμαι τοῦ στρατεύεσθαι = ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι· πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. Ἐπιστ. Α' πρὸς Φίλ., § 5-6. οἱ τυχόντες φόβοι = οἱ μηδαμινοί, οἱ ἀνάξιοι λόγου φόβοι. ἀποδράς ὥχετο = ἔγινεν ἄφαντος. εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἦλθεν = ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον προδοσίας. κατὰ τὴν προαίρεσιν τούτου = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. ἐκλείπομαι = ἐγκαταλείπομαι.

§ 39 - 40. ἐπιδεδημηκῶς· ἐνν. εἰς τὰς Ἀθήνας. ἐπιδημῶ = ἔρχομαι καὶ μένω εἰς ἓνα τόπον. μισόδημος = ὁ ἐχθρὸς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. ἄτακτος = ὁ μὴ τοποθετημένος εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν : ὁ ἀστράτευτος. πάθος = συμφορά. ὀρθὸς = εἰς τὸ πόδι: ἀνήσυχος. ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη· διότι ὅλαι αἱ ἄλλαι στρατεύσιμοι ἡλικίαι τῶν Ἀθηναίων εἶχον σταλῇ εἰς τὴν Χαιρώνειαν. καθέστηκα = ἔχω στηριχθῇ. ἐστί· μὲ ἀπαρέμφ. (ὄρᾶν) = εἶναι δυνατὸν. κατεπτηχίας· τοῦ καταπτήσσω = εἶμαι ζαρωμένος ἀπὸ τὸν φόβον. τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρὸς = ἄλλαι μὲν διὰ τοὺς ἀνδρας των. ἀπειρηκότητας· τοῦ ἀπαγορεύω = κουράζομαι, ἐξαντλοῦμαι. ὁδὸς (εἰς τοὺς ποιητὰς οὐδὸς = κατῶφλι. ἐπὶ γῆρως ὁδῶ = εἰς τὸ κατῶφλι τῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ γῆρατος πρὸς τὸν τάφον : εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. περιφθειρομένους ἢ μτχ. ἐκ τοῦ ἰδεῖν· περιφθείρομαι = περιφέρομαι κατὰκοπος. ἐμπεπορημένους· τοῦ ἐμπορπάω - ῶ = μὲ πόρπην (παραμάνναν) κουμπώνων· ἐμπεπορημένοι διπλᾶ τὰ ἱμάτια = φοροῦντες τὰ φορέματά των διπλωμένα καὶ κουμπωμένα μὲ πόρπην (διὰ τὰ μὴ ἐμποδίζουν τὰς κινήσεις των).

§ 41 - 42. **ἐλευθέρους**· ἔνν. **εἶναι**. **ἄτιμος** = ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει χάσει τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ἐπίτιμος** = ὁ ἀνακτῶν τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ὅς**· ἡ ἀναφορ. ἀντωνυμία εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κάλου ἰσοῦται πρὸς δεικτικὴν μὲ ἀνάλογον σύνδεσμον (γάρ, οὖν, δέ, μέντοι κλπ.) = **οὗτος μέντοι** (δηλ. ὁ δῆμος). **σεμνύνομαι** = ὑπερφηανεύομαι, καμαρώνω. **κέχρημαι μεταβολῇ** = ὑφίσταμαι μεταβολῇ. **ἀγαπῶ, ἐάν** = μένω εὐχαριστημένος, ἂν. - τὸ ἀπαρ. **ἀγαπᾶν** ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **ἐπάρχειν**... **κινδυνεύειν** ἐκ τοῦ ὥστε. **αὐτῶν**· κατὰ τὸ νοούμενον ἀντὶ αὐτῆς. **ἐπάρχω τινός** = ἐξουσιάζω κάποιον. **βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο**· πότε; (βλ. Ἰσοκρ. Α' πρὸς Φίλ. ἐπιστολὴν, § § 19 - 21).

§ 43 - 44. **ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις... κινδύνους... καὶ αἰσχύνῃ** ἐννοοῦνται οἱ φόβοι καὶ οἱ κίνδυνοι καὶ ἡ ταπεινώσις, τὰ ὅποια εἶχε προκαλέσει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας. **ὄπλα τίθεμαι ὑπὲρ τινος** = λαμβάνω τὰ ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισίν τινος. **τὸ σῶμα** = τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἑαυτόν, **τάττω**· ἐπὶ στρατηγῶν = τοποθετῶ εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. **κληθεῖς**· διότι οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπολογίας των ἐκάλουν ἢ παρεκάλουν, ὅπως ἐλέγετο εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν, ὡς συνηγόρους αὐτῶν ρήτορας. **βοηθῶ τινι**· ἐπὶ κατηγορουμένου = ὑπερασπίζω τινά. **τολμῶ** = βαστᾷ ἡ ψυχὴ μου. **συμβάλλομαι** = συνεισφέρω. **οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ** = δὲν ὑπάρχει (δὲν ἔμεινεν) ἡλικία πού νὰ μὴ· ἐπομένως = πᾶσα. **ἡ χώρα** (= οἱ ἀγροὶ) **τὰ δένδρα συνεβάλλετο**· διὰ τὴν περισταυρώσιν (πασσάλωσιν) τῶν χαρακωμάτων. **τὰς θήκας**· διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἀφήρουν ἐκ τῶν μνημείων τοὺς λίθους καὶ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν τῶν τευχῶν. **οἱ νεῦ τὰ ὄπλα**· τὰ ὅποια ἀφιερῶντο εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμικῶν λαφύρων. **χαράκωσις** = ὀχύρωσις διὰ προχείρων χαρακωμάτων. **ἐφ' ὧν**· ἔνν. ἔργων. **τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ** = ἑαυτόν.

§ 45. **ὧν** = τούτων δὲ (πάντων). **συνεπενεγκεῖν**· τοῦ συνεπιφέρω = προσφέρω μαζὶ μὲ ἄλλους εἰς τὸν νεκρὸν ἐναγίσματα (ἄνθη, ἀρώματα κλπ.). **τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν... ἀξιώσαντα** = αὐτόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκρινεν ἄξιον ἑαυτοῦ (: δὲν κατεδέχθη) νὰ προσφέρῃ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἐναγίσματα εἰς τοὺς νεκρούς. **ἐκφορὰ** = κηδεῖα. **ζημιῶ**

σαι. τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ εἰκός (ἐστι). ὡς γεγεννημένων = μὲ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἔχουν μείνει. τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος = ὅσον ἐξηρητᾶτο ἀπὸ αὐτόν. ὀγδόῃ ἔτει = μετὰ ὀκτῶ ἔτη. προσαγορεύω τινα = χαιρετίζω τινα.

§ 46. περὶ ὧν· δηλ. ἀνδρῶν. διέρχομαι = διεξέρχομαι, λέγω. ἀλλότριος = ξένος, ἄσχετος. εὐλογία = ἐγκώμιον. ποιῶ τὸν ἔλεγον σαφῆ κατὰ τινος = ἀποκαλύπτω περιτράνως τινα. ἐπιτηδεύω = πράττω. καὶ δίκαιον· ἐνν. ἐστί. τῶν κινδύνων· δηλ. τῶν πολεμικῶν. ἀνάλωσαν (συνηθέστερον μετ' αὐξήσεως ἀνήλωσαν) τοῦ ἀναλώω - ὦ (ἢ ἀναλίσκω), τὸ ὅποῖον ἐπὶ τῆς ζωῆς = θυσιάζω.

§ 47 - 48. ἀπαντῶ τινι = ἐξέρχομαι πρὸς ἀντιμετώπισίν τινος. ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς Βοιωτίας· ποῦ; τὴν χώραν· δηλ. τὴν ἑαυτῶν. προέμενοι· τοῦ προίμαι τί τινι = ἀφίνω κάτι εἰς τὴν διάκρισίν τινος. φυλακὴν· ἐνν. τῆς χώρας. τὴν θρέψασαν· δηλ. χώραν. περιορῶ = ; (βλ. § 5). πορθοῦμαι = λαφυραγωγοῦμαι. οἱ φύσει γεννήσαντες = οἱ φυσικοὶ πατέρες. ποιητὸς πατήρ = θετὸς πατήρ. ἔχω πρὸς τινα· μετὰ τροπ. ἐπιρ. = διάκειμαι πρὸς τινα. ταῖς εὐνοίαις· τοῦ κατὰ τι = ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην : ἀπὸ ἀπόψεως ἀγάπης. προσηκούσας· ἐνν. αὐτοῖς· ὁ μὴ φύσει προσήκων τινὶ = ἐκεῖνος ὅστις δὲν συνδέεται πρὸς τινα διὰ φυσικῆς συγγενείας, διὰ φυσικοῦ δεσμοῦ. χῶραι ἐπικτήτοι γενόμεναι ὕστερον = χῶραι ἀποκτηθεῖσαι κατόπιν : χῶραι πρὸς τὰς ὁποίας συνεδέθησαν οἱ ἄνθρωποι ἀργότερον. καταδεέστερον διάκειμαι πρὸς τινα = τρέφω πρὸς τινα μικρότερον στοργήν : δὲν ἀγαπῶ τινα ἐπαρκῶς. οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας... διάκεινται· ἡ ἔννοια : οἱ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐχθρῶν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν : Ἐπειδὴ ἡγάπων τὴν Ἀττικὴν ὡς φυσικὴν πατρίδα των περισσότερον ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν συνεδέθησαν δι' ἐπικτήτου δεσμοῦ, δηλαδὴ τῆς συμμαχίας, δὲν ἠνείχοντο νὰ ἀναμείνουν τοὺς πολεμίους εἰς τὰ ἐδάφη αὐτῆς, τὰ ὅποια κατ' ἀνάγκην θὰ ὑφίσταντο μοιραίας καταστροφάς. τοιαύταις γνώμαις χρησάμενοι = μολονότι τοιούτων ἀντιλήψεων ἐνεφοροῦντο, ὑπὸ τοιούτων ἰδανικῶν ἐνεπνέοντο. τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν· ἐνν. τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν παλαιότερων πολέμων. οὐχ ὁμοίως (τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν) τῆς τύχης ἐκοινώνησαν = δὲν ἀπέλυσαν

τῆς ἰδίας πρὸς ἐκείνους εὐτυχίας : δὲν εἶχον τὴν ἰδίαν τύχην μὲ ἐκείνους.
τῆς ἀρετῆς = τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνδρείας των : τῆς τιμῆς καὶ τῆς
 δόξης διὰ τὴν ἀνδρείαν των. **ἀμύνω ὑπὲρ τινος** = ἀγωνίζομαι ὑπὲρ
 τινος.

§ 49 - 50 **τοῖς τελευτήσασιν**· εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας.
οὐδ' οἶόν τ' ἐστίν = οὐδ' ἐξεστίν = οὐδὲ ἐπιτρέπεται. **διάνοια** =
 ψυχὴ, φρόνημα. **πτήσσω φόβον** (σύστοιχον ἀντικείμενον) = αἰσθά-
 νομαι φόβον, κάμπτομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν φόβον. **οἱ ἐπιόντες** = οἱ ἐ-
 χθροὶ. **καλῶς** = ἐντίμως, ἐνδόξως. **οὐδὲ... εἰς**· πρὸς ἔμφασιν ἀντὶ **οὐ-**
δεῖς. **φεύγοντες**· ἐνεστώς τῆς προσπαθείας. **ἐδήλωσε**· ἀμεταβάτως =
δήλη ἐγένετο = ἐφάνη, κατεδείχθη (ἐνν. **ἐκ τοῦδε** = ἀπὸ τοῦ ἐξῆς
 γεγονός). **τῶν ἀπάντων**· ἐνν. Ἑλλήνων. **μεταλλάττω τὸν βίον** =
 ἀποθνήσκω. **τὰ τῆς Ἑλλάδος**· δηλ. πράγματα = ἡ Ἑλλάς. **ἰδίᾳ** =
 πρὸς ἰδίου (: ἰδιοτελεῖς) σκοποῦς. **στέφανος** = τιμῇ.

§ 51. **καὶ δι' αὐτὸν ἐπετήδευον**· ἐνν. ταῦτά ἐστι = καὶ ἡ αἰτία,
 διὰ τὴν ὁποίαν ὅχι ἀδικαιολογητῶς ἔδειξαν ἀνδρείαν, εἶναι ἡ ἐξῆς.
εὐρήσετε δέ· ὁ δὲ ἐδῶ = ὅθεν, διὰ τοῦτο. **ἀθλητὰς ἀνακειμένους** =
 οἱ εἶναι ἰδρυμένοι ἀδριάντες ἀθλητῶν. **στρατηγούς ἀγαθοὺς**· ὅπως
 λ.χ. τοῦ Κόνωνος καὶ Τιμοθέου. **τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας**·
 τοὺς τυραννοκτόνους Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα. **τοιούτους ἄνδρας**·
 ὅποιοι οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ καὶ οἱ τυραννοκτόνοι. **στεφανίτας ἀγῶνας**·
στεφανίτης ἀγὼν ἐκαλεῖτο ὁ ἀθλητικὸς ἀγὼν, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς
 ἔπαθλον ἐδίδεδο στέφανος. Ἦτο δὲ ὁ στέφανος εἰς τὰ Ὀλύμπια ἐκ
 κοτίνου, δηλ. ἀγριελιάς, εἰς τὰ Νέμεα ἀπὸ σέλινου, εἰς τὰ Ἴσθμια πα-
 λαιότερον μὲν ἐκ σελίνου, κατὰ δὲ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἐκ πίττου
 καὶ εἰς τὰ Πύθια ἀπὸ δάφνης. **εὐπετῶς** = εὐκόλως. **ἔστι**· μετ' ἀπα-
 ρεμφ. = εἶναι δυνατόν. **πολλαχόθεν γεγονότας** = ἐκ πολλῶν πόλε-
 ων προερχομένους, ἔλκοντας τὴν καταγωγὴν.

§ 52. **ἐστίν ἔν τινι** = εἶναι εἰς τὸ χερί κάποιου : ἔχει κάποιος
 τὸ δικαίωμα. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθρώνω τινά. **τὰ δίκαια ποι-**
οῦσι = ἂν (θέλετε νὰ) ἀπονέμετε τὸ δίκαιον. **κατεγνωσμένον ἐστί**,
 πρκμ. τοῦ **καταγιγνώσκομαι** (παθ.) = καταδικάζομαι. **δσίως** =

σύμφωνα με τὸ θεῖον δίκαιον. ἄν·εις τὸ παρανομήσαι = ὅτι παρανομήσειαν ἄν·

§ 53 - 54. **Αὐτόλукος**· Ἀρεοπαγίτης. Κατεδικάσθη εἰς θάνατον μετὰ τὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν διετύπωσε κατ' αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ Λυκούργος, ὅτι μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας μετέφερε τὴν οἰκογένειάν του εἰς ἀσφαλὲς μέρος. αὐτοῦ· ἐπίρρ. = ἐδῶ. αἰτίαν ἔχω = κατηγοροῦμαι. ὑπεκτίθεμαι = μεταφέρω κρυφίως ἔξω (τῆς πόλεως) εἰς ἀσφαλὲς μέρος. ὅστις = τοῦτον, ὅστις· δεινὸν = ἐπικίνδυνον. κίνδυνος = ἁγών. ἃ κατέγνωσται = ἃ κετεγνωσμένα ἐστί· ἃς ἐρμηνευθῇ = ὅταν αὐτὰ (τὰ ἀδικήματα) ἔχουν καταδικασθῇ· οἱ λαχόντες = οἱ κληρωθέντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπεσεν ὁ κληρὸς. ἀγνώμων = ἀνόητος.

§ 59 - 60. **ἤξει...** φερόμενος = θὰ φθάσῃ δὲ ἴσως (ὁ Λεωκρ.) ἐν τῇ φορᾷ τοῦ λόγου του εἰς ἐκείνην τὴν δικαιολογίαν. νεώριον = ναύσταθμος. κύριος· ἐνν. ἦν = εἶχεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. οὔτε γὰρ νεωρίων ... οὔτε στρατοπέδων κλπ· πρβλ. τὰ περὶ εἰσαγωγείας λεγόμενα ἐν § 1 - 2. ὅλως = ἐν γένει. τῶν τῆς πόλεως· ἐνν. πραγμάτων = τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς πόλεως. ἔκδοτον ποιῶ τὴν πόλιν = ἐκδίδωμι τὴν πόλιν = προδίδω τὴν πόλιν. οἱ μὲν· δηλ. κύριοι τῶν νεωρίων, στρατοπέδων κλπ. τὰ πάτρια νόμιμα = αἱ πατροπαράδοτοι συνήθειαι. ἀποστερῶν· διότι δὲν ἐξετέλει τὰς δημοσίας θυσίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεχρεοῦτο πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης (πρβλ. § 1 - 2). Δὲν προσέφερεν ἐπίσης τὰς νενομισμένας τιμὰς εἰς τοὺς νεκροὺς (χοάς, ἐναγίσματα κλπ.), τὰς ὁποίας κατὰ παράδοσιν ἀπένεμον εἰς αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι. ὑπὸ ἐκείνων· δηλ. τῶν κυρίων τῶν νεωρίων κλπ.- προδοθεῖσαν = εἰ προυδόθη. ἔξέλιπεν· ἐνν. αὐτήν, δηλ. τὴν πόλιν. ἀοίκητος = ἀκατοίκητος. κακῶς πράττω = δυστυχῶ. μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν = εἰκός ἐστι τυχεῖν (τὰς πόλεις) μεταβολῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον. εἰκός ἐστιν = εἶναι πιθανόν, ὑπάρχει ἐλπίς. ἀνάστατον· δηλ. πόλιν τινά. ἀνάστατος γίγνομαι = καταστρέφωμαι, ἐρημοῦμαι. στερηθῆναι· τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ εἰκός ἐστιν = εἶναι φυσικόν, ἐπόμενονον. ἐλπίς· ἐνν. ἐστὶν μεταπεσεῖν = μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον. συναναιρεῖται = σὺν τῷ βίῳ ἀναιρεῖται = μαζὶ μετὰ τὴν

ζωῆν του εξαφανίζονται, κάμνουν περὰ. **πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν** = νὰ εἶναι τελειωτική (: νὰ μὴ ἐπιδέχεται μεταβολὴν) ἡ ἀτυχία των.

§ 61 - 62. **τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἐνν. τότε ἐστίν. ὑπὸ τῶν τυράννων·** δηλ. τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν του (560-510 π.Χ.). **ἀμφοτέρων·** δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀφ' ἑνός, τῶν τριάκοντα καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Λακεδαιμονίων ἀφ' ἑτέρου. **ἡλευθερώθημεν καί... ἡξιώθημεν προστάται γενέσθαι·** ἐκ μὲν τῶν πρώτων ὑπὸ τῶν τυραννοκτόνων, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τοῦ Κόνωνος. **ἀλλ' οὐχ ὅσαι = ἀλλ' οὐ ταῦτ' ἔπραξαν, ὅσαι.** τοῦτο μὲν... **τοῦτο δὲ** = οὕτω λ.χ., ἔτσι ἐπίσης. **εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι** = ἂν καὶ εἶναι ὀλίγον παλαιόν, διὰ νὰ τὸ ἀναφέρῃ κανεὶς. **τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι·** πρόληψις = **τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι ἡ Τροία.** **ἐπάρχω τινός =** ἔχω ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν μου κάποιον. **τὸν αἰῶνα =** εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **συνοικισθεῖσαν· ἡ μτχ. ἐκ τοῦ ἀκήκοεν.** **Μεσσήνην πεντακοσίοις ἔτεσιν... συνοικισθεῖσαν·** ἡ Μεσσήνη συν-ωκίσθη ἀπὸ τὸν Ἐπαμεινώνδαν τὸ 369 π.Χ. Ἐπομένως πόσα ἔτη ἀκριβῶς εἶχον περάσει ἀπὸ τοῦ πρώτου Μεσσηνιακοῦ πολέμου, περὶ τοῦ ὁποῖου πρόκειται ἐδῶ;

§ 75 - 77. **νομίζω·** ἐδῶ = νομοθετῶ. **περὶ τούτων·** δηλαδὴ σχε-τικῶς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἀμυναν τῆς πατρί-δος. **ἔχω τῇ διανοίᾳ =** σκέπτομαι. **θεωρῶ =** ἀναλογίζομαι. **ἄξιον γάρ...·** τὸ πλήρες : **ἄξιον γάρ ἐστι, καίπερ πρὸς εἰδότας λέγοντα,** **ὁμῶς διελθεῖν** (= νὰ διηγηθῶ λεπτομερῶς). **ἔθος =** ἔθιμον, ἄγραφος νόμος. **κατασκευάζω τι =** κανονίζω κάτι. **ταῦτα·** δηλ. τὰ ὁποῖα ἀνω-τέρω ἐξέφρασε διὰ τοῦ **περὶ τούτων.** **οἷς·** δηλ. νόμοις καὶ ἔθεσι. **σεμνός =** σεβαστός. **ληξιαρχικὸν γραμματεῖον·** εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ νέοι, ὅταν εἰσέρχοντο εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν (18ον ἔτος) ἐνεγράφοντο ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τοῦ δήμου εἰς κατάλογον, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο **λη-ξιαρχικὸν γραμματεῖον**, φυλασσόμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου δη-μάρχου. Μόνον ἀπὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης πράξεως καὶ ἐξῆς ἠδύναντο οἱ νέοι νὰ τύχουν τῆς πατρικῆς κληρονομίας (**ἄρχειν τῆς λήξεως**). **εὐθύς·** δηλ. μόλις ἀπέφυγε τὸν ὄρκον. **ἀνθ' ὧν =** διὰ τὰς ὁποίας παραβάσεις (δηλ. τὴν ἐπιορκίαν ἢ τὴν σκόπιμον ἀποφυγὴν τοῦ ὄρκου). **παραστάτης =** ὁ παραπλεύρως ἰστάμενος : ὁ σύντροφος μάχης. **ὄτῳ =** ὧτινι = μὲ

ὅποιον. **στοιχῶ** (στοῖχος)· ἐδῶ = βαδίζω ἢ ἴσταμαι εἰς τάξιν μάχης : τάσσομαι εἰς τὴν γραμμὴν. **ἀμύνω**· ἀμεταβάτως = ἀμύνομαι. **δσια καὶ ἱερὰ** = τὰ κατὰ θεῖαν καὶ ἀνθρωπίνην διατάξιν καθωρισμένα. **ἀρείων**· ἐν χρήσει ὡς συγκρ. τοῦ ἀγαθός = ἰσχυρότερος. **εὐηκοῶ** = ὑπακούω προθύμως. **οἱ αἰεὶ κρίνοντες** = οἱ ἐκάστοτε δικάζοντες. **ἰδρυμένοι θεσμοὶ** = οἱ κείμενοι νόμοι. **ὁμοφρόνως** = ἀπὸ κοινοῦ. **ἀναιρῶ** = ἀνατρέπω. **ἴστωρ (οἶδα)** = μάρτυς· **ἱστορες**· ἐνν. ἔστων. **Ἄγλαυρος**· θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, ἡ ὁποία ἐθυσίασεν ἐκουσίως κατὰ χρησμὸν πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως τὴν θυγατέρα της Ἀλκίππην καὶ ἡξιώθη θεῶν τιμῶν. **Ἐνυάλιος**· ἐπίθετον τοῦ Ἄρεως. **Θαλλῶ**· μία ἐκ τῶν δύο Ὁρῶν, τὰς ὁποίας ἐλάτρευον οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡ ἄλλη ὠνομάζετο **Καρπῶ**. Ἐθεωροῦντο θεράπαιναι τοῦ Διός, ἀνοίγουσαι καὶ κλείουσαι τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. Ὅπως εἶναι φανερόν, αἱ Ὁραὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν φύσιν τάξιν καὶ διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐπιφέρουν τὴν αὐξήσιν (Θαλλῶ, ἄνοιξις) καὶ τὴν καρποφορίαν τῶν φυτῶν (Καρπῶ, θέρος). **Αὐξῶ, Ἡγεμόνη** αἱ δύο χάριτες αἱ ὁποῖαι ἐλατρεύοντο εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐλέγοντο κόραι τοῦ Διός καὶ τῆς Ἥρας καὶ ἦσαν σύμβολα τῆς ἀνθήσεως καὶ τῆς καρποφορίας, ὅπως αἱ Ὁραὶ. Ἡ ἐπὶ κλησίς πρὸς αὐτὰς φέρεται μόνον εἰς τὸν ὄρκον τῶν Ἐφήβων.

§ 78. **δσιος** = εὐσεβής, γεμᾶτος ἀπὸ εὐλάβειαν. **τὸ τούτου μέρος** = ὅσον ἐζηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐκλείπω** = ἐγκαταλείπω.

§ 79. **καὶ μὴν** = πρὸς τοῦτοις. **συνέχω** = σφίζω. **τρία**· δηλ. μόρια, στοιχεῖα. **ἡ πολιτεία συνέστηκε** = ἔχει συγκροτηθῇ ἡ πολιτεία. **ταύτην**· καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ κατηγ. **πίστιν**, ἀντὶ **τοῦτον** (τὸν ὄρκον)· οὕτω καὶ κατωτέρω **ταύτην πίστιν ἔδωσαν αὐτοῖς**. **πίστις** = ἐγγύησις. **ταύτην πίστιν δίδωσιν**· πλὴν τῶν ἰδιωτῶν, οἱ ὅποιοι ὠρκίζοντο τὸν ἐν § 77 ὄρκον, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ δικασταὶ ὠμνουν, ὅτι θὰ ἐκπληροῦν πιστῶς τὰ καθήκοντά των. **ἀπολύομαι** = ἀπαλλάσσομαι, γλυτώνω. **ἐπιорκήσας** = εἰ ἐπιорκήσειε· τούτου ἀπόδοσις : οὐτ' ἂν λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι· εἰ μὴ αὐτός· δηλ. **δίκην δώσει** = θὰ τιμωρηθῇ.

§ 80 - 81. **ἔδωσαν αὐτοῖς** = ἔδωκαν ἀναμεταξύ των : ὠρκίσθησαν. **παρ' αὐτῶν** = ἀπὸ ἰδικῆν των ἔμπνευσιν. **τὸν παρ' ὑμῖν**· δηλ.

τὸν ὄρκον τῶν ἐφήβων (§ 77). **ἀτεχνῶς** (ἐκ τοῦ ἀτεχνῆς ἀνεπιτή-
 δευτος, ἀπλοῦς) = ἀκριβῶς, σαφῶς. **περὶ πλείονος ποιοῦμαι τι**. βλ.
 §§ 14 - 15. **τοὺς τελευτήσαντας** = οἱ ἂν τελευτήσωσι. **κρατῶ τι-
 να** = νικῶ τινα. **ἀνάστατον ποιῶ** = ἐρημῶνω. **προαιροῦμαι τὰ τοῦ
 βαρβάρου** = προτιμῶ τοὺς βαρβάρους : πηγαίνω μὲ τὸ μέρος τῶν
 βαρβάρων. **δεκατεύω τινά** = ὑποχρεῶνω τινά νὰ πληρώνη τὸ δεκα-
 τον τῶν προσόδων του. **καταβάλλω** = κρημνίζω, μεταβάλλω εἰς συν-
 τρίμματα. **ὑπόμνημα** = ἐνθύμιον. **ἐν τούτῳ**· δηλ. τῷ ὄρκῳ.

§ 82. **γίγνομαι ἀγαθὸς πρὸς τὸν κίνδυνον** = ἀντιμετωπίζω μὲ
 γενναιότητα τοὺς κινδύνους. **εὐδοκιμῶ** = διακρίνομαι. **ὅ**· ἀναφέρεται
 εἰς τὰ ἐπόμενα = τοῦτο δέ, τὸ ἐξῆς. **ὥστε μὴ** = διὰ νὰ μὴ. **ἀδοξῶ**
 ἀμεταβ. = χάνω τὴν φήμην μου. **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) = ; (βλ. § 5).
εὐκλεία = δόξα. **οὐκ ἔστιν** (μετ' ἀπαρμφ.) = δὲν δύνασθε νὰ...
οὐδὲν τούτων· δηλ. τῶν ἀδικημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀσφά-
 λειαν τῆς πατρίδος.

§ 83. **διελθεῖν** = διηγῆσασθαι. **περὶ τούτων**· δηλ. τῶν ἀδικη-
 μάτων τοῦ Λεωκρ. **διενηνόχασιν**· τοῦ διαφέρω τινός = ἀναδεικνύ-
 ομαι ἀνώτερός τινος.

§ 84 - 85. **ἐξανίστημί τινα** = ἐκδιώκω τινά. **ἀναιρῶ**· ἐπὶ μαν-
 τείου = δίδω χρησμόν. **Δελφός** = ὁ κάτοικος τῶν Δελφῶν· **χρηστή-
 ριον** = χρησμός. **δι' ἀπορρήτων** = μυστικῶς. **ἔκδοτον τὴν θρεψα-
 μένην** (ἐνν. γῆν) **παραδίδωμι** = παραδίδω τὴν θρέψασάν με χώραν
 (: τὴν πατρίδα μου) εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν. **διακαρτερῶ** =
 ὑπομένω μὲ καρτερίαν. **εἰς τὴν πατρίδα**· ὁ προσδιορισμὸς νὰ συναφθῇ
 πρὸς τὴν μετοχὴν **κατακλεισθέντες**.

§ 86 - 87. **ἐτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν** = νὰ ἀνταλλάξουν
 μὲ ἄλλην τὴν χώραν των : νὰ μεταβοῦν εἰς ἄλλην χώραν. **γοῦν** = τοῦ-
 λάχιστον. **πτωχικὴ στολὴ** = ἐνδυμασία ἐπαίτου. **ὅπως ἂν ἀπατήσῃ**
 διὰ νὰ ἀπατήσῃ, ἂν ἡμπορέσῃ (αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχει ὁ ἂν συναπτό-
 μενος μὲ τὸ ὅπως). **ὑποδύομαι κατὰ τὰς πύλας** = ἐξέρχομαι κρυ-
 φίως (= ὑπὸ) διὰ τῶν πυλῶν. **ἀποκτεῖναι... προσπεσόντα**· ἡ πλο-
 κὴ = (φασίν) ἀποκτεῖναι (Κόδρον ὑποκείμεν.) **προσπεσόντα** (αὐ-
 τῷ, τῷ ἐτέρῳ)· **προσπίπτω τινὶ** (ἢ πρὸς τινα) = ὀρμῶ κατὰ τινος.

περιλείπομαι=ὑπολείπομαι, ἐπιζῶ. **σπῶ (-άω) τὸ ξίφος** = σύρω τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν θήκην. **ἀποκτείνει**· ἐκ τοῦ **φασί**. **Πρυτανεῖω**· τὸ Πρυτανεῖον ἦτο δημόσιον κατάστημα κείμενον ὑπὸ τὰς βορείους κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Ἦτο ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον συνήρχοντο οἱ πρυτάνεις, διεσκέπτοντο καὶ ἐσιτοῦντο. Εἰς αὐτὸ ἐπίσης ἐφιλοξενοῦντο οἱ ξένοι τῆς πόλεως καὶ ἐσιτοῦντο οἱ ἐξοχοὶ τῶν πολιτῶν, ὅσοι ἠξιώθησαν αὐτῆς τῆς τιμῆς δι' ἰδικὰς τῶν ἢ τῶν προγόνων τῶν εὐεργεσίας πρὸς τὴν πόλιν. Ἡ εἰς τὸ Πρυτανεῖον σίτησις ἦτο μεγίστη τιμή, ἐδίδετο δὲ ἢ ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον ἢ εἰς τὸ διηνεκές (ἀεῖσιτοι). Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κλεισθένους (508 π.Χ.) αἱ συσκέψεις καὶ ἡ σίτησις τῶν πρυτάνεων ἐγίνοντο εἰς τὴν Θόλον, θολωτὸν δηλ. οἰκοδόμημα παρὰ τὴν ἀγοράν. Σημειωτέον ὅτι Πρυτανεῖον εἶχε πᾶσα ἐλληνικὴ πόλις, ἐθεωρεῖτο δὲ τοῦτο ὡς τὸ συμβολικὸν κέντρον τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς.

§ 88 - 89. **ἀντικαταλλάττομαι τι ἀντί τινος** = δίδω κάτι εἰς ἀντάλλαγμα ἄλλου τινός. **τοιγαροῦν** = διὰ τοῦτο λοιπόν. **μονώτατος**· (ὑπερβ. τοῦ **μόνος**) = ἐντελῶς, ἀποκλειστικῶς **μόνος**. **ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσὶ** = ἔχουν δώσει τὸ ὄνομά των εἰς τὴν χώραν. Ἐννοεῖ τοὺς 10 ἐπώνυμους ἥρωας τῆς Ἀττικῆς (ἴδε σημειώσεις §§ 1 - 2), ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλαβον τὰ ὀνόματα αἱ φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων (Κεκροπίς, Ἐρεχθίδης, Αἰγίδης, Λεοντίς (ὀρθότερον Λεωντίς), Ἀκαμαντίς, Ἀντιοχίς, Ἴπποθοωντίς, Οἰνίς, Αἰαντίς καὶ Πανδιονίς). Εἰς τοὺς ἥρωας τούτους ὁ Λυκ. συγκαταλέγει καὶ τὸν Κόδρον διὰ τὴν αὐτοθυσίαν του. **ὑπὲρ ἧς**· δηλ. χώρας. **σπουδάζω** = ἐνδιαφέρομαι. **ἐκληρονόμουν**· διότι ὡς φέρουσα τὰ ὀνόματά των ἐθεωρεῖτο κληρονομία των. **τὴν αὐτὴν**· δηλ. γῆν.

§ 90 - 92. **ὡς οὐκ ἂν ποτε** κλπ. ἐπεξήγησις τοῦ **δ**. **ὑπομένω τὸν ἀγῶνα** = ἔχω τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῶ εἰς δίκην. **σύννοιδα ἑμαυτῷ διαπεπραγμένῳ** = συναισθάνομαι (: ἔχω τὴν ἀντίληψιν) ὅτι ἔχω πράξει. **ὥσπερ οὐ εἰς τὸ χρωμένους** (αἰτ. ἀπόλυτος ἀντὶ τῆς κανονικωτέρας γενικῆς). **πρᾶγμα** = γεγονός. **ἐστὶ σημεῖον**· δηλ. τοῦτο (τὸ τεκμήριον)· **πρᾶγμα**· ἐδῶ = ἡ προκειμένη ὑπόθεσις. **ἐπ' αὐτὴν τὴν τιμωρίαν** = διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. **ἐτέρωθι**· ἐπὶ ἄλλο μέρος. **ἀτυχῶ** = μοῦ συμβαίνει ἀτύχημα. **ὑπέχω τιμωρίαν τινός** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν διὰ κάτι. **οὐδὲν πρότερον ποιούσι** =

δὲν κάμνουν τίποτε ἄλλο πρῶτα - πρῶτα. **παράγω** = παραπλανῶ, σκοτίζω. **οἱ θεοὶ οὐδὲν... παράγουσι** = τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ποὺ κάνουν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους, εἶναι νὰ σκοτίζουν τὸ λογικὸν των.

§ 93. **Καλλίστρατον**· οὗτος ἦτο Ἀθηναῖος ρήτωρ καὶ πολιτικός. Μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας (362 π.Χ.) κατηγορήθη, ὅτι ὑπέβαλε προτάσεις ἐπιζημήβους εἰς τὴν πολιτείαν καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ἐγκατέλειπε τὰς Ἀθήνας. Ἀργότερον ἐνοστάλησεν τὴν πατρίδα καί, ἀφοῦ ἐζήτησε προηγουμένως τὴν συμβουλὴν τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ἐπανῆλθε. **καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον** = καταδικάζω κάποιον εἰς θάνατον. **τυγχάνω τῶν νόμων (ἢ τῶν νομίμων)** = εὕρισκω τὸ δίκιο μου. **τεύξεται...** ὁ χρησμός ἦτο διαφορούμενος· εἰς αὐτὸν ὁ Καλλ. ἔδωκε τὴν συμφέρουσαν ἐξήγησιν, ὅτι θὰ ἐπανακτήσῃ τὰ πολιτικά του δικαιώματα καὶ τὴν θέσιν του εἰς τὴν πολιτείαν, ἐνῶ ὁ χρησμός ὑπενόει, ὅτι θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν φυγάδα ἢ νόμιμος τιμωρία. **βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν**· ἦτο ἰδρυμένος εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν. **ταῦτά σημαίνω** = δίδω ὁμοίους (: με τὸν ἴδιον ἀποτέλεσμα) χρησμούς.

§ 94. **ἐπισκοπῶ** = ἐπιβλέπω. **ἀγαθὰ πάσχω** = εὐεργετοῦμαι, δέχομαι εὐεργεσίας. **μὴ ὅτι** (μὴ εἴπω ὅτι) **ἁμαρτεῖν... ἀλλ' ὅτι...** **ἀσέβημά ἐστι** = ὅχι μόνον τὸ νὰ ἁμαρτήσωμεν (εἰς τοὺς γονεῖς), ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ καταναλώσωμεν (: ἀφιερῶσωμεν) τὴν ζωὴν μας εὐεργετοῦντες αὐτοὺς εἶναι μεγίστη ἀσέβεια.

§ 95 - 96. **γοῦν** = τοῦλάχιστον, παραδείγματος χάριν. **μυθωδέστερον** = κάπως μυθῶδες. **ρύακα γενέσθαι** = ὅτι ἐξεχύθη ρύαξ (λάβα). καὶ δὴ καὶ = καὶ μάλιστα. **πόλιν τινά**· τὴν Κατάνην. **νεωτέρων - πρεσβύτερον** ἄνευ συγκριτικῆς ἐννοίας. **ὄντα... δυνάμενον...** **ἐγκαταλαμβάνομενον**· ἐκ τοῦ ὀρῶντα. **ἐγκαταλαμβάνομαι** = καταλαμβάνομαι εἰς ἓνα τόπον, προφθάνομαι. **ὄθεν δὴ καὶ ἄξιον... θεωρῆσαι τὸ θεῖον** = ἐκ τούτου δὲ κυρίως ἀξιίζει νὰ κρίνῃ κανεὶς τοὺς θεοὺς. **εὐμενῶς ἔχω** = διάκειμαι εὐμενῶς, με συμπάθειαν. **προσαγορεύεσθαι**· ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγεται· **ἅπαντας**· νὰ συναφθῇ με τὸ ἀπολέσθαι.

§ 97. **ὁμογνῳμόνως** = ὁμοφώνως. **τῶν νομίμων** = τῶν συνήθων τιμῶν (βλ. § 59).

§ 102 - 103. **τῶν Ὅμ. ἐπῶν**· ἐνν. **τι** = ἀπόσπασμά τι. **Παναθηναίων** : κατὰ τὰ μεγάλα Π. ἀπηγγέλλοντο ὑπὸ τῶν ραψωδῶν τὰ ὁμηρικά ἔπη. **ῥαψωδῶ** = εἶμαι ραψωδός, ἀπαγγέλλω τὰ ποιήματα ἄλλου, μάλιστα δὲ τοῦ Ὁμήρου· τὸ παθητικ. ἐπὶ ποιημάτων = ἀπαγγέλλομαι ὑπὸ ραψωδῶν. **ἐπίδειξιν ποιοῦμαι** = δεικνύω. **μιμοῦμαί τι** = περιγράφω λεπτομερῶς κάτι. **μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως** = διὰ λόγου στηριζομένου εἰς παραδείγματα. **συμπείθω** = καταπείθω. **ἀλλά**· μετὰ προστακτ. εἶναι παρακελευσματικὸς = ἐμπρός. **διαμπερές** = πέρα πέρα, ἀδιακόπως. **κεν** = ἄν. **βλήμενος**· μτχ. μέσου ἄορ. μὲ παθητ. σημασίαν τοῦ **βάλλω**. **τυπεῖς**· μτχ. παθ. ἄορ. β' τοῦ **τύπτω**. **βλήμενος ἢ τυπεῖς** = κτυπηθεὶς ἀπὸ μακρὰν ἢ ἐκ τοῦ πλησίον. **πότμος** = ἡ μοῖρα, τὸ πεπρωμένον. **ἐπίσπη ἄορ. β' (ἐέσπον)** τοῦ **ἐφέπω** = ἀκολουθῶ, εὐρίσκω. **οἱ** = αὐτῶ. **ἀεικής** = ἀπρεπής, ἀνάρμοστος. **τεθνάμεν** = **τεθνάναι**. **ἄλοχος** = σύζυγος. **σόη**· ἐνν. **ἐστί**· **σόη** (τὸ ἄρσεν. **σόος**) = σῶα. **κλῆρος** = περιουσία. **ἀκήρατος** = ἄθικτος, ἀβλαβής. **εἴ κεν** = εἴθε μόνον, ἀρκεῖ μόνον. **οἴχομαι** = φεύγω, ἀναχωρῶ. **φίλην ἐς γαῖαν** = εἰς τὴν πατρίδα των.

§ 104. **οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν** = τόσῃ γενναιότητᾳ ἐπέδειξαν. **στόλος** = στρατός. **κρατῶ τινα** = νικῶ τινα. **ἄδεια** = ἀσφάλεια. **ἀλλ' ἐπὶ τῷ πράττειν** = ἀλλὰ (μέγα φρονοῦντες) ἐπὶ τῷ πράττειν ἄξια ταύτης (δηλ. τῆς δόξης). **ἐπιτηδεύω** = ἀσχῶ.

§ 108 - 109. **περιγίγνομαι τινος** = εἶμαι ἀνώτερός τινος. **οὐχ ὁμοίως ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις** = δὲν ἠγνοήθησαν ἀπὸ τὴν τύχην ὁμοίως· δὲν ἐστάθησαν ἐξ ἴσου τυχηροί. **ἡρίον** (τὸ) = τάφος. **πρὸς τοὺς Ἑλλήνας** = διὰ τοὺς Ἑλλήνας. **νόμιμα** = νόμοι. **προμαχῶ τινος** = μάχομαι ὑπὲρ τινος. **Μαραθῶνι**· δοτ. τοπική. **χρυσοφόρος** = ὁ φορῶν χρυσᾷ κοσμήματα, ὁ χρυσοφορτωμένος. **ἐστόρεσαν**· ἄορ. τοῦ **στόρνυμι** ἢ **στρώννυμι** = στρώνω, σωριάζω.

§ 110. **ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος** = καθ' ὅλον τὸν διαρρέουσιν χρόνον. **ἀποστερήσετε**· ἐφ' ὅσον δὲν θὰ τιμᾶται πλέον ἢ ἀρετὴ αὐτῶν. **ἐκεῖνα** = τὰ ἐκείνων ἔργα. **παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκίμῳ** = τιμῶμαι

ἀπὸ τοὺς παλαιούς. **κέκριμαι** = θεωροῦμαι. **κάλλιστον** = ὡραιότατον παράσημον.

§ 120. **λαβέ'** ἔνν. καὶ ἀνάγνωθι' εἰς τοῦτο τὸ αὐτοῖς, δηλαδή εἰς τοὺς δικάζοντας. **μεθίσταμαι** = αὐτομολῶ, δραπετεύω. **Δεκέλειαν**· ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ Σπαρτιῆται κατέλαβον τὴν Δεκέλειαν (413 π.Χ.), ὀλιγαρχικοὶ Ἀθηναῖοι κατέφυγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ πλῆθος δούλων. **ἀκόλουθος** = σύμφωνος.

§ 121. **καταγινώσκω**· μὲ ἀντικείμεν. μόνον κατὰ γενικὴν δηλοῦσαν πρόσωπον = θεωρῶ τινα ἄξιον κατηγορίας (: καταδίκης). **ἀπαγαγεῖν**· δηλ. αὐτόν· **ἀπάγω** ὡς δικαστικὸς ὅρος = συλλαμβάνω καὶ ὁδηγῶ ἐνώπιον ἄρχοντος κατηγορούμενον. **θεσμοθέται**· οἱ ἐξ νεώτεροι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οὗτοι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔργων των, ἐδίκαζον ὑποθέσεις μὴ ὑπαγομένης εἰς ἴδιον δικαστήριον. **παραλαβόντας**· ἔνν. αὐτόν. **ὁ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος** = ὁ ἐπιστάτης τοῦ ὀρύγματος (τοῦ βαράθρου), δηλ. ὁ δήμιος. Οὗτος ἔργον εἶχε νὰ κατακρημνίσῃ ἐντὸς χάσματος βαθέος καὶ σκοτεινοῦ τοὺς καταδίκους. **ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ**· δηλ. ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς, διότι ἡ Δεκέλεια ἦτο δῆμος αὐτῆς.

§ 122. **τοίνυν** = δέ. **τελευτήσαντος**· δηλ. τοῦ Λυκίδου. Οὗτος ἦτο μέλος τῆς βουλῆς τῶν 500 καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς προσφυγόντας εἰς τὴν Σαλαμίνα Ἀθηναίους νὰ δεχθοῦν τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου περὶ συμφιλίωσης πρὸς ἀποφυγὴν τῆς περαιτέρω καταστροφῆς τῆς πόλεως. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐξοργισθέντες διὰ τὴν βέβηλον σκέψιν τοῦ Λυκίδου ἐφόνευσαν αὐτόν διὰ λίθων ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου. **ἐγχειρέω - ὦ** = ἀποπειρῶμαι. **περιελομένη'** τοῦ ρ. **περιαιρούμαι** = ἀφαιρῶ. **τοὺς στεφάνους**· κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων των οἱ βουλευταὶ ἐφόρουσαν στέφανον ἐκ μύρτου· ἐπειδὴ ὅμως οἱ λιθοβολήσαντες τὸν Λυκίδην ἐνήργουν ἐκτὸς τῶν καθηκόντων των, ἀπέβαλον τοὺς στεφάνους.

§ 123. **πάτριον** = σύμφωνον πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων, τῶν προγόνων. **ὁπότε** = ἀφοῦ. **ἀνάστατον οὖσαν** = ὅτε ἦτο ἔρημος (λόγω τῆς φυγῆς τῶν κατοίκων εἰς Σαλαμίνα). **οἰκουμένην**· ἔνν. **πολιν**. **ἄρα**· ἔνν. **οὐ προσήκει**. **ὑπερβάλλομαί τινα** = ὑπερβάλλω, ξεπερνῶ κάποιον.

§ 127. **τῆς προνοίας ταύτης** δηλ. **τῶν προγόνων**. **τῶν ἔργων**· δηλ. τοῦ Λεωκρ. = τῶν ἀδικημάτων (τοῦ Λ.). **τῇ ψήφῳ** = κατὰ τὴν ὥραν τῆς ψηφοφορίας. **παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς** = παρακινεῖτε ἀλλήλους, συμβουλευέτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον. **ὅπως... ἔξιτε** (μελ. τοῦ **ἐξέρχομαι**) = πῶς θὰ ἐξέλθετε. **ἀκόλουθα** = συνεπῇ, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ἐκείνων. **ὑπόμνημα** = γραπτὴ ὑπόμνησις. **διόμνυμι** = ὀρκίζομαι ἐπισήμως. **Δημοφάντου**· οὗτος μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐν Ἀθήναις προσωρινῆς ἀρχῆς τῶν 400 καὶ τὴν καταδίκην εἰς θάνατον τοῦ ρήτορος Ἀντιφῶντος (411 π.Χ.) εἰσήγαγε ψήφισμα, κατὰ τὸ ὑποῖον ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου, ὅπως οἱ προδότες, οἱ δεχόμενοι ἀξιώματα τῆς πολιτείας παρὰ μὴ νομίμων ἀρχόντων. **οὐσία** = περιουσία. **τῶν ὄρκων καὶ τῆς πίστεως** = τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως. **ἄμνηρον** = ὡς ἐγγύησιν. **κοινῆς εὐδαιμονίας**· δηλ. τῆς ἐλευθερίας. **ταύτης δέ**· δηλ. τῆς πίστεως· ὁ δὲ ἀνακεφαλαιωτικὸς = αὐτῆς λέγω.

§ 128. **τοίνυν** = δέ. **οὕτως ἔχω** = τοιαύτην στάσιν τηρῶ. **ἄχθομαί τινι** = θυμῶν, δυσφορῶ ἐναντίον κάποιου. **τίθεμαι τὴν ψῆφον** = δίδω τὴν ψῆφόν μου. **λαμβάνω** = ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ. **φθάνω καταφυγῶν** = προφθάνω νὰ καταφύγω. **ἀποικοδομῶ τι** = φράσσω κάτι μὲ τοῦχον. **ἀποσκευάζω τι** = ἀφαιρῶ τι. **ἐπίσημος** = φανερός.

§ 129. **τῶν ἐκεῖ**· δηλ. εἰς τὴν Λακεδαίμονα. **διαρρήδην** = ρητῶς. **εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες**, **εἰς δὲ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι** = ὀρίσαντες τὴν τιμωρίαν (αὐτήν), ἥ ὅποια κατατείνει εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς (δηλ. τὸν θάνατον), εἰς τὸ ὅποῖον ἀποβλέποντες κυρίως (ὅσοι δὲν θέλουν νὰ κινδυνεύουν ὑπὲρ πατρίδος) συμβαίνει νὰ φοβοῦνται. **ὑπεύθυνον... μετ' αἰσχύνης** = ὑποκειμένην εἰς κίνδυνον παρακολουθούμενον ὑπὸ αἰσχύνης (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πολεμικὸν κίνδυνον, τὸν ὅποῖον παρακολουθεῖ ἡ δόξα). **φέρει· ἐνν. καὶ ἀνάγνωθι**.

§ 130. **ἀναγκάσει· ἐνν. πάντα**. **θανάτῳ ζημιοῦμαι** = τιμωροῦμαι μὲ θάνατον. **ὑπομένω** = ἀντιμετωπίζω μὲ θάρρος. **φιλοψυχῶ** = ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου ἀπὸ δειλίας· εἶμαι δειλός. **εἰδὼς ὑποκειμένην αὐτῷ... ταύτην τὴν τιμωρίαν** = γνωρίζων ὅτι τὸν περιμένει αὐτός ὁ θάνατος (= ταύτην) ὡς τιμωρία.

§ 131 - 132. τῶν φευγόντων· β' ὅρος τῆς συγκρίσεως. ὅσον = καθόσον. ἢ κοινῇ... συνατυχοῦντες = ἢ διότι θέλουν νὰ δοκιμάσουν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἄλλους συμπολίτας τῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἡττης· **ποριζόμενος** = προσπαθῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ. **ιδίᾳ** = διὰ τὸν ἑαυτὸν του, προσωπικῶς. **τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγκαῖα** = οἱ φυσικοὶ δεσμοὶ πρὸς τὸν οἶκον καὶ τοὺς συγγενεῖς. **διείληπται**· τοῦ **διαλαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **πέφυκα πρὸς τάχος** = εἶμαι προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ταχύτητα (: νὰ φεύγω μακράν). **νεοττία** = νεοσσία, ἡ φωλεά. **τῶν ποιητῶν τινες**· οἱ παρατιθέμενοι στίχοι εἶναι ἀγνώστου ποιητοῦ. **δόμος** = οἶκος, φωλεά. **ἡξίωσεν**· γνωμικὸς ἀόρ. : **ἀξιοῖ** = κρίνει ἀξίον ἑαυτοῦ, ἐπιτρέπει. **έντεκεῖν**· τοῦ **έντίκτω** = γεννῶ μέσα· ὑποκείμενον τοῦ **έντεκεῖν** εἶναι τὸ **ἄλλην** (ἐνν. ὄρνιν). **ὑπερβάλλω** (ἀμτβ.) **δειλιά** = δεικνύομαι ἀσύγκριτος κατὰ τὴν δειλίαν : δεικνύω ὑπερβολικὴν δειλίαν.

§ 133. **ἀνδροφόνος** = ἀνθρωποκτόνος, φονεὺς. **ἐλαύνω** = ἀπελαύνω, ἐκδιώκω. **φεύγω φόνου** = κατηγοροῦμαι διὰ φόνον. **μεθίσταμαι εἰς ἄλλην πόλιν** = μεταβαίνω εἰς ἄλλην πόλιν. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ φονεῖς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης εἶχον δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν ἐκούσιως, προτοῦ ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου. **ὑποδέχομαι** = δέχομαι εἰς τὴν οἰκίαν μου (ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν) : φιλοξενῶ. **ταχύ γε**· μὲ εἰρωνείαν = γρήγορα βέβαια! **ιδίᾳ φίλοι** = ἰδιαίτεροι, προσωπικοὶ φίλοι. **ἀξιώσουσι**· δηλ. ταύτην, τὴν πόλιν.

§ 134. **καίτοι** = καὶ λοιπόν. **τὰ δεινότατα πεπονθότων**· τί εἶχον πάθει οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ αἰτίας τοῦ Λεωκράτους; **τυγχάνειν**· ἐκ τοῦ **δεῖ**. **οἱ πώποτε προδόται** = οἱ κάποτε (οἱ μέχρι-τοῦδε) προδόται· **ὑπέχω τιμωρίαν** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν. **ἀδικεῖν** = **προδιδόναι**. **τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών**· ἐπεξήγησις τοῦ ὅπερ ἐπεχείρησε.

§ 146. **παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν** = βαρύνουν ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι τὰ διέπραξαν. **κρίσις**· ἐνν. αὐτῶν. **παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν** = (βαρύνουν ἐκεῖνους), οἱ ὅποιοι δὲν ἐτιμώρησαν δικαίως. **κρύβδην**· ἐπίρρ. = μυστικά. **διάνοια** = σκέψις.

§ 147 - 148. **ὕπὲρ** = περί. **μίαν ψῆφον φέρειν** = ὅτι μὲ μίαν (μόνην) ψῆφον κρίνετε. **οἷς**· μεγίστοις δηλ. καὶ δεινοτάτοις ἀδικήμασι. **δήμου κατάλυσις** = κατάλυσις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. **τέμμενος** = ; (§ § 1 - 2). **τέμνομαι**· ἐπὶ γῆς (ἐδάφους) = καταστρέφομαι. **τοκεὺς** = γονεὺς. **κάκωσις** = κακὴ μεταχείρισις, κακοποίησης. **μνημεῖον** = πρᾶγμα ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (δηλ. ἀνδριάντες καὶ τάφοι). **τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων**· διότι, ὅπως ἀναφέρει προηγουμένως ὁ Λυκ., ὁ χαλκοῦς ἀνδριὰς τοῦ πατρὸς τοῦ Λεωκρ., ὁ ὁποῖος ἀνέκειτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς σωτῆρος, κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. **τὰ νόμιμα** = αἱ συνήθεις τιμαί. **λιποτάξιον** (τὸ) = λιποταξία. **τὸ σῶμα** = ἑαυτόν. **τάξαι** = νὰ τοῦ ἀναθέσουν ὑπηρεσίαν. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθωῶναι τινά· τὸ ἀντίθ. **καταψηφίζομαι τινος** (τι). **τὰ κατὰ προαίρεσιν ἀδικήματα** = τὰ ἐκούσια, τὰ ἐκ προθέσεως ἀδικήματα. **προΐεμαί τί τινι** = ἀφίνω, ἀναθέτω τι εἰς κάποιον. **προαιροῦμαι** = προτιμῶ. **χάριν τίθεμαι** = χαρίζομαι, δεικνύω ἐπιείκειαν. **ὕπεύθυνός εἰμί τινι** = ὑπόκειμαι εἰς τι.

§ 149 - 150. **ἀποδίδωμι τὸν ἀγῶνα** = φέρω τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα εἰς πέρας. **ἔξω τοῦ πράγματος** = ; (βλ. § § 11 - 13). **δυσὶν καδίσκοιν**· οἱ καδίσκοι ἦσαν εἶδος κληρωτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔρριπτον οἱ δικασταὶ τὰς ψήφους των διὰ τοὺς δικαζομένους. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἦτο χαλκοῦς καὶ ἐκαλεῖτο **κὺριος**, ὁ δὲ ἄλλος **ξύλινος** καὶ ἐλέγετο **ἄκυρος**. Διὰ νὰ προστατεύεται τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας, εἰς ἐκάτερον τῶν καδίσκων τούτων ἔρριπτον οἱ δικασταὶ ἀνὰ μίαν ψῆφον — **χάλκινον δισκάριον** φέρον εἰς τὸ μέσον προεξέχον σωληνάριον (**αὐλίσκειον**) — ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς παραδιδομένων δύο, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν καταδικαστικὴ ἦτο τρυπημένη, ἡ δὲ ἀθωωτικὴ πλήρης. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ψηφοφορίας οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι ἐμέτρουν τὰς ψήφους τοῦ κυρίου καδίσκου χωρίζοντες τὰς πλήρεις ἀπὸ τὰς τρυπημένας. Κατόπιν ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου κατελόγιζε τὰς μὲν τρυπημένας εἰς τὸν ἐνάγοντα, τὰς δὲ πλήρεις εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ διὰ κήρυκος ἀνεκοίνωνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλογῆς. Ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς διαδίκους, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε τὰς περισσοτέρας ψήφους, ἦτο ὁ νικητής. Ἐπὶ ἰσοψηφίας ὑπερίσχυεν ὁ ἐναγόμενος, διότι προσετίθετο εἰς τὰς ἀθωωτικὰς ἢ ψῆφος τῆς Ἀθηνᾶς. Κατὰ τὰς **ἐισαγγελλίας** ὅμως, ὅπως ἡ παρούσα, ὁ τρόπος τῆς ψηφοφορίας ἦτο κάπως διάφορος. Ἐγίνετο μὲν καὶ εἰς αὐτὰς χρῆ-

σις δύο καδίσκων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀθωωτικός (ὁ ἀπολύων) καὶ ὁ ἄλλος καταδικαστικός (ὁ ἀπολλύς), ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἐχρησιμοποίησε μίαν μόνον ψῆφον (κογχύλιον), τὴν ὁποίαν ἔρριπτεν εἰς τὸν ἕνα ἐκ τῶν καδίσκων κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος ἐξησφάλιζε τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας. **τὰ κατηγορημένα** = τὰ εἰς τὴν ἐγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα (βλ. § § 5.- 6). **οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν** = δὲν ἀσκοῦν μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὰς ψυχὰς σας.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΕ Δ.Ε.)

Γ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1966

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς τὴν Α' καὶ Β' ἐπιστολὴν τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον ἡ μὲν εἰσαγωγὴ εἶναι
ἔργασία τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐρμηνευτικαὶ καὶ πραγματικαὶ σημειώσεις
εἶναι ἔργασία τοῦ κ. Γ. Παπασικονόμου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος του 'Ισοκράτους

α) 'Η ζωή και ἡ δράσις του. β) Αἱ πολιτικά του ἰδέαι.

Ὁ περίφημος ρητοροδιδάσκαλος τῆς ἀρχαιότητος 'Ισοκράτης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 436 π.Χ.

Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Θεόδωρος καὶ διетήρει ἐργοστάσιον κατασκευῆς αὐλῶν, εἰς τὸ ὅποιον εἰργάζοντο πολλοὶ δοῦλοι. Μὲ αὐτὸ κατῴρθωσε νὰ γίνῃ πολὺ πλούσιος καὶ ὥς τοιοῦτος εἶχε τὴν εὐχέριαν νὰ παράσχῃ εἰς τὸν υἱὸν του ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ καὶ μορφωθῇ καλῶς.

Ὁ 'Ισοκράτης ἦτο προικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ ὀξεῖαν ἀντίληψιν καὶ ἡσθάνετο μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν μάθησιν. Διὰ τοῦτο, μὲ ἄκραν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμαθήτευσεν πλησίον τῶν σοφιστῶν Πρωταγόρου, Προδίκου καὶ Γοργίου, κατόπιν δὲ ἠκροάσθη τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου ἐγοητεύθη καὶ ὠφελήθη μεγάλως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ 'Ισοκράτης εὗρέθη χωρὶς περιουσίαν. Ὁ καταστρεπτικὸς ἐκεῖνος πόλεμος εἶχε καταστήσει πολλοὺς εὐπόρους Ἀθηναίους πτωχοῦς. Ἦναγκάσθη λοιπὸν νὰ μετέλθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογογράφου, διὰ νὰ πορίζεται ἐξ αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἐγραφε δηλαδὴ κατὰ παραγγελίαν πολιτῶν καὶ ἐπὶ πληρωμῇ λόγους, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐξεφώνουν ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἐπιδιώκοντες νὰ ὑπερασπίσουν τὸ δίκαιόν των καὶ νὰ κερδίσουν τὴν δίκην των. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ λογογράφου παρείχεν εἰς αὐτὸν στενοχωρίας καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἄλλο στάδιον δράσεως πλέον ἐνεργοῦ. Ἰδρυσεν λοιπὸν (τὸ 391 π.Χ.) ρητορικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδασκεν ὄχι μόνον ρητορικὴν, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιδιώκων νὰ ἀναδείξῃ τοὺς μαθητάς του ὄχι μόνον καλοὺς ρήτορας, ἀλλὰ καὶ μορφωμένους πολίτας ἱκανοὺς νὰ ἐννοοῦν, νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράττουν τὰ

πρέποντα εις κάθε περίστασιν. Πλεῖστοι νέοι (περὶ τοὺς ἑκατὸν) ἀπὸ ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις συνέρρευσαν εἰς τὴν σχολὴν του, ἥ ὁποία ἀπέβη τρόπον τινὰ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Κικέρων, ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ρητόρων, παρέβαλε μὲ τὸν Δούρειον ἵππον, διότι ἐξώρμησαν ἐξ αὐτῆς ἔξοχοι ἄνδρες, ὥπλισμένοι μὲ πολλὰς γνώσεις καὶ ἀρετὰς καὶ ἀνεδείχθησαν ἄλλοι μὲν ἀριστεῖς τῶν γραμμάτων (ἱστορικοί, ποιηταί, ρήτορες), ἄλλοι δὲ πρωταγωνισταὶ τῆς πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς δράσεως.

Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰσοκράτης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ρητορικὴν ἐδίδασκε, δὲν εἶχε χαρακτῆρα θεωρητικόν, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον πρακτικὴ καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητὰς του χρηστοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐναρέτους πολίτας, ἱκανοὺς νὰ ἐξυπηρετοῦν ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος.

Χάρις εἰς τὴν σχολὴν του ὁ Ἰσοκράτης συνῆψεν εὐλικρινεῖς φιλικὰς σχέσεις μὲ ἐπιφανεῖς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ἔζων ὅχι μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὡς λ.χ. τὸν βασιλέα τῆς Σαλαμίνης τῆς Κύπρου Εὐαγόραν, τὸν Ἀρχίδαμον τῆς Σπάρτης καὶ τὸν Φίλιππον τὸν Β' τῆς Μακεδονίας.

Ὁ Ἰσοκράτης δὲν ἀνემείχθη ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του ἕνεκα τῆς φυσικῆς ἀτολμίας του καὶ τῆς ἀδυνατοῦ φωνῆς του. Περιωρίσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦ ρητοροδιδασκάλου, εἰς τὸ ὁποῖον διέπρεπεν. Αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι τοῦ Ἰσοκράτους, τὰς ὁποίας προσεπάθει διὰ τῶν συγγραφῶν του (δηλ. τῶν λόγων του) νὰ διαδίδῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του καὶ εἰς ὅλους τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι : Ἀφοῦ αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν ἰδίᾳ πόλεμον εἶχον περιπέσει εἰς ἀδυναμίαν καὶ κάποιαν παρακμὴν, ἔπρεπε νὰ συνενωθοῦν ὅλαι καὶ συντεταγμέναι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς νέας ἰσχυρᾶς ἑλληνικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἀπετέλουν οἱ Μακεδόνες τοῦ Φιλίππου, νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν Περσῶν. Ὁ φιλόπατρις καὶ συνετὸς ρητοροδιδάσκαλος εἰς τὴν ἀτομικὴν πολιτικὴν μιᾶς ἐκάστης ἑλληνικῆς πόλεως ἀντέτασσε τὴν ἐνωτικὴν, τὴν πανελλήνιον καὶ πανεθνικὴν πολιτικὴν του. Ἡ πολιτικὴ του αὕτῃ ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τινων ὡς οὐτοπία ἐνὸς ὄνειροπόλου διανοουμένου, ὅμως δὲν ἤργησε νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβε σάρκα καὶ ὀστέα, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας μας.

Ὁ Ἰσοκράτης ἀπέθανε τῷ 338 π.Χ. ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν

Χαιρωνεῖα μάχην, εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν, ἀφοῦ ἔζησεν ἐν μέσῳ σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἐξειλήχθησαν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Οἱ δὲ συμπολιταὶ τοῦ τιμῶντες τὴν μνήμην του τὸν ἔθαψαν δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐτοποθέτησαν σειρῆνα ὡς σύμβολον τῆς γοητευτικῆς χάριτος τοῦ λόγου του.

2. Ἔργα τοῦ Ἰσοκράτους

Ἀπὸ τοὺς 25 λόγους, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Ἰσοκράτην, ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν 21 καθὼς καὶ 10 ἐπιστολαί, αἱ ὅποια ἀπευθύνονται εἰς ἐπιφανῆ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τοῦ πεζοῦ ἀττικοῦ λόγου πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν Ἰσοκράτην, τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσα εἶναι πλήρης κάλλους καὶ ἡ φράσις ἀνθηρὰ καὶ ρυθμική.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εισαγωγικὸν σημεῖωμα. Ἐκ τῶν 10 ἐπιστολῶν τοῦ Ἰσοκράτους 2 ἀπευθύνονται πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Β', τὸν πατέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Α'

Τὴν πρώτην ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ ρήτωρ πιθανώτατα τὸ 342 π.Χ., ὅτε ἐπληροφoρήθη, ὅτι ὁ Φίλιππος εἰς μίαν μάχην ἐναντίον τῶν βαρβάρων Θρακῶν ἐπληρώθη εἰς τὴν ὁμοπλάτην καὶ διέτρεξε τὸν κίνδυνον ν' ἀποθάνῃ. Ἡ εἰδησις αὕτη εἶχε προξενήσει ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰδιαίτατα συνεκίνησε τὸν Ἰσοκράτην, ὁ ὁποῖος ἐπίστευε τότε, ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς συνενώσεως ὅλων τῶν ἀλληλομαχομένων Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐκστρατείας των ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Περσῶν. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ζωὴ τοῦ Φιλίππου ἦτο πολὺτιμος ὄχι μόνον διὰ τοὺς Μακεδόνας, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Δι' αὐτὸ καὶ παρεκινήθη νὰ γράψῃ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ σχέσεις Ἀθηνῶν καὶ Μακεδονίας ἦσαν ὁμαλαὶ καὶ ἀδιατάρακτοι. Ὁ φιλόπατρις ρήτωρ δὲν ἐθεώρει, ὡς οἱ ἄλλοι, τὸν Φίλιππον ὡς ἐχθρόν, ἐπιβουλευόντα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὡς μίαν νέαν ἐθνικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία διαρκῶς ἀύξανομένη θὰ καθίστατο ἱκανὴ νὰ συνενώσῃ καὶ στρέψῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἔργα γενναϊότερα, ὅπως ἡ τιμωρία τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐρμηνεύοντες τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Ἰσοκράτους θὰ ἴδωμεν μὲ πόσῃν οὗτος σύνεσιν καὶ φιλικὴν διάθεσιν συμβουλεύει τὸν Φίλιππον νὰ μὴ ἐκτίθεται ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης εἰς κινδύνους κατὰ τὰς μάχας. Ἐπίσης θὰ ἴδωμεν πῶς τὸν προτρέπει νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο ἤδη περιπεπλεγμένος, καὶ ποίαν πολιτικὴν συμβουλεύει νὰ μετέλθῃ ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων, διὰ

να δυνηθῇ να πραγματοποιήσῃ μετ' αὐτῶν τοὺς κοινούς σκοπούς των

B'

Τὴν δευτέραν πρὸς Φίλιππον ἐπιστολὴν ὁ Ἰσοκράτης ἔγραψε μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Φιλίππου (τὸ 338 π.Χ.).

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν θὰ ἴδωμεν ποίαν στάσιν ὁ ρήτωρ συνιστᾷ εἰς τὸν Φίλιππον να τηρήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἀπέναντι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν πρόσφατον, νικηφόρον δι' αὐτόν, ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. Τοῦτο δὲ διὰ να κατορθώσῃ να συνενώσῃ ὅλας τὰς ἐλληνικάς πόλεις καὶ στρέψῃ αὐτὰς ἐναντίον τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

§ 1-2 Οἶδα μὲν, ὅτι πάντες εἰώθασι πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινουσιν ἢ τοῖς συμβουλευουσιν, ἄλλως τε καὶ μὴ κελευσθεῖς ἐπιχειρῇ τις τοῦτο ποιεῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρηνεκῶς μετὰ πολλῆς εὐνοίας, ἐξ ὧν ἐδόκει μοι τὰ πρέποντα μάλιστα ἂν σαυτῷ πράττειν, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων· ἐπειδὴ δὲ προειλόμην φροντίζειν τῶν σῶν πραγμάτων καὶ τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, αἰσχυνθείην ἂν, εἰ περὶ μὲν τῶν ἥττον ἀναγκαίων φαινοίμην σοι συμβεβουλευκώς, ὑπὲρ δὲ τῶν μᾶλλον κατεπειγόντων μηδένα λόγον ποιούμεν, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ἐκεῖνα μὲν ὑπὲρ δόξης ὄντα, ταῦτα δ' ὑπὲρ τῆς σῆς σωτηρίας, ἧς ὀλιγωρεῖν ἅπασιν ἔδοξας τοῖς ἀκούσασι τὰς περὶ σοῦ ῥηθείσας βλασφημίας.

§ 3-4 Οὐδεὶς γὰρ ἔστιν, ὅστις οὐ κατέγνω προπετέστερόν σε κινδυνεύειν ἢ βασιλικώτερον, καὶ μᾶλλον σοι μέλειν τῶν περὶ

τὴν ἀνδρείαν ἐπαίνων ἢ τῶν ὕλων πραγμάτων. ἔστι δ' ὁμοίως αἰσχροὺς περιστάσεων τε τῶν πολέμων μὴ διαφέροντα γενέσθαι τῶν ἄλλων, μηδεμιᾶς τε συμπεσοῦσης ἀνάγκης αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τοιαύτους ἀγῶνας, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν οὐδὲν ἂν ᾔσθαι μέγα διαπεπραγμένος, τελευτήσας δὲ τὸν βίον ἅπασαν ἂν τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν συνανείλες. χρὴ δὲ μὴ καλὰς ἀπάσας ὑπολαμβάνειν τὰς ἐν τοῖς πολέμοις τελευτάς, ἀλλὰ τὰς μὲν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν παίδων ἐπαίνων ἀξίας, τὰς δὲ ταῦτά τε πάντα βλαπτούσας καὶ τὰς πράξεις τὰς πρότερον κατορθωμένας καταρρυσταίνουσας αἰσχροὺς νομίζειν καὶ φεύγειν ὡς αἰτίας πολλῆς ἀδοξίας γιγνομένης.

Ἦγοῦμαι δὲ σοὶ συμφέρειν μιμεῖσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον § 5-6
πονοῦσι περὶ τοὺς πολέμους. ἅπασαι γάρ, ὅταν στρατόπεδον ἐκπέμπωσιν, εἰδῶθαι τὸ κοινὸν καὶ τὸ βουλευσόμενον ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναί. διὸ δὴ συμβαίνει μὴ μᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης ἀνῆρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύνασθαι συμφοράς καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τούτων ἀναλαμβάνειν. ὁ καὶ σὲ δεῖ σκοπεῖν καὶ μηδὲν μεῖζον ἀγαθὸν τῆς σωτηρίας ὑπολαμβάνειν, ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῆς καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς συμπιπτούσας ἐπανορθοῦν δύνῃ. ἴδοις δ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίους περὶ τῆς τῶν βασιλέων σωτηρίας πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιουμένους καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάνας, οἷς αἰσχρὸν ἔστιν ἐκείνους τελευτήσαντας περιδεῖν ἢ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλεῖν.

Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνά σε λήλθεν, ἃ Ξέρξης τε τῷ κατα- § 7-8
δουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας βουλευθέντι καὶ Κύρῳ τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι συνέπεσεν. ὁ μὲν γὰρ τηλικαύταις ἡτταῖς καὶ συμφοραῖς περιπεσὼν, ἡλικίας οὐδεὶς οἶδεν ἄλλους γενομένας, διὰ τὸ περιποιῆσαι τὴν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν τε βασιλείαν κατέσχε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ παρέδωκε καὶ τὴν

Ἄσίαν οὕτω διώκησεν, ὥστε μηδὲν ἤττον αὐτὴν εἶναι φοβεράν τοῖς Ἕλλησιν ἢ πρότερον. Κύρος δὲ νικήσας ἅπασαν τὴν βασιλείῳ δύναιμι καὶ κρατήσας τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν αὐτοῦ προπέτειαν οὐ μόνον αὐτὸν ἀπεστέρησε τηλικαύτης δυναστείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνακολουθήσαντας εἰς τὰς ἐσχάτας συμφορὰς κατέστησεν. ἔχοιμι δ' ἂν παμπληθεῖς εἰπεῖν, οἳ μεγάλων στρατοπέδων ἡγεμόνες γενόμενοι διὰ τὸ προδιαφθαρῆναι πολλὰς μυριάδας αὐτοῖς συναπώλεσαν.

§ 9 - 11 Ὡν ἐνθυμούμενον χρή μὴ τιμᾶν τὴν ἀνδρείαν τὴν μετ' ἀνοίας ἀλογίστου καὶ φιλοτιμίας ἀκαίρου γιγνομένην, μηδὲ πολλῶν κινδύνων ἰδίων ὑπαρχόντων ταῖς μοναρχίαις ἐτέρους ἀδόξους καὶ στρατιωτικούς αὐτῷ προσεξευρίσκειν, μηδ' ἀμιλλᾶσθαι τοῖς ἢ βίου δυστυχοῦς ἀπαλλαγῇ βουλομένοις ἢ μισθοφορᾷ ἔνεκα μείζονος εἰκῇ τοὺς κινδύνους προαιρουμένοις, μηδ' ἐπιθυμεῖν τοιαύτης δόξης, ἥς πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ τῆς τηλικαύτης τὸ μέγεθος, ἣν μόνος ἂν τῶν νῦν ὄντων κτήσασθαι δυνηθείη· μηδ' ἀγαπᾶν λίαν τὰς τοιχύτας ἀρετάς, ὧν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστιν, ἀλλ' ἐκείνας, ὧν οὐδεὶς ἂν πονηρὸς κοινωνήσῃ· μηδὲ ποιεῖσθαι πολέμους ἀδόξους καὶ χαλεπούς, ἐξὸν ἐντίμους καὶ ῥαδίους, μηδ' ἐξ ὧν τοὺς οἰκειοτάτους εἰς λύπας καὶ φροντίδας καταστήσεις, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ποιήσεις, οἷας καὶ νῦν αὐτοῖς παρέσχε· ἀλλὰ τῶν μὲν βαρβάρων, πρὸς οὓς νῦν πολεμεῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαρκέσει σοι κρατεῖν, ὅσον ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσαι τὴν σαυτοῦ χώραν, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον καταλύειν ἐπιχειρήσεις, ἵνα τὴν τε σαυτοῦ δόξαν μείζω ποιήσης καὶ τοῖς Ἕλλησιν ὑποδείξης, πρὸς ὃν χρή πολεμεῖν.

§ 12 Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιησάμην ἐπιστεῖλαί σοι ταῦτα πρὸ τῆς στρατείας, ἵν', εἰ μὲν ἐπείσθης, μὴ τηλικούτῳ κινδύνῳ περιέπεσες, εἰ δ' ἡπίστησας, μὴ συμβουλευεῖν ἐδόκουν ταῦτα

τοῖς ἤδη διὰ τὸ πάθος ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένοις, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐμαρτύρει τοὺς λόγους ὀρθῶς ἔχειν τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ αὐτῶν εἰρημένους.

Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν παύ- § 13
σομαι λέγων· οἶμαι γὰρ καὶ σὲ καὶ τῶν ἐταίρων τοὺς σπουδαί-
οτάτους ῥαδίως ὁπόσ' ἂν βούλησθε προσθήσειν τοῖς εἰρημέ-
νοισι, πρὸς δὲ τούτοις φοβοῦμαι τὴν ἀχαιρίαν· καὶ γὰρ νῦν κατὰ
μικρὸν προΐων ἔλαθον ἐμαυτὸν οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν
ἀλλ' εἰς λόγου μῆκος ἐξοκείλας.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οὐ παρα- § 14 - 15
λειπτέον ἐστὶ τὰ περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πειρατέον παρακα-
λέσαι σε πρὸς τὴν οἰκειότητα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. οἶμαι γὰρ
πολλοὺς εἶναι τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας οὐ μόνον τὰ
δυσχερέστατα τῶν περὶ σοῦ παρ' ἡμῖν εἰρημένων ἀλλὰ καὶ
παρ' αὐτῶν προστιθέντες· οἷς οὐκ εἰκὸς προσέχειν τὸν νοῦν.
καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον ποιοίης, εἰ τὸν μὲν δῆμον τὸν ἡμέτερον ψέ-
γοις, ὅτι ῥαδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν, αὐτὸς δὲ φαίνοιο
πιστεῦναι τοῖς τὴν τέχνην ταύτην ἔχουσι, καὶ μὴ γινώσκουσιν,
ὥς, ὅσῳ περ ἂν τὴν πόλιν εὐαγωγοτέραν ὑπὸ τῶν τυχόντων
οὔσαν ἀποφαίνωσι, τοσοῦτ' ἂν μάλλον σοι συμφερόντως ἔχου-
σαν αὐτὴν ἐπιδεικνύουσιν. εἰ γὰρ οἱ μηδὲν ἀγαθὸν οἰοί τ' ὄντες
ποιῆσαι διαπράττονται τοῖς λόγοις, ὅ τι ἂν βουλευθῶσιν, ἢ πού
σέ γε προσήκει τὸν πλεῖστ' ἂν ἔργῳ δυνάμενον εὐεργετῆσαι
μηδεὶν ἀποτυχεῖν παρ' ἡμῶν.

Ἦγοῦμαι δὲ δεῖν πρὸς μὲν τοὺς πικρῶς τῆς πόλεως ἡμῶν § 16 - 18
κατηγοροῦντας ἐκείνους ἀντιτάττεσθαι τοὺς πάντα τε ταῦτ'
εἶναι λέγοντας καὶ τοὺς μήτε μεῖζον μήτ' ἔλαττον αὐτὴν ἡδι-
κηκέναι φάσκοντας· ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμι τοιοῦτον αἰσχυν-
θεῖην γὰρ ἂν, εἰ τῶν ἄλλων μηδὲ τοὺς θεοὺς ἀναμαρτήτους εἶ-
ναι νομιζόντων αὐτὸς τολμῶν λέγειν, ὥς οὐδὲν πῶποθ' ἢ πό-
λις ἡμῶν πεπλημμέληκεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖν' ἔχω περὶ αὐτῆς

εἰπεῖν, ὅτι χρησιμωτέραν οὐκ ἂν εὔροις ταύτης οὔτε τοῖς Ἑλλησιν οὔτε τοῖς σοῖς πράγμασιν· ὃ μάλιστα προσεκτέον τὸν νοῦν ἐστίν. οὐ γὰρ μόνον συναγωνιζομένη γίγνεται· ἂν αἰτία σοι πολλῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ φιλικῶς ἔχειν δοκοῦσα μόνον· τοὺς τε γὰρ ὑπὸ σοὶ νῦν ὄντας ῥᾶον ἂν κατέχοις, εἰ μηδεμίαν ἔχοιεν ἀποστροφὴν, τῶν τε βαρβάρων οὐς βουλευθείης θάπτον ἂν καταστρέψαιο. καίτοι πῶς οὐ χρὴ προθύμως ὀρέγεσθαι τῆς τοιαύτης εὐνοίας, δι' ἣν οὐ μόνον τὴν ὑπάρχουσαν ἀρχὴν ἀσφαλῶς καθέξεις, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἑτέραν ἀκινδύνως προσκτήσει;

§ 19 - 21 Θυμαζώ δ' ὅσοι τῶν τὰς δυνάμεις ἔχόντων τὰ μὲν τῶν ξενιτευομένων στρατόπεδα μισθοῦνται καὶ χρήματα πολλὰ δαπανῶσι, συνειδότες, ὅτι πλείους ἡδίκηκε τῶν πιστευσάντων αὐτοῖς ἢ σέσωκε, τὴν δὲ πόλιν, τὴν τηλικαύτην δύναμιν κεκτημένην μὴ πειρῶνται θεραπεύειν, ἣ καὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη σέσωκεν. ἐνθυμοῦ δ' ὅτι πολλοῖς καλῶς βεβουλευῆσθαι δοκεῖς, ὅτι δικαίως κέχρησαι Θετταλοῖς καὶ συμφερόντως ἐκείνοις, ἀνδράσιν οὐκ εὐμεταχειρίστοις, ἀλλὰ μεγαλοφύχοις καὶ στάσεως μεστοῖς. χρὴ τοίνυν καὶ περὶ ἡμᾶς πειρᾶσθαι γίγνεσθαι σε τοιοῦτον, ἐπιστάμενον, ὅτι τὴν μὲν χώραν Θετταλοί, τὴν δὲ δύναμιν ἡμεῖς ὁμορόν σοι τυγχάνομεν ἔχοντες, ἣν ἐκ παντὸς τρόπου ζῆτει προσαγαγέσθαι. πολὺ γὰρ κάλλιον ἐστὶ τὰς εὐνοίας τῶν πόλεων αἰρεῖν ἢ τὰ τείχη. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων οὐ μόνον ἔχει φθόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρατοπέδοις ἀνατιθέασιν· ἣν δὲ τὰς οἰκειότητος καὶ τὰς εὐνοίας κτήσασθαι δυνήθῃς, ἅπαντες τὴν σὴν διάνοιαν ἐπαινέσονται.

§ 22 - 24 Δικαίως δ' ἂν μοι πιστεύοις, οἷς εἴρηκα περὶ τῆς πόλεως. φανήσομαι γὰρ οὔτε κολακεύειν αὐτὴν ἐν τοῖς λόγοις εἰθισμένος, ἀλλὰ πλεῖστα πάντων ἐπιτετιμηκώς, οὐτ' εὖ παρὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς εἰκῇ δοκιμάζουσι φερόμενος, ἀλλ' ἀγνοούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ φθονούμενος, ὥσπερ σύ. πλὴν τοσοῦτον

διαφέρομεν, ὅτι πρὸς σέ μὲν διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ἔχουσι, πρὸς δ' ἐμέ, διότι προσποιῶμαι βέλτιον αὐτῶν φρονεῖν, καὶ πλείους ὀρώσιν ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους ἢ σφίσιν αὐτοῖς. ἡβουλόμην δ' ἂν ἡμῖν ὁμοίως ῥάδιον εἶναι τὴν δόξαν, ἣν ἔχομεν παρ' αὐτοῖς, διαφεύγειν· νῦν δὲ σὺ μὲν οὐ χαλεπῶς, ἣν βουλευθῆς, αὐτὴν διαλύσεις, ἐμοὶ δ' ἀνάγκη καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ δι' ἄλλα πολλὰ στέργειν τοῖς παροῦσιν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν πλὴν τοσοῦτον, ὅτι καλόν § 25
ἐστὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὑπάρχουσαν ὑμῖν παρακαταθέσθαι τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίᾳ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τε τῶν τῇ § 1
πόλει καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐξαρκούντως, ὥς ἐμαυτὸν ἔπειθον, ἡβουλήθην δὲ καὶ πρὸς σέ γράψαι, περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια μὲν τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολὺ δ' ἐκείνων συντομώτερα.

Κατ' ἐκεῖνον μὲν γὰρ τὸν χρόνον συνεβούλευον, ὥς χρὴ § 2
διαλλάξαντά σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων εἰς ὁμόνοιαν καταστήσαι τοὺς Ἕλληνας, ἡγούμενος, ἂν τὰς προεστώσας πόλεις πείσῃς οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσειν. τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρός, νῦν δὲ συμβέβηκε μηκέτι δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγεννημένον ἡναγχασμένοι παντες εἰσὶν εὖ φρονεῖν καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν, ὧν ὑπονοοῦσί σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, ὥς δεῖ παυσαμένους τῆς μανίης καὶ τῆς πλεονεξίας, ἣν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν.

§ 3

Καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ, πότερον ἐγὼ σοὶ παρήνευσα ποιεῖσθαι τὴν στρατεῖαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἢ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον· ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μὲν φημι τὸ σαφές, οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαι σοὶ πρότερον, οὐ μὴν ἄλλ' οἶεσθαι σὲ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμὲ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς ἐπιθυμίαις. ταῦτα δὲ ἀκούοντες ἐδέοντό μου πάντες παρακελεύεσθαι σοὶ καὶ προτρέπειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν τούτων μένειν, ὥς οὐδέποτε ἂν γενομένων οὔτε καλλιόνων ἔργων οὔτ' ὠφελιμωτέρων τοῖς Ἕλλησιν οὔτ' ἐν καιρῷ μᾶλλον πραχθησομένων.

§ 4 - 5

Εἰ μὲν οὖν εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἥνπερ πρότερον, καὶ μὴ παντάπασιν ἦν ἀπειρηκώς, οὐκ ἂν δι' ἐπιστολῆς διελεγόμην, ἀλλὰ παρὼν αὐτὸς παρώξυνον ἂν σε καὶ παρεκάλουν ἐπὶ τὰς πράξεις ταύτας. νῦν δ', ὥς δύναμαι, παρακελεύομαί σοι μὴ καταμελῆσαι τούτων, πρὶν ἂν τέλος ἐπιθῇς αὐτοῖς. ἔστι δὲ πρὸς μὲν ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως ἔχειν οὐ καλὸν—αἱ γὰρ μετριότητες παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκίμοῦσι—, δόξης δὲ μεγάλης καὶ καλῆς ἐπιθυμεῖν καὶ μηδέποτε ἐμπίπλασθαι προσήκει τοῖς πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκοῦσιν· ὅπερ σοὶ συμβέβηκεν. ἡγοῦ δὲ τόθ' ἔξῃς ἀνυπέρβλητον αὐτὴν καὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀξίαν, ὅταν τοὺς μὲν βαρβάρους ἀναγκάσῃς εἰλωτεύειν τοῖς Ἕλλησι πλὴν τῶν σοὶ συναγωνισαμένων, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον ποιήσῃς τοῦτο πράττειν, ὅ τι ἂν σὺ προστάτῃς. οὐδὲν γὰρ ἔσται λοιπὸν ἔτι πλὴν θεὸν γενέσθαι. ταῦτα δὲ κατεργάσασθαι πολὺ ῥᾶόν ἐστιν ἐκ τῶν παρόντων ἢ προσελθεῖν ἐπὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν, ἣν νῦν ἔχεις ἐκ τῆς βασιλείας τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ὑπαρξάσης.

§ 6

Χάριν δ' ἔχω τῷ γήρᾳ ταύτῃ μόνῃ, ὅτι προήγαγεν εἰς τοῦτό μου τὸν βίον, ὥσθ' ἂ νέος ὢν διενοοῦμην καὶ γράφειν ἐπεχείρουν ἐν τε τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ καὶ τῷ πρὸς σὲ πεμφθέντι, ταῦτα νῦν τὰ μὲν ἤδη γιγνόμενα διὰ τῶν σῶν ἐφορῶ πράξεων, τὰ δ' ἐλπίζω γενήσεσθαι.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν· ὁ τύπος τῶν ἐπιστολῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦτο πολὺ διάφορος τοῦ συνηθιζομένου κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. Οἱ Ἕλληνες ἤρχιζον τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστολέως· ἠκολούθει τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, πρὸς τὸ ὁποῖον αὕτη ἀπηϋθύνετο κατὰ δοτικὴν, καὶ τέλος χαιρετισμός. Ἐπεράτουν δὲ τὴν ἐπιστολὴν δι' ἑνὸς χαιρετισμοῦ : «Ἐρρωσο» ἢ «Εὐτύχει».

§ 1 - 2. **ἄλλως τε κἄν** = καὶ μάλιστα ἂν. **εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον**· ἐν τῷ λόγῳ του δηλαδὴ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Φίλιππος», ὁ ὁποῖος ἐγράφη μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην (οὕτως ὀνομασθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀθηναίου πρεσβευτοῦ Φιλοκράτους), διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν περὶ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Φιλίππου. **εὖνοια** = ἀγαθὴ πρόθεσις, ἀγάπη. **ἐξ ὧν** = περὶ τούτων. **ἀποφαίνομαι** = δίδω γνώμην, συμβουλευώ. **περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων**· ἐννοεῖ τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκθέσει ἑαυτὸν ὁ Φίλιππος πολεμῶν κατὰ τῶν Θρακῶν. **τῶν σὼν πραγμάτων** = διὰ τὰς ὑποθέσεις σου, διὰ σέ. **περὶ τῶν ἤττον ἀναγκαίων**· τῆς κατὰ τῶν Περσῶν δηλαδὴ ἐκστρατείας. **φαίνομαι συμβεβουλευκώς τινι** = εἶμαι φανερός, ὅτι ἔχω συμβουλευέσει τινά, εἶναι φανερόν, ὅτι ἔχω συμβουλευέσει τινά. **ὑπὲρ** = περὶ. **κατεπείγω** (ἀμετάβατ.) = σπεύδω, βιάζομαι. **τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα** = τὰ σπουδαιότερα. Ἐννοεῖ τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἐκθέτῃ τὴν ζωὴν του εἰς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ὀλιγωρῶ τινος** = παραμελῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ κάτι. **βλασφημία** = κακολογία, κατηγορία. Περὶ τῶν κατηγοριῶν τούτων ὁμιλεῖ ἀμέσως (§ § 3 - 4).

§ 3 - 4. **οὐδεὶς... ἔστιν ὅστις οὐ κατέγων** (ἐνν. σοῦ) = πάντες ἐν γένει σοῦ προσάπτουν τὴν μομφήν. **προπετῶς** = μετὰ σπουδῆς, ἀπερι-

σκέπτως. **κινδυνεύω προπετέστερον ἢ βασιλικώτερον** = ἐκτίθεμαι εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μεγαλύτεραν ἀπερὶσκειψίαν παρὰ μὲ βασιλικήν σύνεσιν. **μέλει τινί τινος** = ἐνδιαφέρεται τις διὰ τι. **τὰ ὅλα πράγματα** = τὸ σπουδαιότερον ὅλων, ἡ ζωή. **περιστάντων** (ἐνν. σέ). **περίσταμαι τινά** = ἵσταμαι πέριξ τινός, περικυκλώνω τινά. **διαφέρων τινός** = ὑπέρτερός τινος. **κατορθώνω** = νικῶ. **συναναιρῶ τί (τινι)** = καταστρέφω τι ἐξ ὁλοκλήρου μετὰ τινος (ἐνταῦθα: τοῦ βίου). **καταρρυπαίνω** = ρυπαίνω πολύ, μολύνω. **ἀδοξία** = κακή φήμη, δυσφήμησις.

§ 5 - 6. **τὰς πόλεις ἐννοεῖ τὰς δημοκρατικὰς ὡς αἱ Ἀθῆναι. τὰς πόλεις, ὃν τρόπον· ἀντί: τὸν τρόπον, καθ' ὃν αἱ πόλεις. διοικῶ τὰ περὶ τοὺς πολέμους** = ρυθμίζω τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πόλεμον. **στρατόπεδον** = στρατός. **τὸ κοινόν** = αἱ ἀρχαί, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, «ἡ κυβέρνησις». **τὸ βουλευόμενον** = οἱ κρίνοντες, ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, οἱ βουλευταί. **ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων· ἐνν. πραγμάτων** = διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. **εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι· ἐν Ἀθήναις οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν γένει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς των δὲν ὑπέκειντο εἰς στράτευσιν παρὰ εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις** (βλ. καὶ Λυκ. κατὰ Λεωκρ. § § 37 - 38). **ἀτυχία** = ἧττα. **ἀναιρεῖται ἡ δύναμις** = καταστρέφεται, ἐξαφανίζεται ἡ δύναμις. **δύνασθαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ συμβαίνει. ὑποφέρειν καὶ ἀναλαμβάνειν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δύνασθαι. συμφορὰ** = ἀτυχία (βλ. ἀνωτέρω). **ἀναλαμβάνω ἑμαυτὸν** = ἀνακτῶ τὴν δύναμίν μου. **κατὰ τρόπον** = προσηκόντως, ὁρθῶς. **διοικῶ τὰς νίκας** = ἐκμεταλλεύομαι τὰς νίκας. **καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν ἀνδρῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάντας· ἐκστρατεύων ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης** — ἀπὸ τοῦ 510 π.Χ. μόνον ὁ ἕτερος τῶν βασιλέων ἐζήρχετο τῆς Σπάρτης — εἶχε περὶ ἑαυτὸν τὸ σῶμα τῶν 300 ἐπιλέκτων ἱππέων. **ἀποβάλλω τὴν ἀσπίδα** = ἀπορρίπτω τὴν ἀσπίδα, ἐγκαταλείπω τὴν ἐν τῇ μάχῃ θέσιν μου. **Διὰ τοὺς Σπαρτιάτας, ὡς γνωστὸν, ἡ ἀπόρριψις τῆς ἀσπίδος ἐθεωρεῖτο μέγα ὄνειδος.**

§ 7 - 8. **ἀλλὰ μὴν** = πρὸς τούτοις. **λανθάνει τινά τι** = διαφεύγει τι τὴν προσοχήν τινος. **ἀμφισβητῶ τινί τινος** = ἐρίζω, φιλονικῶ πρὸς τινά περὶ τινος. **Κύρω τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι** (ἐνν. τῷ ἀδελφῷ). **Κῦρος ὁ νεώτερος, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, μὴ ἀναμείνας τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῆς**

παρὰ τὰ Κούναξα συναφθείσης τὸ 401 π.Χ. μάχης, ἀλλὰ ριφθεὶς ἀπερίσπετώς εἰς αὐτὴν ἐφονεύθη. **περιποιῶ τὴν ἑμαυτοῦ ψυχὴν** = διασώζω τὴν ζωὴν μου. **κατέχω** = συγκρατῶ, διατηρῶ. **προπέτεια** = σπουδὴ, ἀπερισκεψία. **δυναστεία** = ἀρχή, ἐξουσία. **τοὺς συνακολουθήσαντας**· ἐννοεῖ τοὺς μυρίους.

§ 9 - 11. **ἐνθυμοῦμαι τινος** = ἀναλογίζομαι τι, λαμβάνω τι ὑπ' ὄψιν. **ἄνοια** = ἀνοησία, μωρία. **ἀλόγιστος** = ἀπερίσκεπτος. **τὴν γιγνομένην μετ' ἀνοίας ἀλογίστου** = τὴν συνδεομένην μὲ ὑπερβολικὴν ἀπερισκεψίαν. **φιλοτιμία** = φιλοδοξία. **εἰκῇ** = ἀσκόπως, ἀπερίσπετώς. **ἀρετὴ** = ἐπίδειξις γενναϊότητος, « παλληκαριά ». **φραῦλος** = ταπεινὸς τὸ γένος, ἀνάξιος λόγου. **πονηρὸς** = κακός. **ἐξὸν** = εἰ καὶ **ἔξεστιν** (ἐνν. ποιεῖσθαι). **τοὺς οἰκειοτάτους**· ἔχει κατὰ νοῦν τοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος φίλους τοῦ Μακεδόνα βασιλέως. Διὰ δὲ τοῦ κατωτέρω **ἐχθροὺς** ἐννοεῖ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ἀντιμακεδονικῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Δημοσθένης. **ἐξαρκεῖ** (ἀπρόσ.) = εἶναι ἀρκετόν· ὁ μέλλ. **ἐξαρκεῖσει** ἀντὶ τῆς πρυστακτ. **ἐξαρκεῖτω**. **τὸν νῦν μέγαν**· τὸν βασιλέα δηλ. τῶν Περσῶν. **καταλύω** = καταβάλλω, καθαιρῶ.

§ 12. **πρὸ πολλοῦ ποιοῦμαι** (μετ' ἀπαρεμφ.) = θεωρῶ πολὺ σπουδαῖον. **ἐπιστέλλω τινί τι** = δίδω εἰς τινα δι' ἐπιστολῆς συμβουλὰς διὰ τι. **πρὸ τῆς στρατείας**· ἐννοεῖ τὴν ἐκστρατείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος ἐξέθεσεν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν του. **ἴνα, εἰ μὲν ἐπέισθης, μὴ περιέπεσες**· ἡ τελ. πρότασις μεθ' ὁρίστ. ἱστορ. χρόνου μετὰ πρότασιν δηλοῦσαν εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἢ ὅτι δὲν ἔγινε κάτι, φανερώνει εὐχὴν ἀπραγματοποιήτων. **διὰ τὸ πάθος** = ἔνεκα τοῦ παθήματός σου, τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεξες. **ταῦτά τοις ὑπὸ πάντων ἤδη ἐγνωσμένοις** = τὰ ἴδια πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅλους τώρα ἀναγνωρίζονται ὡς ὀρθά. **τὸ συμβεβηκός** = τὸ πάθος. **ἐμαρτύρει**· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ ἴνα. **ὁ λόγος** = ἡ συμβουλὴ. **περὶ αὐτῶν**· τῆς ἀνάγκης δηλαδὴ τῆς προφυλάξεως τῆς ζωῆς σου.

§ 13. **διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν**· τὴν εὐκολίαν δηλαδὴ μετὰ τῆς ὁποίας πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Φιλίππου περὶ τῆς ζωῆς του ἔχει ἰδιάζουσιν σημασίαν. Ὁ προσδιορ. εἰς τὸ **παύσομαι**

λέγων. έταῖρος = φίλος· ειδικώτερον ό άνήκων εις τό άποτελοῦν τήν σωματοφυλακήν τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων σώμα ίππικοῦ. **σπουδαῖος** = καλός, χρηστός. **άκαιρία** (έπὶ προσώπων) = άδιακρισία, φορτικότης. **οὐκ εις έπιστολῆς συμμετρίαν**· ένν. έκ τοῦ **έξοκείλας** κατὰ ζεύγμα ή μηχ. **προβάς ή προχωρήσας. έξοκέλλω** (έπὶ πλοίου) = πίπτω έξω εις τήν ζηράν· ή μηχ. **έξοκείλας** μεταφορικῶς· **έλαθον έμαυτόν...** **έξοκείλας** = χωρίς νά τό άντιληφθῶ έδωσα εις τήν έπιστολήν μου μήκος ρητορικοῦ λόγου.

§ 14 - 15. **οὐ μήν άλλά** = έν τούτοις. **παρακαλῶ** = παρακινῶ, προτρέπω. **οἰκειότης** = φιλία. **χρῆσίς τινος** = στενή σχέσις, σύνδεσμος μετά τινος. **τούς άπαγγέλλοντας και λέγοντας**· έννοεῖ τήν έν Ἀθήναις μακεδονίζουσιν μερίδα. **δυσχερής** = δυσάρεστος. **παρ' αὐτῶν** = άφ' έαυτῶν, έξ ιδίας έμπνεύσεως. **τοῖς διαβάλλουσιν**· έννοεῖ τήν άντιμακεδονικήν μερίδα. **έχω** = γνωρίζω, έξασκῶ. **εὐάγωγος** = εύκόλως άγόμενος, ό εύκόλως παρασυρόμενος· **εὐαγωγοτέραν**· πρὸς ταύτην δηλ. ή εκείνην τήν πολιτικήν μερίδα. **άποφαίνω** = άποδεικνύω, παρουσιάζω. **συμπεφρόντως έχω τινί** = ώφελῶ τινα, έξυπηρετῶ τό συμφέρον τινός. **διαπράττομαι** = φέρω εις πέρας, κατορθώνω. **ή πού γε** = άσφαλῶς ώς έγώ τουλάχιστον νομίζω. **προσθήκει**· ύποκ. αὐτοῦ τό **άποτυχεῖν. τόν δυνάμενον άν** = δς άν δύναίτο· ένν. **εί βούλοιτο. μηδενός άποτυγχάνω παρά τινος** = έπιτυγχάνω τά πάντα παρά τινος.

§ 16 - 18. **πικρῶς κατηγορῶ τινος** = διατυπώνω βαρείας κατηγορίας κατὰ τινος (βλ. § § 14 - 15 αὐτός δέ φαίνοιτο πιστεύων τοῖς τήν τέχνην ταύτην έχουσι). **έκείνους**· έπεξηγεῖται διὰ τῶν έπιφερομένων: **τούς λέγοντας και τούς...** **φάσκοντας. πάντα ταῦτα**· ότι δηλ. ή πόλις ραδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν (βλ. § § 14-15). **μήτε μεῖζον μήτ' έλαττον** = μήτε μέγα μήτε μικρόν = μήτε όλίγον μήτε πολύ. **άδικῶ** = διαπράττω σφάλμα. **πλημμελῶ** = κάμνω μουσικόν σφάλμα· και μεταφορικῶς : πλανῶμαι, ύποπίπτω εις σφάλμα. **τά σά πράγματα** = αἱ κρατικά σου ύποθέσεις. **άποστροφή** = καταφύγιον. **καταστρέφομαι** = ύποτάσσω. **εὖνοια** = φιλία. **άρχή** = έξουσία, έπικράτεια.

§ 19 - 21. οἱ τὰς δυνάμεις ἔχοντες = οἱ ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν, οἱ κυβερνῶντες· ἡ γενικὴ εἰς τὸ θαυμάζω. **Ξενιτεύομαι** = ὑπηρετῶ ὡς μισθοφόρος ξένος. **στρατόπεδα τῶν ξενιτευομένων** = τὰ ξενικὰ στρατεύματα. **μισθοῦμαι** = προσλαμβάνω ἐπὶ μισθῷ. **συνειδότες**· (ἐνδοτ. μτχ.) = ἀν καὶ καλῶς γνωρίζουν. **ἡδίκηκεν ἡ σέσωκε**· τὸ ὑποκ. ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμ. κατ' ἀττικὴν σύνταξιν. **ὅτι πλείους... σέσωκε**· ὑπαινιγμὸς ταῦτα εἰς τὴν τακτικὴν τῶν μισθοφορικῶν στρατευμάτων, ἅτινα πολλάκις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ καταβαλλομένου μισθοῦ ἤλλασσον κύριον, ἐκτὸς δὲ τούτου προέβαινον καὶ εἰς βιαιοπραγίας κατὰ τῆς χώρας, ἣτις εἶχε προσλάβει αὐτὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. **θεραπεύω τινά** = περιποιοῦμαι τινα, συνάπτω φιλικὰς σχέσεις μετὰ τινος. **μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων**· ἐννοεῖ τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν παρέσχον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς λ.χ. εἰς τὴν Σπάρτην κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν εἰλώτων, εἰς τὰς Πλαταιὰς καὶ τοὺς Εὐβοεῖς ἀπειλουμένους ὑπὸ τῶν Θηβαίων κ.ά. **καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα**· τοῦτο συνέβη κατὰ τὰ Περσικά. **χρῶμαί τινι δικαίως καὶ συμφερόντως** = συμπεριφέρομαι πρὸς τινα κατὰ τρόπον δίκαιον καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὸ συμφέρον του. Ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὴν κατὰ τὸ 352 π.Χ. ἀπασφαλὴν τῶν Θεσσαλῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν ἀδελφῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου. **εὐμεταχείριστος** = εὐκολοκυβέρνητος. **στάσεως μεστὸς** = ἐπιρρεπὴς εἰς ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν καθεστώτων, εἰς ἐμφυλίους ἐριδας. **ὄμορος δύναμις** = παραπλησία δύναμις. **προσάγομαί τινα** = προσελκύω τινά μὲ τὸ μέρος μου. **ἔχω φθόνον** = προκαλῶ φθόνον. **τῶν τοιούτων**· δηλ. ἔργων, οἷον ἡ κατάληψις τειχῶν. **ἀνατίθηναι τινι τὴν αἰτίαν τινός** = ἀποδίδω εἰς τινα τὴν αἰτίαν τινός. **διάνοια** = σύνεσις, διπλωματικὴ ἱκανότης.

§ 22 - 24. **πλείστα πάντων** (ἐνν. τῶν ἄλλων ῥητόρων) **ἐπιτετιμηκώς**· ὑπαινίσσεται ἄλλους λόγους του, εἰς τοὺς ὁποίους ἐλέγχει τοὺς Ἀθηναίους. **εὖ φέρομαι παρά τινι** = ἐκτιμῶμαι παρά τινος. **οἱ εἰκῇ δοκιμάζοντες** = οἱ ἐξετάζοντες ἐπιπολαίως τὰ πράγματα. Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων ἔχει κατὰ νοῦν τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ τοὺς σοφιστάς. **ἀγνοοῦμαι** = μένω ἀγνωστος, παρεξηγοῦμαι. **οὕτως ἔχουσι**· δηλ. φθονοῦν. **προσποιοῦμαι** = φαίνομαι, ἰσχυρίζομαι. **ὁρῶσι πλείους ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους**· ἐννοεῖ τοὺς σοφιστάς, τοὺς ὁποίους ἐγκαταλείποντες οἱ νέοι προσήρχοντο εἰς τὸν Ἴσο-

κράτην. **διαφεύγω τὴν δόξαν**, ἣν ἔχω παρὰ τινι = κατορθώνω ν' ἀποβάλῃ τις τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχει περὶ ἐμοῦ. **στέργω τοῖς παροῦσιν** = ἀρκούμαι εἰς τὰ παρόντα, εἶμαι εὐχαριστημένος μετὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

§ 25. **ὁμῖν· ἀντὶ σοί**, διὰ τὸ μεγαλειότερον. **παρακατατίθεμαι τινί τι** = παραδίδω εἰς τινά τι πρὸς φύλαξιν, ἐμπιστεύομαι εἰς τινά τι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

§ 1. **Ἀντίπατρος** ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων στρατηγῶν τοῦ Φιλίππου, μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου (400 - 319 π.Χ.). Μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας διεξήγαγεν ἐν Ἀθήναις τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν εἰρήνης ὡς πρεσβευτὴς τοῦ Φιλίππου. **ἐξαρκούντως** = ἐπαρκῶς, ἐν ἐκτάσει, **ὡς ἐμαυτὸν ἐπειθον** = κατὰ τὴν πεποιθησίν μου. **μετὰ τὴν εἰρήνην**· ἐννοεῖ τὴν συναφθεῖσαν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. **ἐν τῷ λόγῳ**· τῷ ἐπιγραφομένῳ « Φίλιππος » ἢ « πρὸς Φίλιππον ».

§ 2. **κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον**· ὅτε δηλαδὴ ἔγραφε τὸν « πρὸς Φίλιππον » λόγον. **οὕτω φρονεῖν**· δηλ. **διαλλάττεσθαι ἀλλήλαις**. **καιρὸς** = περίστασις, κατάστασις πραγμάτων. **διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγενημένον**· τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ δηλ. μάχην. **ὕπονοῶ** = εἰκάζω, φαντάζομαι. **καὶ τούτων, ὧν ὑπονοοῦσι· ἀντί· καὶ τούτων, ἃ ὑπονοοῦσι**. **μανία** (μáινομαι) = μανιῶδες πάθος (ἀντίθ. σωφροσύνη). **παύομαι τῆς μανίας** = παραμερίζω τὰ πάθη μου. **πλεονεξία** = ἀπληστία, τάσις πρὸς ἐπικράτησιν. **ἐκφέρω τὸν πόλεμον** = μεταφέρω τὸν πόλεμον.

§ 3. **πυνθάνομαι παρὰ τινος** = ζητῶ νὰ πληροφορηθῶ παρὰ τινος, ἐρωτῶ τινα. **συναγορεύω** = συνηγορῶ, συμφωνῶ. **συγγίγνομαι τινι** = συναναστρέφομαι τινα, συνομιλῶ μετὰ τινος. **οὐ μὴν ἀλλὰ** = ἀλλ' ὅμως. **γινώσκω περὶ τινος** = ἀποφασίζω περὶ τινος. **ὡς οὐδέποτε· ἂν γενομένων** = διότι κατὰ τὴν γνώμην των οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνουιν. **ἔργα**· ἐννοεῖ πολεμικά. **ἐν καιρῷ μᾶλλον** = εἰς καταλληλοτέραν περίστασιν.

§ 4 - 5. ἀπαγορεύω = ἐξαντλοῦμαι, καταβάλλομαι ἔνεκα τοῦ γήρατος. παρακαλῶ = παροτρύνω, παρακινῶ. καταμελῶ τινος = παραμελῶ ἐντελῶς τι· ἀπλήστως ἔχω τι = φλέγομαι ἀπὸ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν διὰ τι, ἐπιθυμῶ τι πολὺ. αἱ μετριότητες = οἱ μέτριοι (μετωνυμία) = οἱ μετριόφρονες, οἱ ἐγκρατεῖς. εὐδοκιμῶ παρά τινι = εὐδοκιμῶ, ἔχω καλὴν φήμην. εἰλωτεύω = εἶμαι εἴλω, δοῦλος. κατεργάζομαι = ἐπιτυγχάνω. τὰ παρόντα = ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. Ὁ προσδιορ. δηλοῖ τὸ ἀναγκαστ. αἴτιον. προέρχομαι = φθάνω. βασιλεία = ἀρχή, βασίλειον· ἐκ τῆς βασιλείας = στηριζόμενος εἰς τὸ βασίλειον. ὑμῖν (βλ. Α΄ ἐπιστολήν, § 25). Τὸ νόημα : ἡ κατάλυσις τῆς περσικῆς δυνάμεως καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν Περσῶν θὰ ἀπαιτήσουν κόπους πολὺ ὀλιγωτέρους ἀπὸ ὅσους ἐχρειάσθησαν, διὰ ν' ἀνυψωθῇ τὸ ἀρχικῶς μικρὸν βασίλειον τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν σημερινήν του περιωπὴν.

§ 6. προάγω τὸν βίον τινὸς εἰς τοῦτο = παρατείνω τόσον τὸν βίον τινός. ἐν τῷ πανηγυρικῷ· ὅπου καλεῖ τοὺς Ἕλληνας νὰ ὁμονήσουν καὶ νὰ στραφοῦν κατὰ τῶν βαρβάρων. καὶ τῷ πρὸς σέ πεμφθέντι· ἐννοεῖ τὸν λόγον « π ρ ὀ ς Φ ί λ ι π π ο ν ». ἐφορῶ = βλέπω.

Οι προτάσεις αυτές, που αφορούν στην οργάνωση, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης, είναι οι εξής:

1. Ολοκλήρωση της διαδικασίας της αλλαγής του Σχολικού Προγράμματος, με την έγκριση του νέου Σχολικού Προγράμματος, που θα είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

2. Ενίσχυση της λειτουργίας των Σχολικών Συμβουλίων, με την παροχή των απαραίτητων πόρων και την εξουσιοδότηση για την υλοποίηση των προτάσεων.

3. Εισαγωγή της αξιολόγησης της εκπαίδευσης, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

4. Εισαγωγή της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

5. Εισαγωγή της αξιολόγησης των σχολείων, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Οι προτάσεις αυτές, που αφορούν στην οργάνωση, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης, είναι οι εξής:

1. Ολοκλήρωση της διαδικασίας της αλλαγής του Σχολικού Προγράμματος, με την έγκριση του νέου Σχολικού Προγράμματος, που θα είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

Οι προτάσεις αυτές, που αφορούν στην οργάνωση, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης, είναι οι εξής:

1. Ολοκλήρωση της διαδικασίας της αλλαγής του Σχολικού Προγράμματος, με την έγκριση του νέου Σχολικού Προγράμματος, που θα είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

2. Ενίσχυση της λειτουργίας των Σχολικών Συμβουλίων, με την παροχή των απαραίτητων πόρων και την εξουσιοδότηση για την υλοποίηση των προτάσεων.

3. Εισαγωγή της αξιολόγησης της εκπαίδευσης, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

4. Εισαγωγή της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

5. Εισαγωγή της αξιολόγησης των σχολείων, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Οι προτάσεις αυτές, που αφορούν στην οργάνωση, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης, είναι οι εξής:

1. Ολοκλήρωση της διαδικασίας της αλλαγής του Σχολικού Προγράμματος, με την έγκριση του νέου Σχολικού Προγράμματος, που θα είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

2. Ενίσχυση της λειτουργίας των Σχολικών Συμβουλίων, με την παροχή των απαραίτητων πόρων και την εξουσιοδότηση για την υλοποίηση των προτάσεων.

3. Εισαγωγή της αξιολόγησης της εκπαίδευσης, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

4. Εισαγωγή της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

5. Εισαγωγή της αξιολόγησης των σχολείων, με την υλοποίηση της μελέτης που αφορά στην αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Δημοσθένους λόγοι	Σελ.	1 - 91
1. Είσαγωγή.	»	7 - 9
2. Κείμενον	»	11 - 51
α) Α' Ὀλυνθιακός.	»	11 - 19
β) Β' Ὀλυνθιακός.	»	19 - 27
γ) Α' κατὰ Φιλίππου	»	28 - 41
δ) Β' κατὰ Φιλίππου	»	42 - 51
3. Λεξιλόγιον	»	53 - 91
B. Λυκούργου λόγος κατὰ Λεωκράτους . . .	»	93 - 149
1. Είσαγωγή.	»	97 - 98
2. Κείμενον.	»	99 - 126
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	»	127 - 149
Γ. Ἰσοκράτους ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. . .	»	151 - 173
1. Είσαγωγή.	»	155 - 157
2. Κείμενον	»	159 - 166
α) Α' ἐπιστολὴ.	»	159 - 165
β) Β' ἐπιστολὴ	»	165 - 166
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις.	»	167 - 173
α) Α' ἐπιστολῆς	»	167 - 172
β) Β' ἐπιστολῆς	»	172 - 173

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

Ἔκδοσις ΙΓ' / Η' 1966 (ΙΧ) — ANT. 10.000 — ΣΥΜΒ. 1451 / 2-9-66-1395 / 30-4-66

Ἐκτύπώσεις : Π. ΓΑΛΛΙΑ καὶ ΣΙΑ - Βιβλιοδοσεῖα : ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

0020556550

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

